

KISVÁRDA
TELEPÜLÉSKÉPI **A**RCULATI **K**ÉZIKÖNYV
2018.

Polgármesteri Köszöntő

Tisztelt kisvárdai lakosok!

Tisztelt városunkba látogató vendégeink!

Engedjék meg, hogy Kisvárdai Város polgármestereként baráti szeretettel invitáljam Önt, egy olyan családias légkörrel átszőtt harmonikus városba, ahol az épített örökség, a kultúra valamint a jövő felé mutató irányzatok tökéletes összhangot alkotnak. Kisvárdai egy dinamikusan fejlődő város, épületeivel, gazdasági eredményeivel, színvonalas kulturális eseményeivel, program sorozataival. Mi adni, teremteni, őrizni és építeni szeretnénk. Adni a lehetőségek igen szerte ágazó tárházából. Teremteni, egy élhető és szerethető meleg családi otthont. Őrizni, ápolni és továbbadni a ránk hagyott értékeket. Építeni a jövőt, mely a felnövekvő nemzedék boldogságára alapoz. Ismerjék meg városunkat, beszélgessenek polgárainkkal, keressék fel múltunk hiteles szemtanúit, élvezzék Kisvárdai kulturális életének kínálatát, bemutatóit, kiállításait, szellemi életünk fontos részét képező tevékenységét. Épületeink minden elemében a méltóságot és megbecsülést tükrözik. Fejet hajtunk a kultúra valamennyi ága előtt.

Ezt a tiszteletet épületeink állagának megóvás, felújítása is hűen tükrözi. Úgy vélem minden építmény egy-egy üzenetet sugall. Mesél a múltról, magában hordozza a régi idők sebeit, boldogságait.

Sok-sok kicsiny „ékszerdoboz” található városunkban, melyek külső pompája tükrözi a benne tanuló, dolgozó, tevékenykedők városunk iránt érzett elkötelezettségét.

Hagyományos színházi fesztiválokkal, a méltán nagy múltú várszínházi estékkel, könnyű és komolyzenei fesztiváljaival, a kultúra és művészet megannyi arcával, élményekben gazdag környezetével, a Várfürdő méltán elismert gyógyvizével, sajátos középületeivel, különleges templomaival, történelmi emlékeivel, számos élményekben gazdag lehetőséget nyújt a hozzánk látogatók számára. Kultúra iránti elkötelezettségünk, vendégszeretetünk védjeggyünké vált, hiszen teszünk azért, hogy a minőségi kultúra forrásai legyünk. Remélem, hogy a városunkban töltött napok tapasztalata meggyőzi Önöket arról, ami Kisvárdai jelmondatává vált, miszerint: **„Kisvárdai, a város ahová visszatérsz”**

Látogassanak el hozzánk! Váljanak részeseivé egy különleges harmónia varázsának! Csodálják meg szemet gyönyörködtető épületeinket, emlékeinket, szobrainkat, parkjainkat! Érezzék otthon magukat! A Településképi Arculati Kézikönyvünk egyfajta útikalauz, egy különleges és értékes utazás „térképe”. Szeretettel ajánlom figyelmükbe!

Leleszi Tibor
Kisvárdai Város polgármestere

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	5
2.	Kisvárdai bemutatása	6
3.	Örökségünk	13
4.	Településképi szempontból meghatározó területek	48
5.	Ajánlások	68
5.1.	Ajánlás – Polgárvárosias karakterű városközpont településrész	68
5.2.	Ajánlás – Telepszerű beépítésű városközponti településrész	84
5.3.	Ajánlás – Kisvárosias lakóterületi településrész	91
5.4.	Ajánlás – Kertvárosias és falusias lakóterületi településrész	97
5.5.	Ajánlás – Idegenforgalmi, sport és rekreációs központ településrész	108
5.6.	Ajánlás – Ipari és gazdasági területek	109
5.7.	Ajánlás – Beépítésre nem szánt területek, beékelődő üzemi területekkel	112
6.	Jó példák – Épületek, építészeti részletek	113
7.	Jó példák - Sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések	121
8.	Fejlesztési elképzelések	128
	Impresszum	131
	Felhasznált irodalom és források	132

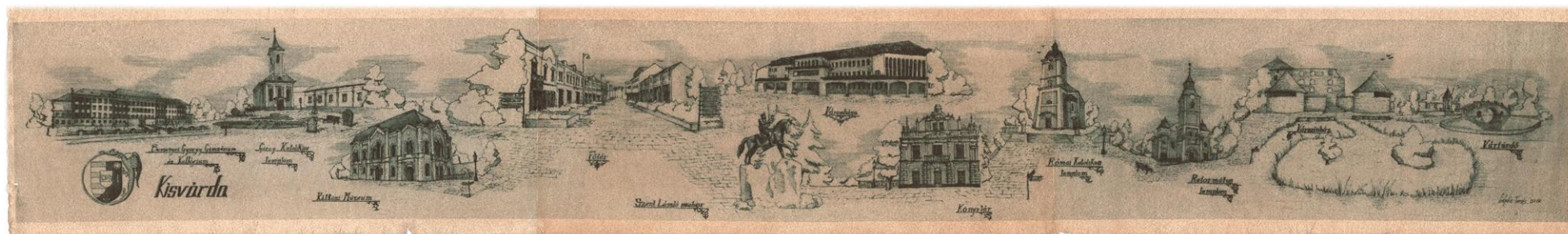
1. Bevezetés

Kisvárdai város bemutatása településmérnöki-építészeti szemszögből, röviden, frappánsan, szinte lehetetlen feladat. Ez a kézikönyv csupán kísérletet tesz arra, hogy megismertesse a település tervszerű alakításának alapkérdéseit és összefüggéseit. Szándéka szerint: röviden és közérthetően, gyakorlatiasan. Akkor tettük jól a dolgunkat, ha a kézikönyvből egyértelműen kiderülnek az eltérő karakterű településrészek sajátos építészeti elemei, jó ötletként definiálják a könyv forgatói az ott bemutatott ajánlásokat és mindenki számára tükröződnek a főbb alapszabályok, amik mögött komoly szakmai munka húzódik. A remélt végeredmény: **Kisvárdai sajátos és egyedi építészeti, táji arculatának megismertetése**, a település, a humánökológiai rendszer lényegének lefordítása a településszerkezet és szabályozás nyelvére.

A település több ezer éves ismert története olyan útvesztő, amelynek elemzéséhez, a részletek megértéséhez évek, évtizedek sem elegendők. A környezet és ezen belül a települési környezet alakítása nagyon összetett tevékenység, amely a magas szintű szakmai tudás mellett nagy mértékű helyi ismereteket is igényel. A település nem kezelhető egy szerkezet szintjén: **a település élő organizmus**, amely a környezet része, amint maga az ember is az. Az az ember is, aki a környezetet építi, alakítja és az is, aki pusztítja, rombolja életének terét. **A minőségi lakókörnyezet pedig nem más, mint az emberi lét méltóságának alapfeltétele.** Ennek megteremtésében és megőrzésében segít ez az arculati kézikönyv, mely a lakosság aktív bevonásával

született meg és gondoskodik a település épített, tájképi és településképi értékeinek védelméről. A kézikönyv lényegében a település építészeti örökségének és jelenének tükröztet. Ajánlásaival, jó példáival lehetőséget kínál arra, hogy az építészek a hely, a hely szellemének és a településszerkezet, a településkarakter megismerése után olyan házat tervezhessenek, melyek a településképet harmonikusan fejlesztik azzal, hogy tekintettel vannak az építészeti örökségre is. Az így tervezett házak a hagyomány és a modernizáció egységét megteremtve tudnak újak, mainak hatni. Így az épületek nem a régi stílusok utánzását valósítják meg, hanem olyan házat épül, mely megfelel a mai kor lakhatási elvárásainak a modern munkakörülményeknek úgy, hogy megfelel a mai energetikai, éghajlati változási követelményeknek is. A kézikönyv segít még az építetőnek és az építésznek abban, hogy az épület elhelyezése illeszkedjen a településszerkezethez, és az épület külső részleteiben is az utcaképet fejlesztően jól megoldott, rendezett legyen. Az ajánlások nem tekinthetők szigorúan kötelező jellegűnek, céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, hanem éppen a helyi értékek megismertetése a sokféle építészeti lehetőség feltárása. A településhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása.

A kézikönyv nem egy megváltoztathatatlan, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatosan alakul, hozzászólást és változást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan alakul, tovább íródik. Ezért ha egy újabb szép ház születik, az bekerülhet a kézikönyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építetője, tervezője és a város egyaránt.

2. Kisvárdai bemutatása

Kisvárdai fejlődését, a város terjeszkedését meghatározta, hogy a Rétköz mocsarai közé szorítva feküdt. A kisvárdai állóvizeket ugyan 1848 előtt a megye kanálisok segítségével levezette a vár alatti lapályra, azaz a település lakott részéről a központtól távolabb eső helyre, de ott a posvány, a mocsár évente utánpótlást kapott a Tiszából. A határ és belterület ezt követően sem volt mentes a kisebb-nagyobb állóvizektől. Az 1850-es években 1675 hektár (az összterület 36,9%-a) volt nádas és 12 hektár a vízzel borított terület. Az ármentesítés után, 1883-ra ez a mutató 133 hektárra, 3,7%-ra csökkent.

A belvizek lecsapolása után új utcák nyílhattak, a régiek terjeszkedhettek, nőtt a házak száma. 1881-ben 594 lakóházat írtak össze, 1900-ban 1045-öt, 1910-ben 1382-öt, 1920-ban 1364-et. Az épületek jellege is változott, az otthonok, lakóházak városiasodó voltukat mutatták.

Településszerkezet

Urbanisztikai megközelítés szerint a település élő- és élettelen anyagok mozgásban levő rendszereinek dialektikus antropocentrikus (összefüggő, emberközpontú) egysége. Az anyagok és energiák mozgásban, fejlődésben levő együttese, a mindenkor funkciók térbeli megnyilvánulása a településszerkezet. A természeti és társadalmi törvényszerűségek hatására alakult ki Kisvárdai településszerkezete, a természetföldrajzi viszonyokon alapulva jött létre, melyek változása hosszabb időt ölelnek fel. A természeti tényezők: domborzat, vízrendszerek, szél, napfény, csapadék stb... közül az első kettő befolyásolja legerőteljesebben a települések szerkezetét. A településszerkezet kialakulását és változásait a Kisvárdáról készített 18-19. századi katonai felmérések térképlapjainak másolatai szemléltetik. A XVIII. század végén a Szabolcs megye, a Nyírség településeit kettősség jellemezte. A

középső és keleti részen közepes nagyságú vagy aprófalvas kishatárú, míg a nyugati részen nagy kiterjedésű határral rendelkező halmazos települések voltak döntően. A megye nagy részén a korábban elpusztult majd újra vissza települt vagy újonnan telepített falvak általában megőrizték a korábbi jellemző településszerkezetüket.

A túszerűen kiemelkedő két templomtorony, mint a város meghatározó szimbólumai, sajátos sziluettet rajzolva a településnek.

A települések jellemzően utifaluk, vagy halmazos településszerkezetűek voltak. Az utifaluk jellemzője az orsószerűen kiszélesedő főútca, mely orsóban a templom állt. A kiszélesedett utca két oldalán szalagtelkek álltak. A halmazos települések közös alapvető jellemzője, hogy a halmazosodás idején még hiányzott az utca. Tehát ez a telkek olyan csoportosulása volt ahol nem volt előre tervezett utca.

A honfoglalás kori földvár helyén fokozatosan épült erődítmény az 1500-as évek közepén nyerte el teljességét és sokáig a településszerkezettől kisé elválva védte a települést és lakosságát. (Ferenc Tamás grafikája)

A térbeli, elrendeződést a terepviszonyok, a belvízrendszer, a klíma, az építőanyagok továbbá a központi funkciók telepítése határozta meg.

Kisvárdát a két településszerkezet típus kettőssége jellemzi.

A település kezdetben az utifalu jellemzőit mutatta. Az utak közötti területek fokozatosan halmaztelkekkel épültek be. Mai formájában több utcás, organikusan fejlődött szabálytalan alaprajzú település, az utcák csatlakozásánál kialakult, kisebb teresedésekkel.

I. Katonai felmérés

Az I. felmérésen jól látható, hogy a település eredetileg a mai Szent László utcán szerveződött, mint tengelyen. A domborzati adatokat is tartalmazó térképlapokról leolvasható, hogy a település magas vonulatai voltak ezek az utcák, tehát valószínűleg védőgátként funkcionáltak és biztonságot adtak a rájuk épített házaknak. A katonai felmérésből az is kiderül, hogy az egykori vízjárta területek jóval kiterjedtebbek voltak, tehát valóban védelemre volt szükség. Az első katonai felmérés alapján megállapítható, hogy már ebben az időben létezett a mai településszerkezet egy része. Beazonosíthatók a Váralja utca, Várdai István utca. A Szent László utca lakóterületei már ekkor léteztek, a Szent László utcából nyugati irányba vezető jelenlegi Csillag utca kezdetei is kialakultak. A jelenlegi Gyár utca, Attila utca csak mint külső földút jelent meg a felmérésen. A külterületeken az akkori természeti adottságok, erdő, vizes területek, földutak, homokbuckák találhatók. Jelentősebb irányok: Nyíregyháza, Záhony, Vásárosnamény.

II. Katonai felmérés

A II. felmérés a település differenciálódásáról tanúskodik. A Deák Ferenc utca folytatásában létrejött a mai Dózsa György utca, kialakult a településközpont. A felmérésen már feltüntették a Bába hegyet. Tovább fejlődött Kisvárdá Keleti, Nyugati, Északi, Déli irányokban. A beépítés keleten elérte a Bajcsy Zsilinszky utcát. Megjelenik a beépült Bessenyei utca, Széchenyi utca. Kezd kiépülni a település déli része is. Északon beazonosítható a Mátyás király út, Váralja út, Szabadság út.

A vasútvonal már településszerkezet alakító tényezőként van jelen, továbbá a Kisvárdai vár is érzékelhető.

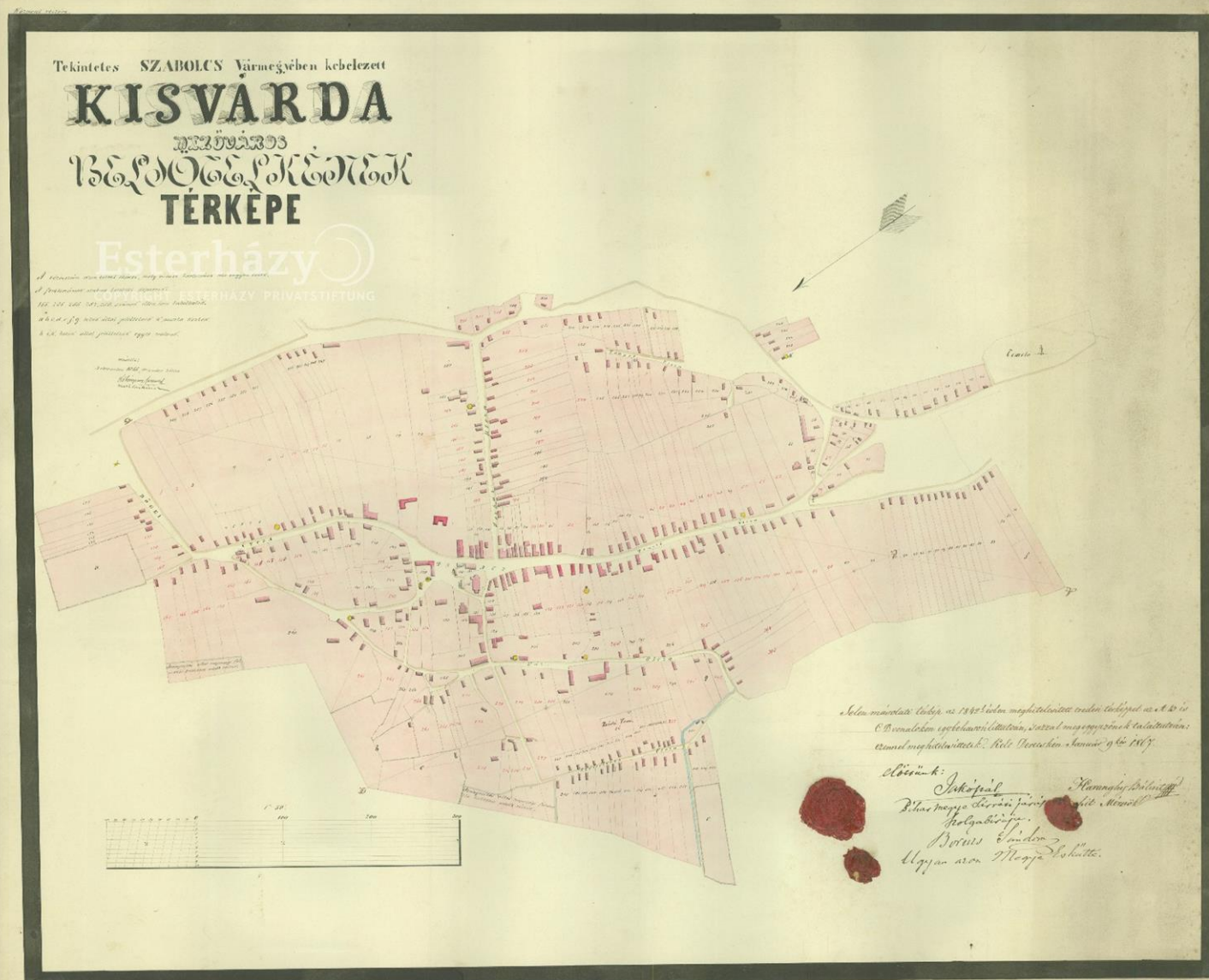
Külterületen a vízállásos területek, erdők homokdombok, és a jelentős földutak rendszerét lehet látni.

III. Katonai felmérés

Tovább terjeszkedett Kisvárdá, elsősorban a vasút és a vár irányába. Besűrűsödtek a meglévő utcák közötti beépítetlen telekrészek, a település délen a vasútvonalig terjeszkedett. A vár és a település összenövése láthatóan elkezdődött.

Térkép Kisvárdáról 1842-es állapot alapján (1866-os másolat)

Kisvárdai központi belterület mai településszerkezetének szerkezeti vázát a közlekedési hálózat fő elemei adják.

- Észak – Déli tengely a 4. számú Debrecen- Nyíregyháza-Záhony főközlekedési út átkelési szakasza.
- a 4145 és 4108-as számú összekötő utak átkelési szakaszai
- A két közös átkelési szakasz között, a Keleti, Nyugati összekötő út mentén a Krucsay Márton és Csillag utca találkozásánál. része az Árpád utca, és a Tengelyek találkozásánál helyezkedik el a Szent László utcánál a tér és a városközpont.
- A belterület Ny-i szélén halad a Debrecen- Mátészalka vasútvonal

A jelenlegi külterület egy része mezőgazdasági művelésű. védett természeti területként gyepek, legelő művelési ágú. Az erdőterületek kiterjedése nem meghatározó. A település térbeli szerkezetét a szomszédos településekkel összekötő utak tagolják. A belterületi szakaszai között, a Szent László út mellett alakult ki a történelmi településközpont nagy része. A település szerkezetét tagolja még az öntözésre szolgáló csatornák. A külterületen mezőgazdasági területek a meghatározók. A belterület viszonylag homogénen beépített. A településszerkezetben tehát a kialakult hagyományörző utcahálózat, a közút és a vasúti valamint az öntöző és belvízelvezető csatornák rendszere és az erdőterületek a meghatározó strukturális tényezők. A település szerkezetét meghatározó zöldterületek és közterületek adottságként főleg a településközpontban vannak jelen. Kisvárdai, mint több utcás és nagy határú település telekszerkezete fokozatosan alakult ki.

A nem mindig szabályos nagy méretű telkek a helyi mezőgazdasági műveléssel vannak összefüggésben. A keskenyebb szalagtelkek vélhetően a korábbi tömbtelkek osztódásával jöttek létre. Az előkertes, oldalhatáron álló beépítést egysoros udvari – ritkábban kétsoros – épület elrendezés jellemezte.

A mezőgazdasági területek mellett az erdőterületek kiterjedése is meghatározó.

A Kisvárdai gyepek meghatározóak a tájkép szempontjából.

Településkarakter: külső településkép (természeti, táji jellemzők)

Kisvárdai a Felső-Tisza-vidék középtáján, ezen belül a Rétköz tájegységen, illetve a Rétköz és a Nyírség határán található. Kisvárdai külterületén és annak környezetében a tájhasználat a CORINE adatbázisa szerint a következőképpen jellemezhető. A város határában a nyugati területeken elsődlegesen mezőgazdasági területek vannak jelentős természetes növényzettel. Ezek mellett felváltva, foltokban találhatók komplex művelési szerkezetű területek, nem öntözött szántóföldek és szárazföldi mocsarak. Ezek közé beékelődnek rét/ legelő területek, illetve kisebb területen gyümölcsösök. A város északi külterületein, a belterülethez közel, elsődlegesen mezőgazdasági területek vannak jelentős természetes növényzettel, majd attól északabbra jellemzően már nem öntözött szántóföldek. A keleti területeken a városhoz közeli részeken szintén elsődlegesen mezőgazdasági területek vannak jelentős természetes növényzettel, felváltva gyümölcsösökkel, rét/ legelőkkel, lomblevelű erdőkkel. A várostól ettől távolabbi területeken már újra a nem öntözött szántóföldek találhatók. A déli területeken a nem öntözött szántóföldek találhatók nagyobb kiterjedésben, amiket szárazföldi mocsarak, lomblevelű erdők, és néhol tőzeglápok tagolnak. Az erdőgazdálkodás mellett a gyümölcsstermelés is jellemző.

Natura 2000-es terület a várostól nyugatra lévő területek, a Kisvárdai gyepek (területkód: HUN20113), aminek terület nagysága 687,39 ha. A védett fajok közül megtalálható a mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina orientalis*), Vidra, kiskékű ászár (*Cirsium brachycephalum*).

Kisvárdán 2001-ben létrejött a Vár melletti biológiai mikrokörnyezetet bemutató tanösvény.

A Nádas-tó a lápos terület örökségét képviseli.

Településkarakter: belső településkép

A lakóházak külső megjelenésének két fő meghatározója a tetőforma és a homlokzatok. Kisvárdán a családi házak tetőformája változatosságot mutat. Alapesetben nyeregvető borítja a házakat egyenes oromzattal, jellemzően utcára merőleges tetőszerkezettel. Az oromfalak túlnyomó része falazott. Ez alól kivételt képeznek az 1970 – 80 – as évek sátoztetős „kockaházai” melyek oromfal nélküliek és igen elterjedtek. Ennek gyakori változata a manzárdtetős kialakítás beépítetlen padlástérrel. Az 1980-as évek közepétől megjelentek az egyedi tervezésű lakóépületek, melyek nagyobb tömegűek, magasabbak és utcával párhuzamos tető gerincű kialakításúak vagy összetett, tört tetőidomúak is.

Sátoztetős házak a lakóterület utcaképeben. Az egységes megjelenés azonban nem teszi a településképet meghatározóvá.

A tornác nem nagyon terjedt el. Általában a század elején kezdték építeni, de még inkább az 1930-40-es évek es években indult el az alkalmazásuk.

Kisvárdán legelterjedtebb az udvari főhomlokzati tornác, ami lehetett teljesen nyitott, illetve félig, vagy teljesen zárt, amit fal, vagy valamilyen helyiség határol.

A falusias és kertvárosias lakóterületeken az épületek magassági viszonyai, szintjei is változatosak. Egységes kép nem állapítható meg. A földszintes házak mellett jellemző emelt földszintes, ill. földszint tetőtér beépítéses kialakítás is.

A kertvárosi lakóterületen a szokásos beépítés előkertes, utcával párhuzamos tetőgerinccel történő tömegalakítással.

A földszintes házak között az 1980-90-es évektől emeletes házak is megjelennek, igen változatos heterogén utcaképi megjelenést eredményeznek így együttesen. A heterogén hatást erősíti az utcával párhuzamos ill. merőleges tetőgerinc kialakítások változatos megjelenítése.

3. Örökségünk

A védettségek kategóriái nemzetközi, országos és helyi védelem alatt álló egyedi és területi értékeket rögzítenek. Az egyedi védelem kategóriáit a műemlékek és a helyi védelem alatt álló értékek alkotják. A területi védelem alá tartoznak az UNESCO-világörökség alatt álló értékek, a műemléki jelentőségű területek, és a műemléki környezetek. A harmadik kategória a jogszabály erejénél fogva („ex lege”) védett terület, amelyet a műemlék jogszabályban meghatározott környezete alkot.

Országos műemléki védettség

Kisvárdra négy ilyen országos jelentőségű építészeti, történeti műemléket és azok „ex lege” környezetét őriz.

- **Várrom és „ex lege” műemléki környezete**
[Vár u. 33/C (hrsz.: 963/4); Törzsszám: 6070]
- **Római Katolikus templom és „ex lege” műemléki környezete**
[Flórián tér (hrsz.: 791); Törzsszám: 6069]
- **Diener-Bankház; Könyvtár és „ex lege” műemléki környezete**
[Flórián tér 19. (hrsz.: 792); Törzsszám: 10230]
- **Egykori zsinagóga és „ex lege” műemléki környezete**
[Csillag u. 5. (hrsz.: 2551/1); Törzsszám: 10667]

Helyi védelem

Az országos védettséget élvező építmények körét egészíti ki a helyi védelem alatt álló épületek sora. A helyi védelem sokrétegeúségét a településképp védett elemei és együttesei alkotják. Kisvárdra építészeti örökségben igen gazdag, jelenleg közel félszáz helyi védett épülettel büszkélkedhet. A múltból örökölt építészeti értékek megőrzése és fenntartása a helyi közösség számára hatalmas és egyben megtisztelő feladat, melynek fontosságát mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ma már szinte nincs olyan középületet a városban, amely ne újult volna meg az elmúlt évek során.

Ezen értékek közül is kiemelkedő szerepet töltenek be a vallási-oktatási- és egészségügyi közintézmények.

- **Református templom**
- **Római Katolikus plébánia és lakóépület**
- **Görög Katolikus templom**
- **Evangélikus templom**
- **Bessenyei György Gimnázium és Kollégium**
- **Szent László Katolikus Szakközépiskola, Általános Iskola, Kollégium és Óvoda épületegyüttese**
- **Református Általános (volt polgári) Iskola**
- **Weiner Leó Alapfokú Zene- és Művészeti Iskola**
- **Alapítványi Iskola (volt Gazdasági és Kereskedelmi Hitelbank)**
- **Bagolyvár**
- **Idősek Otthona és Klubja**
- **Posta épülete**
- **Tüdőgondozó Intézet**
- **Városi Bíróság**
- **Pénzügyőri Laktanya**
- **MÁV Vasútállomás**

Várrom és „ex lege” műemléki környezete

Vár u. 33/C (hrsz.: 963/4); Törzsszám: 6070

A Várday család 1415. július 25-én kapott oklevelet Zsigmond királytól, melynek birtokában kőből vagy fából várat építhettek. 1465-ben elkészült a déli palotaszárny és ennek sarkán álló két torony alsó szintje. A vár újabb építési szakasza az 1510-es években kezdődött. Ekkor készült el a várat szorosan körül övező, három méter széles palánkfal, melynek kettős cölöpsorát döngölt földdel töltötték. Ezt a külső várat négy sarokbástya tette védhetőbbé. A várat erdélyiek ostromolták meg 1558 és 1564 között, mivel a Várday család a Habsburgok oldalán állt és katolikus volt. Nyáry István idejében, az 1630-40-es években, tovább bővítik a várat a déli szárny negyedik emeletével, és egységes tetőszerkezetet alakítottak ki. 1703 júliusában Rákóczi és serege jelenik meg vár alatt, de kétnapi csetepaté után távoznak, majd a várba zárkózott megyei nemesség átáll a kurucokhoz. Rákóczi 1711 januárjában a vár fokáról tart beszédet és megszemléli hadait. 1711 után itt őrzik a megye levéltárát, közgyűlések színhelye és a vármegye börtöne. Új tulajdonosai a Zichyek és Esterházyak kőbányának használták, anyagából uradalmi épületek, a római katolikus templom, városi házak épültek. Végleges pusztulását 1828-ban a közbirtokosság akadályozta meg.

A vár 1990 óta a Nemzeti Örökség része, mint hazánk építészeti, történeti szempontból kiemelkedően fontos műemléke. A vár és a várszínpad napjainkban nemzetközi színházi rendezvények színhelye, többek között a minden nyáron megrendezett Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiváljának.

2015 júliusában meghirdetett Nemzeti Várprogram keretén belül a kisvárdai vár is megújul a közeljövőben. A tervezési fázis lassan végére jár, a markáns építészeti megoldásokkal újra gondolt vár merészen új megjelenése a 8. fejezetben látható.

A vár rekonstrukció első lépéseként elvégezték a vár belső területén a régészeti próbafeltárásokat (2017. 08.17.-10.06.-ig).

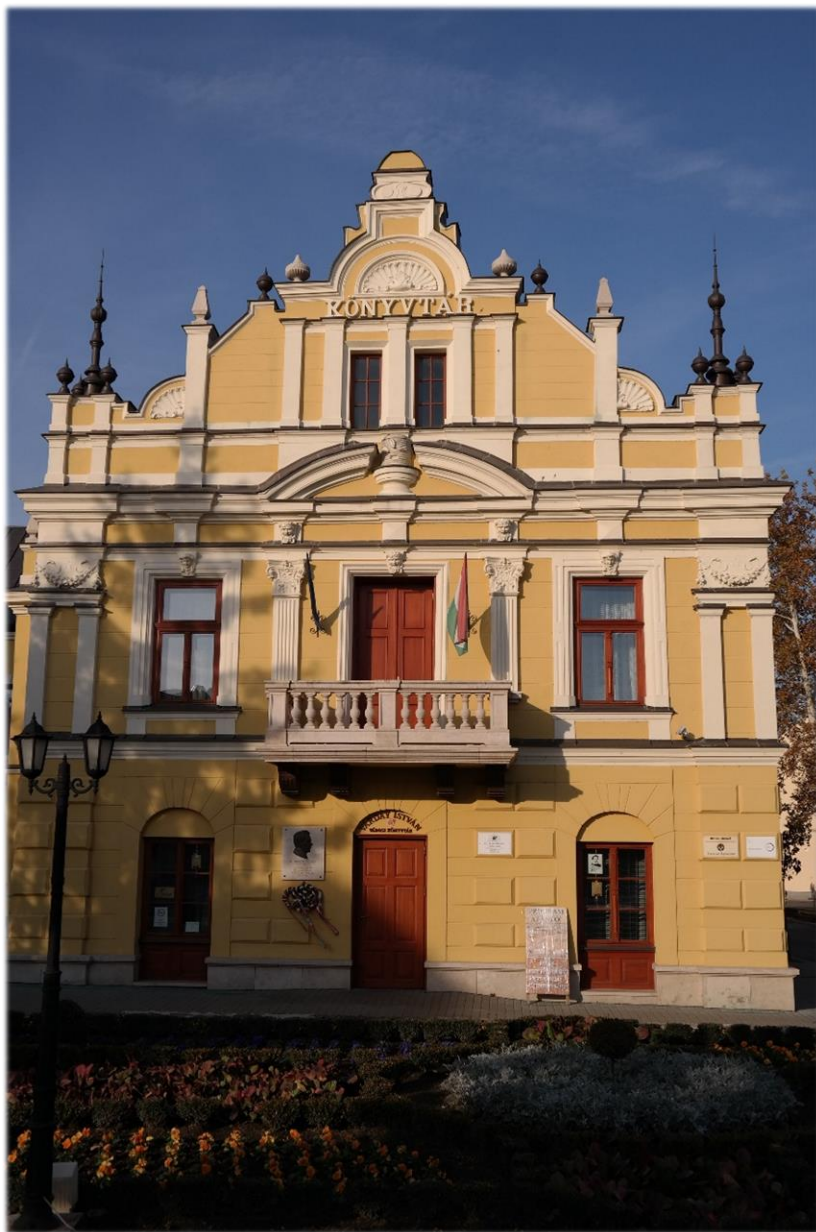

Római Katolikus templom és „ex lege” műemléki környezete

Flórián tér (hrsz.: 791); Törzsszám: 6069

A templom mai képe késő barokk stílusú, szentélye XV. századi, gótikus. Az itt található gyámkövek figyelemre méltóak: a templom védőszentjeit (Szent Péter, Szent Pált), Szent Lászlót (aki a hagyomány szerint a templom elődjét alapította) Zsigmond királyt, (akinek uralkodása alatt a Várday család felemelkedett) és feltehetően a birtokos família két tagját ábrázolják. E templom az akkori, a király főhadiszállásául szolgáló várhoz legközelebb eső dombon épült, kőfallal volt megerősítve és cinteremmel körülvéve, a templom szentélye alatt pedig sírboltokat építettek. E templom egy részét 1558-59 fordulóján erdélyi csapatok rombolták le. A lerombolt részt Várdai Kata építtette újjá, ez azonban az 1670-es tűzvész alkalmával jórészt elpusztult, csak a szentélye maradt fenn. A templomnak azonban még 1779-ben is csak fatornya volt. Melith Péter alispán és neje, Kapy Anna elhalálása után, 1668-ban a katolikus egyházat megerősítették a Kisvárdai Lászlótól kapott adományában. A templom kőtornya 1786-ban épült, hátsó részén gótikus támasztó pillérekkel és csúcsíves ablakokkal, illetve első része és belseje barokk stílusban épült.

Diener-Bankház; Könyvtár és „ex lege” műemléki környezete

Flórián tér 19. (hrsz.: 792); Törzsszám: 10230

A jelenleg Várday István Városi Könyvtárnak helyet adó épület történetének kezdete homályba vész. Az 1838-as, Kosztich Antal által készített térképen már látható, az 1858-as második katonai felmérés térképén is feltüntették. Az épület első írásos nyoma 1869-ből származik, ekkor Sümeghy István cukrász háza. A Kaszinó is működött benne egy darabig, majd az épület az 1886-ban megalakult Ipar és Kereskedelmi Bank tulajdonába ment át. Ezt a funkcióváltást máig jelzi a homlokzaton lévő méhkas. Ettől kezdve az épületet csak Iparbankként vagy későbbi vezérigazgatója után Diner bankként emlegették. 1893-ban Szénási János építésmester tervei alapján bővítették és átalakították, eklektikus stílust kapott. Az összes munka teljes költségvetése 14.646 forint tett ki. A szocializmus éveiben többféle módon hasznosították. A nyolcvanas évek közepén a város vezetői határozatot hoztak az állandó funkciót nem találó, de az évtizedek alatt állapotában romló épület lebontásáról, mivel azt életveszélyesnek nyilvánították. Ennek megakadályozására jött létre a Kisvárdai Városszépítő Egyesület. 1987-ben Ráday Mihály városvédő műsorában bemutatta az elhagyatott épületet a tanács három esztendő munkával, 39 millió forintos költséggel renováltatta a mintegy 800 négyzetméter területű épületet, és 1990 decemberében már itt fogadhatta olvasóit a Városi Könyvtár. A 2012-13-as felújítás során az épület 19. sz. végi külsejét próbálták visszaállítani

Egykori zsinagóga és „ex lege” műemléki környezete

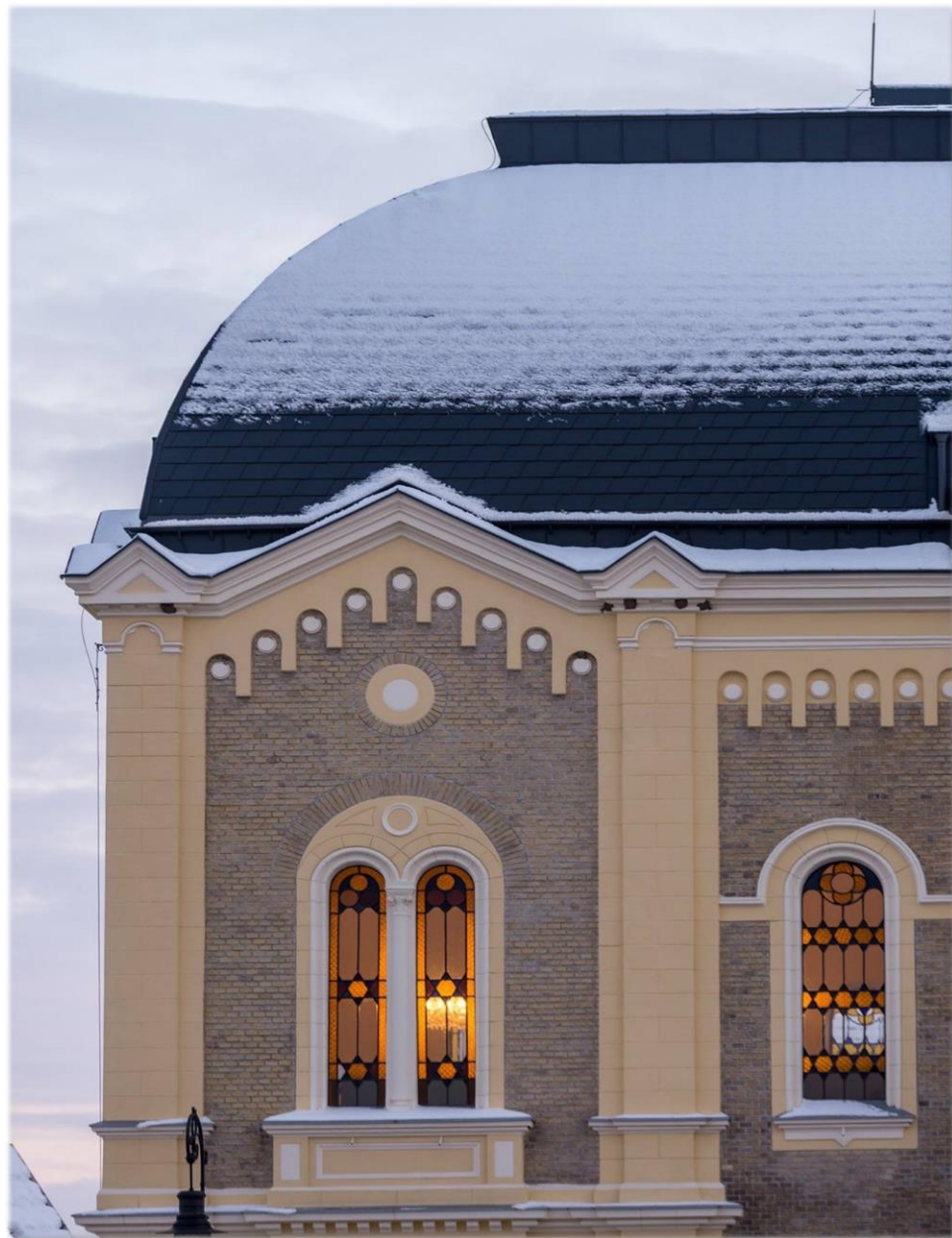
Csillag u. 5. (hrsz.: 2551/1); Törzsszám: 10667

Kisvárdán a 14. és 15. században a magas egyházi és világi méltóságokat viselő Várdai család birtoka volt. A város területén metszették egymást azok az utak, amelyek Munkács, Beregszász és Szatmár felől a Tisza kanyaron át tartottak Királyhelmece és Kassa, illetve a Szepesség városai és a bányavárosok felé. Ezek a közlekedési kapcsolatok magyarázzák, hogy Várdának, mint piacközpontnak nagy volt a jelentősége.

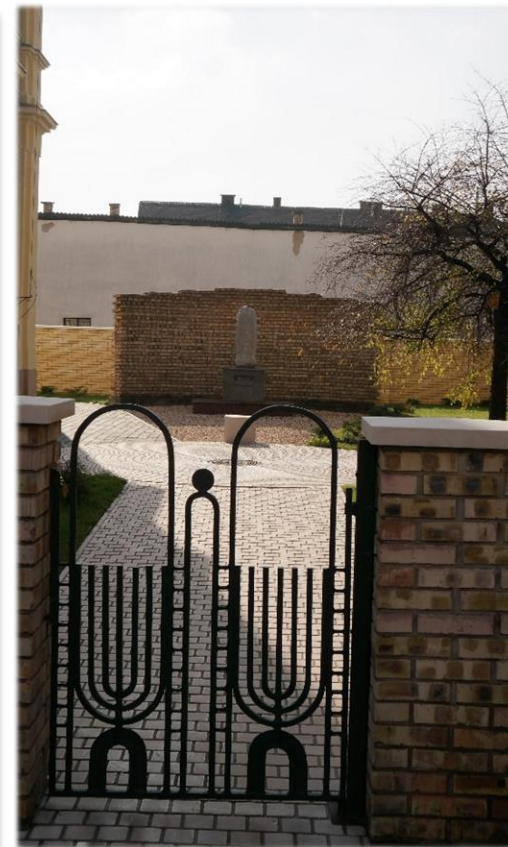
Kisvárdán a zsidók az Esterházyak engedélyével telepedtek le. A források tanúsága szerint 1747-ben Kisvárdán egy zsidó élt, de 1784-85-ben már 118 főből állt a közösség, ami abban a korban jelentős nagyságúnak tekinthető. (1851-ben körülbelül az összlakosság 22,5 százaléka, 1910-ben pedig az összlakosság 30,2 százaléka volt zsidó.) A hitközség 1796-ban alakult, és 1801-ben már zsinagógát építettek. Nem tudjuk pontosan, hogy hol állhatott ez az épület, az azonban bizonyos, hogy a zsidóság a korabeli Serház utcára, Posta utcára és Szent László utcára koncentrálódott, tehát a hitélet központja is ezen a környéken állhatott, talán éppen a mai zsinagóga helye körül.

A századforduló előtt a zsidóság számának és anyagi erejének gyarapodása eredményezhette azt a döntést, hogy új zsinagógát emeltetnek. Az 1899. évi Kisvárdai Lapok közölte azt, hogy: **“Vármegyénk szülötte, Grósz Ferenc műépítész a budapesti tőzsdepalotához nyújtott be tervezetet, ugyanez a fiatal műépítész készítette az itteni izraelita hitközség által építeni célzott új templom tervét is.”**

A megvalósításhoz pályázatot hirdettek, és 1901 áprilisában már épülőfélben levő templomról tudósít az újság. Az új – Csillag utcai – zsinagóga átadása valószínűleg 1901-ben vagy 1902-ben történt meg.

Romantizáló homlokzatú zsinagóga, impozáns méreteivel a zsidóság lélekszámát és tekintélyének súlyát fejezi ki. Magasan emelkedik a szomszédos házak fölé, és formailag és érezhető rajta a szomszédos városok zsinagógáinak hatása. Az ívsoros elemmel hangsúlyozott, romantizáló főpárkány felett íves tető fedi az épületet. Alaprajzában a hagyományos (ortodox) zsinagógák elrendezését követi. A női karzatra az épület oldalhomlokzata felőli lépcsőházon keresztül lehetett feljutni. Az öntöttvas oszlopokkal alátámasztott karzat a belső teret három oldalról vette körül. Az épület átalakításakor a frigyszekrényt lebontották, a fülkét befalazták. (A frigyszekrény restaurálva a zsinagógával egy udvaron levő imaházban kapott helyet.) Az épület homlokzatait eredeti formáinak megőrzésével állították helyre, a vallási szimbólumok azonban már nem láthatók. Belső terét kiállítási és kulturális célokra tették alkalmassá. 1983-tól múzeum működik itt. Kisvárdai egyik legfigyelemreméltóbb épületében, a volt zsinagógában, Csillag utca 5 szám alatt található az egykori Vármúzeum jogutódjaként működő Rétközi Múzeum. A bejárati előcsarnokban a Holocaust kisvárdai áldozatainak emléktáblái láthatók. A földszinten kizárólag néprajzi anyag található, amelynek gyűjtési helye a Rétköz, és amely jelenlegi elrendezésében ezt a – Múzeumnak is nevet adó – tájegységet szeretné reprezentálni.

Református templom

Flórián tér (hrs: 798)

1803-ra épült fel a Kisvárdai Református Egyházközség első kőtemploma. A város református lakosságának előtte fatemploma volt, amely több alkalommal is leégett, hol a városi tűzvész, hol pedig Fekete Jankó haramiavezér és bandájának egész várost érintő dúlása következtében. A kőtemplom az egykori római katolikus temető helyén, a katolikus templomtól légvonalban alig 30 méterre épült meg. A templomot a város dinamikusan növekedő református gyülekezete több alkalommal is kinőtte, ezért kétszer is átépítették és bővítették. Az utolsó nagy bővítés 1896-97-ben az ezer éves nagy millenniumi megemlékezések alkalmával volt. Ekkor épült meg a templom kőtornya, a két fiatorony, valamint a jellegzetes, hatalmas befogadó képességű, korinthoszi oszlopokon nyugvó, a templom belső terét „U” alakban körbe ölelő karzat. A templom eklektikus stílusú. A templom teljes felújítása 2016. évben történt.

Római Katolikus plébánia és lakóépület

Flórián tér 12. (hrsz.: 808/1)

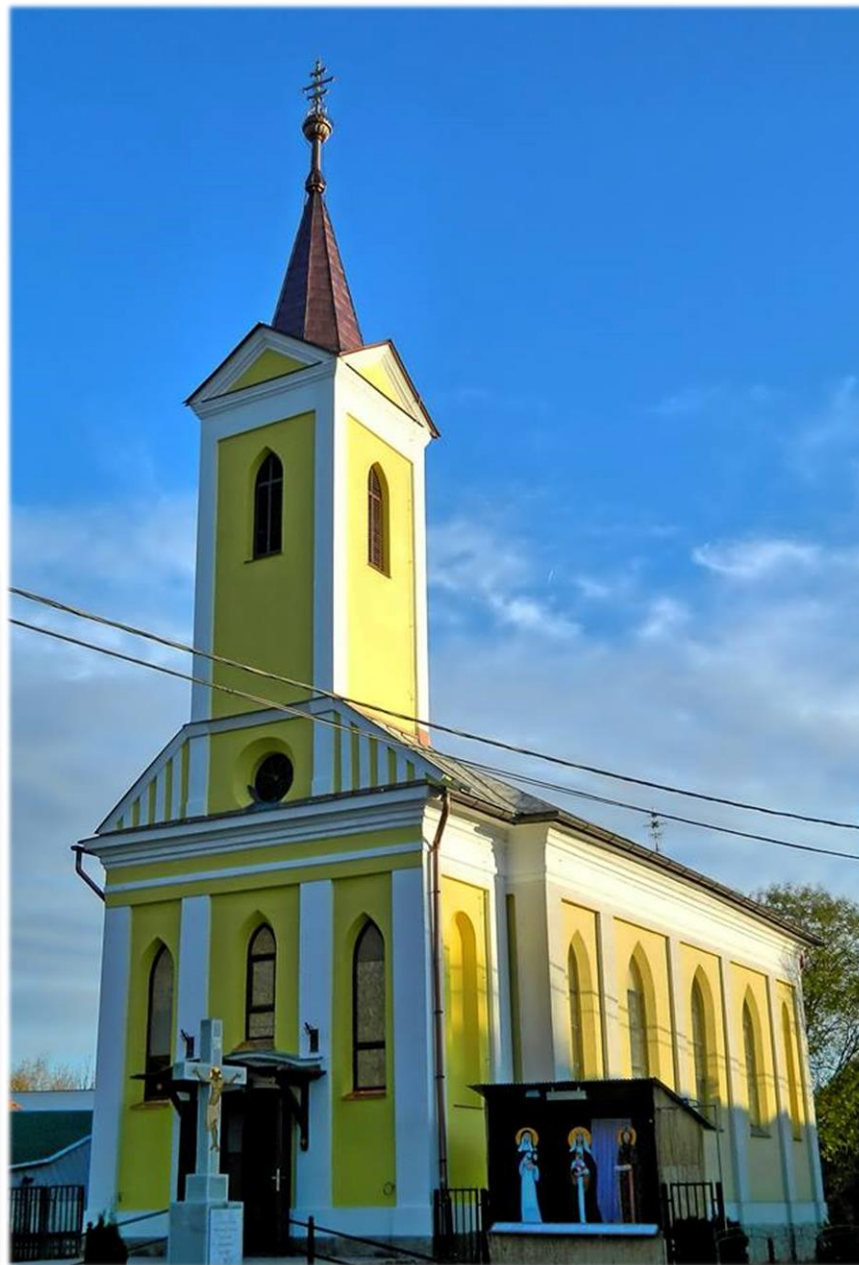
Átalakított, klasszicista, földszintes, négy dóroszlopos, háromszögű oromzattal, fedett porticusszal rendelkező épület áll eldugva a református templom közelében. Történetét a következőkben foglalhatjuk össze. A papi báró Horváth család iratai szerint 1772-ben kezdték el építeni azt a kúriát, melyben később Szögyény család (Zsigmond alkancellár lett) lakott. Az 1860-a években közbirtokossági iskola nyílt meg benne. 1920-ban a közbirtokosság átengedte plébánia céljára, s ekként működött az új plébánia felszenteléséig (2001). Azóta az egyház közösségi házaként működik. Az épület felújítása 2017. évben történt.

Görög Katolikus templom

Szent György tér (hrsz.: 2417/1)

A templom alapkövét 1893 augusztus 6-án tették le, a terveket a híres kisvárdai Tutkovics József építész készítette, de ezen módosítottak. Pénzügyi nehézségek miatt az építkezés húzódott, ám amikor dr. Küzmös György kórházigazgató lett a gondnok, munkálkodásának köszönhetően 1897. július 20-án szentelték fel az épületet. 1918-ban ikonosztáziót, 1922-ben új harangot helyeztek el benne. 1936-ban megállapították, hogy a templomhajó falai mozgásban vannak, a torony és a hajó falazatának csatlakozásánál repedések mutatkoztak, így szükségessé vált a torony lebontása és újból való felépítése. A munkát még ebben az évben megkezdték Tutkovics Ferenc vezetésével. A templom külső vakolatának renoválására 1973-ban került sor. A templom külsejét 2012-ben átfestették.

Evangelikus templom

Aradi vértanúk tere 11. (hrsz.: 2384)

A felekezet 1929. június 9-én beiktatott első rendes lutheránus lelkésze, Csákó Gyula nevéhez kötődik a nyíregyházi Adorján János tervezte templom megépítése. Az építkezés június 30-án kezdődött meg, a 14x8 méteres templom alapkövét pedig 1931. július 19-én tették le. Az épületet október 18-án avatták fel. Az evangélikus egyházközség újonnan épült Rákóczi utcai templomának felavatását vasárnap délelőtt tartotta meg. Az ünnepségre igen sok egyházi és világi kitűnőség érkezett, élükön dr. Geduly Henrik püspökkel és Domján Elek főesperessel. A püspök a délelőtti motoros vonattal érkezett Kisvárdára, ahol az állomáson Pipcsák János községi főbíró a község részéről, Csákó Gyula lelkész az egyház részéről üdvözölte és Kállay Sári virágcsokrot nyújtott át neki. Ezt megelőzően már a járás határán fogadta a püspököt dr. Borbély Sándor főszolgabíró. A püspök kíséretével a templomhoz hajtatott, ahol a templom kapujának megnyitása után felhangzott a templomban az első közének, majd dr. Domján Elek főesperes mondotta el az első imát. A nyíregyházi dalárda vegyes karának éneke után dr. Geduly Henrik püspök mondott mélyen szántó, komoly, elmélyedő beszédet, melyben a templom rendeltetését és a hívekre szálló áldásait fejtegette. A közének után Csákó Gyula lelkész olvasta a templom építés munkájának történetét, majd a püspök a jelenlévő összes lelkészek közreműködésével megáldotta a templomot és átadta hivatásának.

Az új templom meglepetést szerzett a közönségnek. Finom, szerénységében is hatásos épület. Létrehozása igen nagy érdeme Werner Gyula egyházközségi elnök és Csákó Gyula lelkész lankadatlan munkájának.

Bessenyei György Gimnázium és Kollégium

Iskola tér 2. (hrsz.: 2683)

A Bessenyei György Gimnázium Kisvárdán egyik legimpozánsabb épülete és 100 éves nagyhírű iskolája. Hosszú és kitartó harc eredményeként 1910. augusztus 3-án 77.170 szám alatt kelt rendeletében a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter értesítette Kisvárdán képviselőtestületét, hogy elvben elhatározta, hogy Kisvárdán főgimnáziumot létesít, de a községnek anyagi áldozatot kell vállalnia. 1911. szeptember 15-én végre megnyílt Kisvárdán az Állami Főgimnázium I. és V. osztálya (vármegye második főgimnáziumát alapították meg), majd felmenő rendszerrel az 1914/15. tanévre benépesült. A ma is használt épületet Walder Gyula műépítész tervezte. Az építési munkálatok, a helyszíni bejárás 1914-ben kezdődtek, de a háborús évek miatt az iskolát csak 1921. november végén vehették használatba. Az intézmény 1922-ben vette fel a Bessenyei György nevet. A gimnázium mai épülete csak 1929 őszén készült el teljesen. A II. világháború látszólag megkímélte az intézetet, mert sem bombát, sem lövedéket nem kapott. Azonban a háború alatt az épületet huzamosan használó és az udvaron állomásozó német katonai szeroszlop, valamint a honvéd táborigénykórház, majd az orosz csapatok komoly károkat okoztak. Szükség volt a szülők, tanárok, diákok összefogására, megfeszített munkájára, hogy a tanítást megkezdhesék. A volt szolgabírói hivatal, későbbi járási tanács épületét átalakítva ma kollégiumnak használják. A város talán legszebb épületét, parkját magáénak mondható intézmény a 70-es évek végén ismét gazdagodott. 1972-ben bővült a kollégium a Bessenyei utcai családi házzal /C. épület/. A Városi Tanács 695 négyzetméter területet adott a meglévő sportpálya bővítéséhez. 1976-79 között így elkészült a sportudvar és lelátó kerítéssel együtt. 1996-ban új tornacsarnokkal, nagyobb könyvtárral gazdagodik az intézmény, később a labdarúgó pálya is felújításra kerül. 2005-2006-ban állami támogatással a helyi önkormányzat segítségével teljesen felújították az főépületet. A főépület teljes rekonstrukciója mellett egy új kollégiumi szárny és modern konyha is épült. Bővült a tornacsarnok és az étkező is. A középiskola díszterme, eredeti állapotában felújítva szintén figyelmet érdemlő.

Szent László Katolikus Szakközépiskola, Általános Iskola, Kollégium és Óvoda épületegyüttese

Flórián tér 3. (hrsz.: 780/1)

1918-ban a Szent Orsolya Rend elemi iskolát és tanítóképzőt nyitott Kisvárdán. Tutkovics József és Tutkovics Ferenc kisvárdai tervezők és építkezési vállalkozók építették 1926 októberétől. 1927 szeptemberében mér birtokba vehették az akkor még egy emeletes épületet. A második emeletet később emelték, a II. világháború idején. 1926-ra elkészült tehát elkészült az iskolakomplexum első része (mára már lebontották, az elemi iskolát, a későbbi, Szent László óvoda helyiségét képezte, majd 1927-re az utcafrontra néző épületrész, mely ekkor még a középső részen is csak egy emeletes volt, 1933-ra az internátus is megépült. A II. világháború éveiben készült el a főépület 2. emelete és a tornaterem. Aztán következtek az államosítás évei. A középfokú tanítóképző kiegészült középfokú óvónőképzővel.

1954-től gimnáziumi osztályokat is indítottak, három évvel később pedig megszűnt a tanítóképző. 1965-től 1992-ig Császy László nevét viselte az intézmény. 1991-ben, az azévi XXXII. törvény adta lehetőség értelmében visszaigényelte az intézményt a Szent Orsolya Rend, de az iskola fenntartója a Debrecen-Nyíregyházi Püspöki Hatóság lett. 1992. június 28-án ünnepélyes keretek között sor került az iskola egyházi kezelésbe történő átvételére. Ezzel a Kisvárdán magas arányszámban jelen lévő vallásos érzelmű polgárok régi vágya teljesült. 1994-ben az iskola elnyerte a Világbank támogatását, megkezdődött egy új szakképzési modell bevezetése a közgazdasági és kereskedelem-marketing szakmacsoportokban, majd 1997-től az informatikai és a postaforgalmi szakmacsoportokban is. Ennek következtében a 13. és a 14. évfolyamokon érettségire épülő OKJ-s képzés folyik, ahol a tanulók középfokú szakmai végzettséget szerezhetnek a számviteli ügyintéző, középfokú ügyintéző titkári és gazdasági informatikus szakokon.

Az iskola épületének felújítása jelenleg is folyik, várhatóan 2017. év decemberében fejeződik be.

Külön figyelmet érdemel az iskola kápolnája. Az épület eredetétől 1896-ban ezt írták:

„... a 18. szd. –től való az a gróf Wandernáth által épített, kápolnával ellátott, az ötvenes években mér herczeg Eszterházy féle, két szárnyú kastélyszerű épület...”

1802-ben, mint az Eszterházy uradalomhoz tartozó kastélyról írnak róla. A 19. század második felében Wahrmann Mór tulajdonába került, majd zárda céljaira szolgált, később Reismann Lajos tulajdonába került. 1917-ben a Szent Orsolya-rend az épületet az özvegyétől vette meg, s az apácák benne kápolnát és zárdát rendeztek be, s Szent Józsefről nevezték el.

Amikor az apácák végleg elköltöztek Kisvárdáról (1950) az épület iskolai célokat szolgált, még KISZ-klub is működött benne. 1992-ben ezt is visszakapta az egyház.

Az akvarell az 1917-ben kiadott Szent Orsolya-rend krónikájának első kötetében található. A képen jól látszik, hogy a bejárat melletti két kis beszögellés még nem volt beépítve.

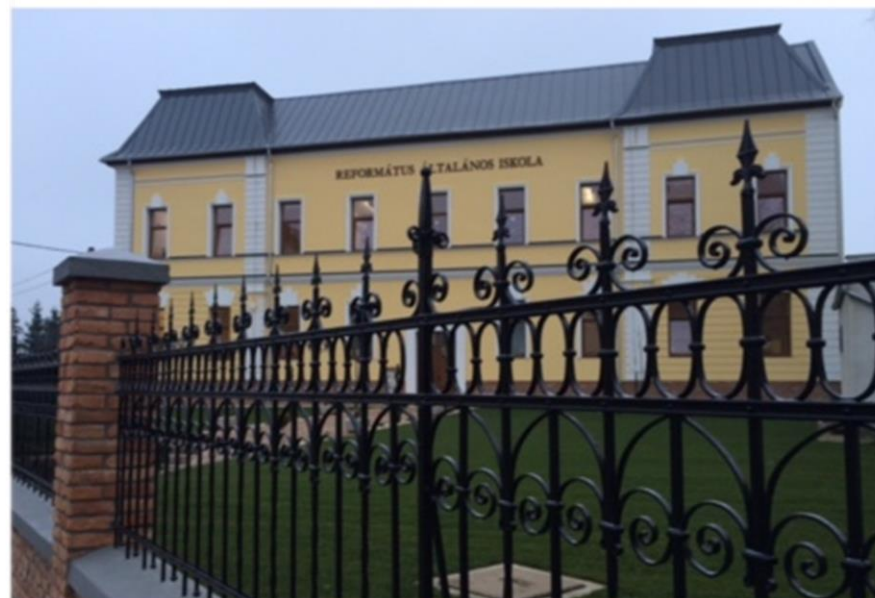
Református Általános (volt polgári) Iskola

Flórián tér 4. (hrsz.: 707/1)

Az 1899-ben megnyílt polgári iskola ideiglenes helyiségben működött, s ahogy a gyarapodó évfolyamok miatt növekedett a tanulói létszám is, elodázhatatlanná vált egy modern iskolaépület megépítése. 1902. október 4-én hirdetést tettek közé:

„Az államilag segélyezett községi polg. fiúiskola részére építendő helyiségek tervrajzai okt. hó 9-től a főbírói hivatalban a hivatali órák alatt megtekinthetők. Építési vállalkozók, kellő biztosíték nyújtás mellett, írásbeli zárt ajánlataikat, ezen tervek alapján, e hó 15-kének de. 10 órájáig alulírottnál beadhatják, ugyanott a vállalati feltételek is megtudható. A beadott ajánlatok kötött az iskola szék belátása szerint, szabadon választ.”

1903. március 16-án letették az első követ a polgári fiú iskola emeletes épületéhez, melynek munkálatait Grosz Benő, helybeli mérnök vállalta el 39.400 koronáért. Az 1945-ös fordulat után általános iskolaként működött, mely 1973-ban felvette a Kodály Zoltán nevet és ének-zene tagozatos iskolaként szerzett hírnevet. Később az iskolát már csak 1. sz. Általános Iskolának hívták, a zenei irányultság megszűnt, majd maga az iskola is, mivel egyesítették a 4. sz. iskolával. A felszabadult ingatlant a református egyház vásárolta meg a saját iskolája céljára. Az épület 2014.-ben felújításra került pályázati forrásból. Az energetikai felújítás, korszerűsítés során az épület tetőcseréje (korcolt lemezfedés), nyílászáró cseréje (utcai részen fa utánzatú, fóliázott nyílászárók) homlokzat felújítása (eredeti homlokzati díszítő elemek visszaállítása, az utólagosan épített bejárati ajtó feletti előtető elbontása, felirat áthelyezése, lábazat cseréje (tégla lábazat), illetve a Petőfi u. felőli utólag cserélt mádi kő helyett tégla lábazat kialakítása. Az épület felújításával egy időben az utcai kerítés is megújult, az eredeti kovácsoltvas kerítés elemek megtartása mellett. A kerítés lábazata és pillérei tégla burkolatot kaptak, összhangba az épület lábazatával. Az ünnepélyes átadó ünnepséget 2014. november 23.-án tartották.

Weiner Leó Alapfokú Zene- és Művészeti Iskola

Szent László u. 42. (hrsz.: 2485)

Kisvárdai egyik impozáns épületében működik a Weiner Leó Alapfokú Zene- és Művészeti Iskola. Az építmény történetéről 1896-ból van az első adatunk, amikor Nagy (Grósz) Benő és neje, Széll Etelka vétel jogcímén megszerezték. 1922 márciusában az épületet megvásárolta Fodor Zsigmond és neje, Stahlberger Gizella. 1929. márciusában a tulajdon öröklés jogcímén Fodor Zoltánhoz került. Az örökös nem sokáig tartotta meg magának az épületet, mert májusban adásvételi szerződést kötött dr. Schönwald Miklós ügyvéddel, így arra, és neje, Wohl Olgára szállt a 75.000 pengő lefizetése után az ingatlan tulajdonjoga. Az ügyvéd a Kisvárdai Hitelbanknak volt a vezetője, az épületet tehát bankként is funkcionált. Schönwald az izraelita hitközség elnöki posztját is több évig betöltötte. 1944. májusában a fennálló rendeletek értelmében a tulajdoni lapra bejegyezték, hogy az ingatlan tulajdonosa zsidó. A kisvárdai zsidókat a hónap végén deportálták. Az épületet 1952-ben államosították. A tulajdoni lap szerint 1976. novemberében lett a Magyar Szocialista Munkáspárt Szabolcs-Szatmár Megyei Bizottsága az új tulajdonos, azaz az épület pártházaként funkcionált. 1990. áprilistól az épület kezelője részben a Városi Tanács, részben az MSZP Kisvárdai Szervezete. Ősszel lezajlottak az önkormányzati választások, 1992-ben már az önkormányzat az épület a kezelője. 1996-ban kap az épületre használati jogot a Weiner Leó Zeneiskola, mely azóta is itt tölti be nemes hivatását. Egyes információk szerint az épületben egykor Jókai Mór is megfordult. Az épület homlokzati felújítása 2015. decemberében fejeződött be.

Alapítványi Iskola (volt Gazdasági és Kereskedelmi Hitelbank)

Szent László u. 29. (hrsz.: 1275)

A település XIX.-XX. sz. fordulóján minden tekintetben fejlődésben volt. A gazdaság terén bekövetkezett előrehaladást jól példázza a bankok számának gyarapodása. 1903. szeptember 3-án egy újabb pénzintézet, a Gazdasági és Kereskedelmi Hitelintézet Rt. tartotta alakuló közgyűlését, melyen megválasztották a vezérigazgatót, Fried Józsefet. A bank, melynek alaptőkéje 200.000 korona volt, a tényleges működését október 5-én kezdte meg a Szent László u. 32. sz. alatt a Somogyi-féle házban.

Néhány év elteltével ez az épület már nem volt megfelelő az ügymenet bonyolítására, s nem reprezentálta a részvénytársaság, megnövekedett gazdasági szerepét sem. 1909. március 10-én egy közleményt hoztak nyilvánosságra, ebből megtudható, hogy a Hitelintézet székházának a Szt. László utcában lévő telkén való felépítését határozván el, a felépítési munkálatok végrehajtására árlejtést hirdetett meg. A kiírás szerint április második napjáig lehetett ajánlatokat tenni az összes- vagy akár az egyes munkálatok elvégzésére.

Ekkor a tervek már készen álltak, s a tervezők egyike az tiszalöki születésű Szabolcs /Grosz/ Ferenc műépítész volt, aki korábban a helyi zsinagógát is tervezte. Most Papp Gyulával közösen készítette el pályázatát. Decemberre elkészült a székház is:

„E napokban költözött át a Gazdasági és Kereskedelmi Hitelintézet újonnan épült és minden modern komforttal ellátott új otthonába, amely dacára annak, hogy csak magas földszintes épület, városunk kiváló díszéül szolgál. Az épület főutcai részén nyertek elhelyezést az igazgatósági és a tanácsterem helyiségei, míg minden egyéb hivatali szoba mellőzésével, a hivatalnoki kar egy nagy, közös terembe került, amely csak márvány-

oszlopok és ezek közé iktatott márványasztalok által van a közönség központi, nagy csarnokától elválasztva.

A közönség két főbejáraton át jöhet és távozik anélkül, hogy a hivatalnokok és az igazgatóság belső communicatióját a legkevésbé is zavarná.

Az intézet nem kímélt költséget, csakhogy a célnak megfelelően nemes építési anyagokat alkalmazhasson. A lábazat pillérek és oszlopok, valamint az attica díszek (az épület főpárkánya felett lévő, díszítőelemként szolgáló felfalazás/) hazai kőből készültek, a homlokzat valódi velencei mozaik-intarsziákkal épített, a szoba burkolatok linóleummal vannak fedve, végül az egész épület központi fűtéssel és villanyvilágítással van ellátva. Művészi munkát produkáltak az épület vezetői: Papp Gyula és Szabolcs Ferenc budapesti építőművészek, akik az épület szakszerű ellenőrzési munkáit, a munkálatok kivitelét pedig budapesti, nyíregyházai és helybeli mesterek végezték.”

A bankokat államosították, de az épületben ezt követően is pénzintézet működött, majd hosszú ideig totózó-lottózó volt. Amikor a szerencsejátékok számára új fogadóiroda épült, átmenetileg üressé vált, majd ideiglenesen az OTP-s itt működött, napjaikban oktatási célra használják

Bagolyvár

Szent László u. 57. (hrsz.: 1315)

Egy idős ember elmondása szerint az épület Kálmán Sándor tulajdonában volt a két világháború között. A zsidó származású Kálmán a Gazdasági és Kereskedelmi Hitelintézetnek és a Villamossági Műmalom Rt-nek is vezérigazgatója volt. Az impozáns épületben a háború után szociális bérlakásokat és egy irodát (falugazdász) alakítottak ki, 2014 decemberéig hat család lakott. Utolsó felújítás 1990-ben volt. 2015-ben az önkormányzat pályázati forrás elnyerésével az épületet felújítását megkezdte, melynek munkálatai 2017 év nyarán fejeződtek be.

Első nagyszabású esemény, amelyet a felújított épületben tartottak meg 2017. július 29.-én, a II. Anna Bál.

Idősek Otthona és Klubja

Szent László u. 65. (hrsz.: 1320)

Eredeti funkciójáról nem tudunk, „közszerreplését” akkor kezdte meg, amikor ezt az egy utcanyitást céljára kisajátított, igen elhanyagolt állapotban lévő épületet végül könyvtár céljára vettek igénybe, s ezért 1969-re belsőleg felújították, így 1969. február 2-án megnyílt benne a közgyűjtemény. Ekkor 220 m² volt az épület alapterülete, 1979-ben ezt megtoldották, de az 1980-as belvíz miatt ez az új rész megsüllyedt és 1987-re teljesen lebontották. 1990-ben a könyvtár a mai helyére költözött innen. 2013. nyarán az épületet korszerűsítették, felújították, ennek során került sor az utcai homlokzat átszínezésére, illetve az ablakok körüli díszítések eredeti kialakítástól való eltérésre. A legutolsó homlokzati szigetelés, felújítás 2015. decemberében történt.

Posta épülete

Somogyi Rezső u. 4. (hrsz.: 1281)

A XIX. század első felében még nem volt posta Kisvárdán. Az első posta helyiségéül az egykori Farkas Lajos-féle nagy, fákból gazdag ingatlanon lévő épület szolgált. Az emelkedő lélekszámú lakosság megnövekedett igényekkel fordult a postahivatalhoz, az azonban nem mindig tudta pontosan, gyorsan és kényelmesen kiszolgálni az ügyfeleket. A lakosság elvárásait is megjelenítő helyi sajtóban többször is érélyes hangon kérték az áldatlan állapotokon történő változtatást, és egy új postaépület megépítését. Változás 1904-ben következett be, amikor a város közepén felépítették az új postaépületet. Ez az épület a mai Szent László utca és Mártírok útja sarkán lévő ház.

Az épület javulást hozott a szolgáltatási körülményekben, ahogy a korabeli híradások is jelzik:

"A közönség sokkal szabadabban mozog a kényelmes várócsarnokban, s megszűnt az a lehetetlen állapot is, hogy a postai tisztviselők, kézbesítők, szolgák egymás hátán egy teremben szűkösködjének."

A postai ügymenet javulását azonban nem kísérte a távbeszélő helyzetének a jobbra fordulása, ott továbbra is sokat kellett várakozni. Új épület céljára a postaigazgatóság 14.000 koronáért a Somogyi Rezső utcában lévő Fried Jenő-féle telket vette meg. A posta- és táviróhivatal 1914. augusztus 22-én költözött be. Ekkor 22 ember állt a posta alkalmazásában.

Az épület akadálymentesítése az elmúlt időszakban megtörtént, jelenleg az épület felújítása folyamatban van.

Tüdőgondozó Intézet

Somogyi Rezső u. 6. (hrsz.: 1284/1)

Eredetileg Szotyori Nagy Sándor királyi közjegyző háza volt. Jelenleg a Tüdőgondozó Intézet Tüdőszűrő Állomásának ad helyet az épület. Az épület teljes homlokzati szigetelése, felújítása 2015. év decemberében történt meg.

Városi Bíróság

Aradi Vértanúk tere 11. (hrsz.: 2380)

A harmincas években az egyik legnagyobb építkezés a járásbíróság épülete volt. Az iparügyi minisztérium 1937. augusztus elején írta ki a kivitelezésre vonatkozó zártkörű pályázatot, az összmunkákra öt ajánlat volt, közülük a közösen pályázó Kozma Gyula, Szabó Gyula és Vécsi Lajos kisvárdai építőmesterek nyerték el a kb. 90.000 pengőt jelentő munkákat.

A szintén helybeli Szilágyi István ácsmester 15.000, Kertész Sándor mázolómaster 2.600 pengős megbízást kapott. Mint a korábbi állami munkák, ez is egy csöpp gyógyír volt a helyi munkavállalóknak. Október elején a helyszínen járt Hoepner Guidó építőmérnök, felsőházi tag, a járásbíróság tervezője, és az ipari minisztérium egy képviselője. Megkezdődhetett a munka, amely 1938 júniusában fejeződött be. Júliusban megtörtént az átköltözés.

Pénzügyőri Laktanya

Zrínyi Ilona tér 10. (hrsz.: 2381)

A „finánclaktanyát” neves építész, Dümmerling Ödön tervezte, s ma is egyik jelentős középülete Kisvárdának. Az építkezés nem csupán azért volt fontos, mert újabb állami épülettel gyarapodott Kisvárdá, s ezzel is nyomatékosabbá vált regionális szerepköre, hanem azért is, mert általa a helyi iparosok, munkások, mesterek, szállítók munkaalkalmat találtak. A régi sertésvásártéren a földmunkálatokat 1929. június 10-én kezdték meg, és öt hónap múlva már az átadás is megtörténhetett.

Október 30-án lett átadva az új pénzügyőri palota. A pénzügyi kincstár képviseletében Máthé Mózes pénzügyőri felügyelő Nyíregyházáról, Nagy Ferenc felügyelő a kisvárdai biztosi kerület vezetője és a hozzájuk beosztott főszemlészek, az államépítészeti hivatal részéről Márkus Dávid kir. műszaki tanácsos mint az építkezés ellenőre, Dümmerling Ödön tervező-műépítész, míg a hatóság részéről dr. Délcegh Imre tb. főszolgabíró, dr. Lukács Vilmos tisztí főorvos, dr. Rézler Gábor községi főjegyző és Pipcsák János községi főbíró s végül a kivitelező Tutkovics József és Ferencz építőmesterek iparosaikkal jelentek meg. Ez alkalommal megérkezett a kerület képviselője, dr. Móser Ernő kormányfőtanácsos is. Pontban 9 órakor vette kezdetét a felülvizsgálat, melynek műszaki részét Márkus Dávid kir. műszaki tanácsos vezette. A leltári megállapításokat Máthé Mózes pénzügyőri felügyelő eszközölte a legapróbb részletességgel, míg a hatóság és annak tisztí főorvosa egészségügyileg vették az összes helyiségeket szigorú bírálat alá. A hatóság az épület tüzetes megvizsgálása után megállapította, hogy az minden részleteiben a legnagyobb szakszerűséggel és lelkiismeretes pontossággal a tervezettel teljesen megegyezően lett felépítve.

Mindezek után délután 1 órakor a Zakár-féle vendéglőben gyűlt egybe a bizottság...dr. Móser Ernő jelentette be azon örömdetes megállapítását, hogy a most átadott épület a legszigorúbb bírálatot könnyedén bírta el, s büszke arra, hogy az épület összes munkáit teljesítő kisvárdai mesterek és szállítók mindannyian dicséretre méltó munkát végeztek és szállítottak. Ezen reá nézve örömdetes tényből következésként kijelenti, hogy a jövőben előforduló állami és középítkezéseknél derék iparosainkat a legmesszebbmenő támogatásban és pártfogásban fogja részesíteni.

MÁV Vasútállomás*Baross Gábor u. (hrsz.: 3176/9)*

1906. július 30-án hirdettek pályázatot felvételi épület építésére, a következő év júliusában egy újságcikkben említik, hogy folyik a vasútállomás építése, a régi épületből csak a raktár maradt meg ekkor. 1914-ben új rakodó, raktár, szolgálati iroda és lakóépület is épült. A felvételi épület és környezetének átalakítási tervei elkészültek, a felújítás 2018. évben tervezett.

Örökségünk – Helytörténeti értékek

Emlékművek, szobrok

Kisvárdán országos és helyi védett épített örökségei mellett számos emlékmű, szobor, dombormű gazdagítja a város köztereit, épületeit. Pontosan 35 ilyen helytörténeti értéket tart számon a város. Ezek közül, a jelentősebbek részletes bemutatása a teljesség igénye nélkül.

Országzászló

Flórián tér (hrsz.: 709)

Kisvárdán legelőször 1938-ban emeltek országzászlót, bár ez még akkoriban csak ideiglenes volt. Ez a jelkép azonban nem volt méltó sem az eszméhez, sem a településhez, ezért 1940-ben az országzászlónak Forgách József kisvárdai kőfaragó mester által emlékművet készítettek. Az emlékmű talapzatába a kőfaragó mester országcímet és kettőskeresztet vésett, tetejébe turulmadarat állított, melyet 1940. október 13-án nagyszabású ünnepség keretében szenteltek fel. Később, 1945 körül a Szent Imre tér Szabadság térre való átkeresztelésével az 1940-ben felállított emlékművet lecserélték, a talapzat maradt, azonban levésték róla a kettős keresztet és az országcímet, a turulmadár helyébe pedig búzakalászos, kalapácsos, csillagos címet tettek. Később ez az emlékmű is módosult, felváltotta egy önálló, nagy csillag. 1969-ben az emlékművet ismét cserélték, immár talapzattal együtt. Az eredeti talapzatot a Zrínyi térre vitték, ott egy emléktáblát helyeztek el rajta. A rendszer összeomlásával a szimbólumokat, így a felszabadulási emlékművet is 1991. május 20-án elbontották.

Az emlékmű helyére 1996-ban visszaállították az eredeti 1940-ban készült országzászló talapzatot, melynek tetejére Sebestyén Sándor által készített bronz turulmadarat állítottak. Az alkotást augusztus 19-én avatták fel.

Szent László Lovasszobra*Szent László u. (hrsz.: 780/1)*

A lovasszobor a város római katolikus templomát építtető Szent László királynak állít emléket, mely Kisvárdra főterén áll, a Szent Lászlóról elnevezett utca elején. A 2000. június 24-én felavatott alkotás közel 7 méter magasságú, maga a lovasszobor ötnegyedes életnagyságú.

Forrás díszkút*Flórián tér 3. (hrsz.: 780/1)*

A díszkút a Szent László Katolikus Szakközép- és Általános Iskola, Kollégium és Óvoda épületegyüttes udvarán található. Egy bronzból készült dombormű, mely Szent László királynak állít emléket a róla elnevezett iskola komplexum főhomlokzatán. A Bíró Lajos által készített domborműves emléktáblát Kisvárdai város Önkormányzata állíttatta I. László király szentté avatásának 800. évfordulóján 1992-ben.

Szent Angéla emlékmű

Flórián tér 3. (hrsz.: 780/1)

Szent Angéla (1474-1540) katolikus szent, ünnepnapját január 27-én tartják. A római katolikus egyházon belül Ő élesztette újjá a diakonissza mozgalmat a hagyományos apácarendek mellett. A Győrfi Sándor által készített emlékmű a Szent László Katolikus iskolakomplexum területén áll, és a következő idézet ékesíti:

„...Szent Angéla jó anyánk, kérlek viselj gondot reánk...”

Holokauszt emlékmű

Csillag u. 5. (hrsz.: 2551/1)

Az alkotás a volt zsinagóga, ma Rétközi Múzeum udvarán, az épülettől jobbra található. Egy nagyméretű női fejet ábrázol két kézfej között, melyet egy téglából készült fal elé helyeztek el. Az emlékmű felavatása 1999-ben történt, a volt zsinagóga melletti udvaron.

A holokauszt áldozatairól szóló megemlékezéseket évente májusban szokták megtartani, hol a szobor előtt, hol a múzeum épületében

Szoborpár

Flórián tér 18. (hrsz.: 791)

A szoborpár a római katolikus templom utcafronti bejáratánál áll, Szent Pétert és Szent Pált a templom védőszentjeit ábrázolja. A kisvárdai Vajner László alkotása, 2006. június 29-én avatták fel.

Várdy Aladár szobra

Flórián tér (hrsz.: 794)

Kisvárdán az elmúlt évek során több új alkotás is született. Ez azért is jelentős, mert a helyi kultúra fontosságát mi sem fejezi ki jobban, mint amikor a tradíció fáján új hajtás jelenik meg. Az egyik ilyen új mű egy szoborcsoport, Hlavács Viktor kisvárdai születésű szobrászművész alkotása. A Várdy István Városi Könyvtár, a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza, a Református és a Római katolikus templomok által határolt területen látható. 2014-től Várdy Aladár királyi kamarás szobra által a magyar kultúrtörténet számára is jelentős az első magyar nyelven írt magánlevél íróját megörökítő alkotás gazdagítja a várost, méltóan emlékezve a város életében jelentős szerepet játszó Várdy családra. Az alkotás alapanyaga magas tűzőn égetett, kiváló minőségű, samottos agyagból készített, fagyálló mázas kerámia. A kerámia elemeket beton alapra rögzítették, a fülke belsejében, illetve a körülötte lévő díszburkolatot pedig beépített világítással láttál el.

Domborművek

II. Rákóczi Ferenc emléktábla

(Vár utca, hrsz.: 963/3 – a vár keleti falán)

Szent László dombormű

(Flórián tér 3., hrsz.: 780/1- Szent László Katolikus Szakközép- és Általános Iskola, Kollégium és Óvoda épületegyüttes homlokzatán)

Balassi Bálint emléktábla

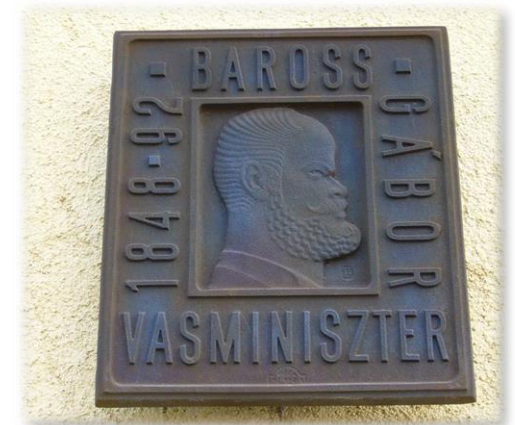
(Vár utca, hrsz.: 963/3 – a vár keleti falán)

Béres József emléktábla

(Flórián tér 19., hrsz.: 792 – Könyvtár épületének főhomlokzatán)

Életfa relief, dombormű

(Kisvárd, Szent László u. 7.-11., hrsz 1240/1)

Baross Gábor dombormű

(Baross Gábor u., hrsz.: 3176/10 – Vasútállomás épületének főhomlokzatán)

Természeti területek és értékek – Országos jelentőségű védett területek

Kisvárdai-gyepek

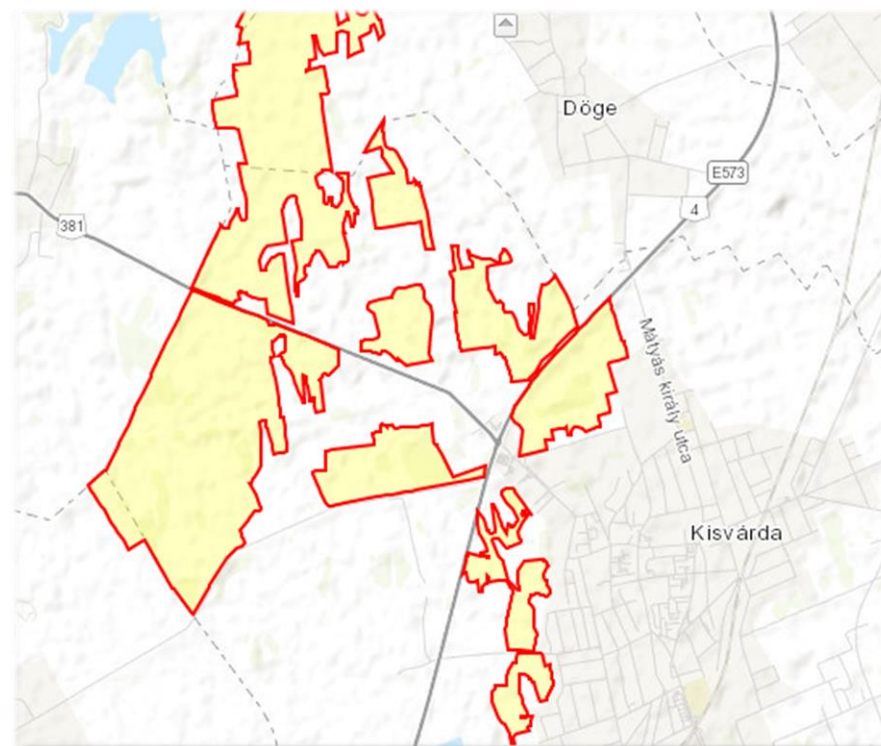
A város nyugati, északnyugati részén található a Kisvárdai-gyepek (HUHN20113) különleges természetmegőrzési terület, melynek területnagysága 687,39 ha.

A Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló fajok a következők: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vidra (*Lutra lutra*). Az értékes és ritka élőhelytípusok közül három fordul. A jelölő élőhelyek a következők: 1. Természetes eutróf tavak hínárnövényzettel (*Magnopotamion* vagy *Hydrocharition*) (3150), 2. Folyóvölgyek *Cnidion dubii*hoz tartozó mocsárrétjei (7230), 3. Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230).

Kisvárdai város közigazgatási területén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény hatálya alá tartozó **Magas-hegy-alji-láp, Kalancsa, Borostyános-Galambodi-lápok, Ajaki rét** nevű ex lege, törvény ereje által védett láp területek találhatók. Kisvárdai város közigazgatási területe érinti a Nemzeti Ökológiai Hálózatot (magterület, puffertérület, ökológiai folyosó).

Kisvárdai közigazgatási területén az alábbi védett és a fokozottan védett fajok fordulnak elő:

búbos banka (*Upupa epops*), **gyurgyalag** (*Merops apiaster*), **vetési varjú** (*Corvus frugilegus*), **kis kócsag** (*Egretta garzetta*), **bíbic** (*Vanellus vanellus*), **gatyás ölyv** (*Buteo lagopus*), **barna rétihéja** (*Circus aeruginosus*), **őrgébics** (*Lanius excubitor*), **haris** (*Crex crex*), **fekete harkály** (*Dryocopus martius*), **szürke gém** (*Ardea cinerea*), **vörös gém** (*Ardea purpurea*), **hamvas küllő** (*Picus canus*), **berki tücsökmadár** (*Locustella fluviatilis*), **fekete gólya** (*Ciconia nigra*), **karvaly** (*Accipiter nisus*), **vidra** (*Lutra lutra*), **pompás kosbor** (*Orchis laxiflora* ssp. *elegans*), **kisfészű aszat** (*Cirsium brachycephalum*), **régi boglárka** (*Ranunculus acris*).

A Kisvárdai gyepek a település külterületének igen jelentős részét képezik.

Színpompás virágzás az országos védettségű és jelentőségű természetvédelmi területen.

Ex lege védett lápterület

Ex lege védett lápterület madártávlatból.

Természeti területek és értékek – Helyi jelentőségű védett területek

Vár-tó

Hrsz: 966/8, területe: 2,8314 ha

A tó számos vízi növény-és állatfajnak ad otthont. A tó szélét nádas szegélyezi, a víz irányába befelé haladva betyárkoró és süntök, valamint egyéb vízinövény fajok találhatók, mint például a békalencse. A növényzet fontos részét képezi a területen található faállomány: **fehér fűz**, **enyves éger**. A madárvilág az utóbbi évek megfigyelései alapján egyre bővül. A **tőkés-és cigányréce** mellett megjelent a **kiskócsag** és a **bakcsó**, de az elmúlt években rendszeresen megfigyelhető a **szürke gém** is. Több kételtű és hüllő faj is él itt, ezek mellett az élőhely-reáállítás kapcsán jó esély mutatkozik a Natura2000 jelölőfajaként ismert **vöröshasú unka** és **mocsári teknős** visszatelepülésére is. A tóban és annak közvetlen környezetében **tarajos-és pettyes götte** is megfigyelhető, halak közül leggyakoribbak a **kárász-** és **keszegfélék**.

A Vár-tó madártávlatból.

Információs táblák a Vár-tó partján.

A víz a mocsári teknősöknek is otthont ad.

Nádas-tó

Hrsz: 0175/15, területe: 14,6207 ha

A Nádas-tó a Kisvárdai Várfürdő mögött helyezkedik el. A tó medre az elmúlt évek során kiszáradt, területét gyomnövényzet foglalta el. Az állandósuló vízhiány miatt már nem jelentett megfelelő élőhelyet a környező területek gazdag és értékes élővilága számára. A vízi állatvilág pedig szinte teljesen eltűnt a tó korábbi területéről. Kisvárdai Város Önkormányzata a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium támogatásával pályázati forrás igénybevételevel 2015-ben helyreállította a Nádas-tavat. A projekt keretében mindösszesen 14,62 ha védett élőhelyet állítottak helyre.

A Nádas-tó látképe az élőhelyvédelmi helyreállítás után.

Keleti platán (Platanus orientalis)

Krucsay Márton út 8. Hrsz: 1232/9

A platánfa a Krucsay Márton és Várdai István utca kereszteződésében nemrég megépült körforgalmi csomópont mellett található. A körforgalom pontos helyének kialakítása során fontos szempont volt a fa megóvása, mivel időskorára való tekintettel a helyi közösség számára jelentős esztétikai és botanikai értéket képvisel.

A keleti platán és az elé helyezett tábla, mely jelzi: helyi jelentőségű védett természeti értéként tartják számon a fát.

4. Településképi szempontból meghatározó területek

A településképen alapuló lehatárolás összefügg a településtervezés szerkezeti terv alapú gondolkodásmódjával, azonban azzal nem teljesen azonos, sőt esetenként meglepően más konklúziókhoz, finomításokhoz vezethet. Jó példa erre Kisvárdai eltérő karakterű településrészi strukturálása, mely egy kicsit másképp mutatja be, tagolja a várost, mint ahogy azt megszoktuk, különösen a városközpont, a település kisvárosias arca szempontjából. A következőkben összefoglalt lehatárolás ebben a szellemben került összeállításra. Higgyünk a szemünknek, a város építészeti, arculati gazdagsága a történeti és új épületekben, a lakó és középületekben, az ipari, gazdasági épületekben, valamennyi lehatárolt településrészen egyaránt megnyilvánul.

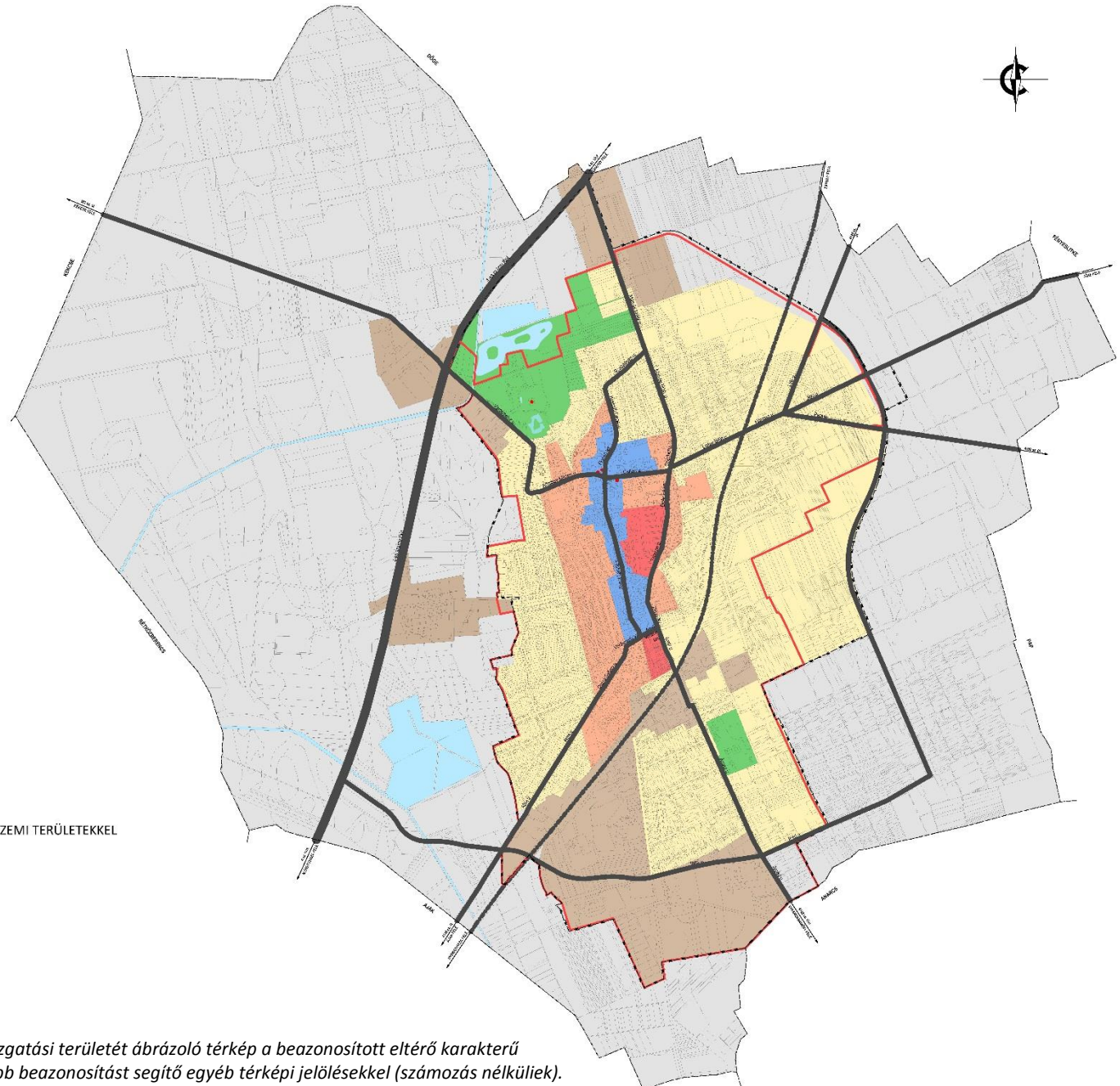
Kisvárdai Város a jelen Településképi Arculati Kézikönyv ajánlása szerint az alábbi, egymástól elkülönülő építészeti karakterrel bíró településrészekre osztott:

1. Polgárvárosias karakterű városközponti településrész
2. Telepszerű beépítésű városközponti településrész
3. Kisvárosias lakóterületi településrész
4. Kertvárosias és falusias lakóterületi településrész
5. Idegenforgalmi, sport és rekreációs központ településrész
6. Ipari és gazdasági területek
7. Beépítésre nem szánt területek beékelődő üzemi területekkel

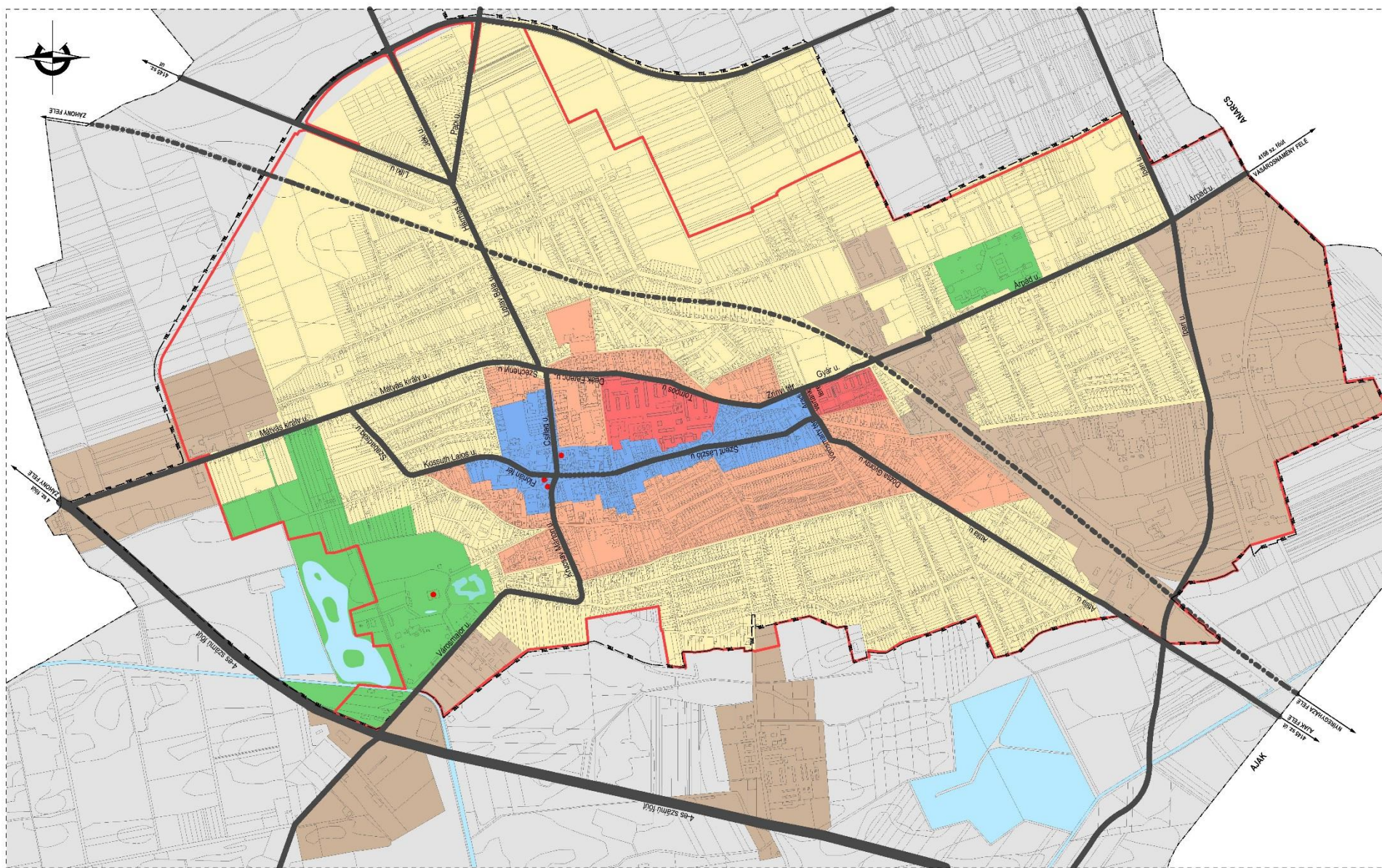
A lehatárolások könnyebb megérthetősége és áttekinthetősége érdekében készült térképi ábrázolásokon különböző szívekkel jelöltük az egyes településrészeket, valamint egyes településrészeket külön kimetszett térképpel is szemléltetünk.

JELMAGYARÁZAT

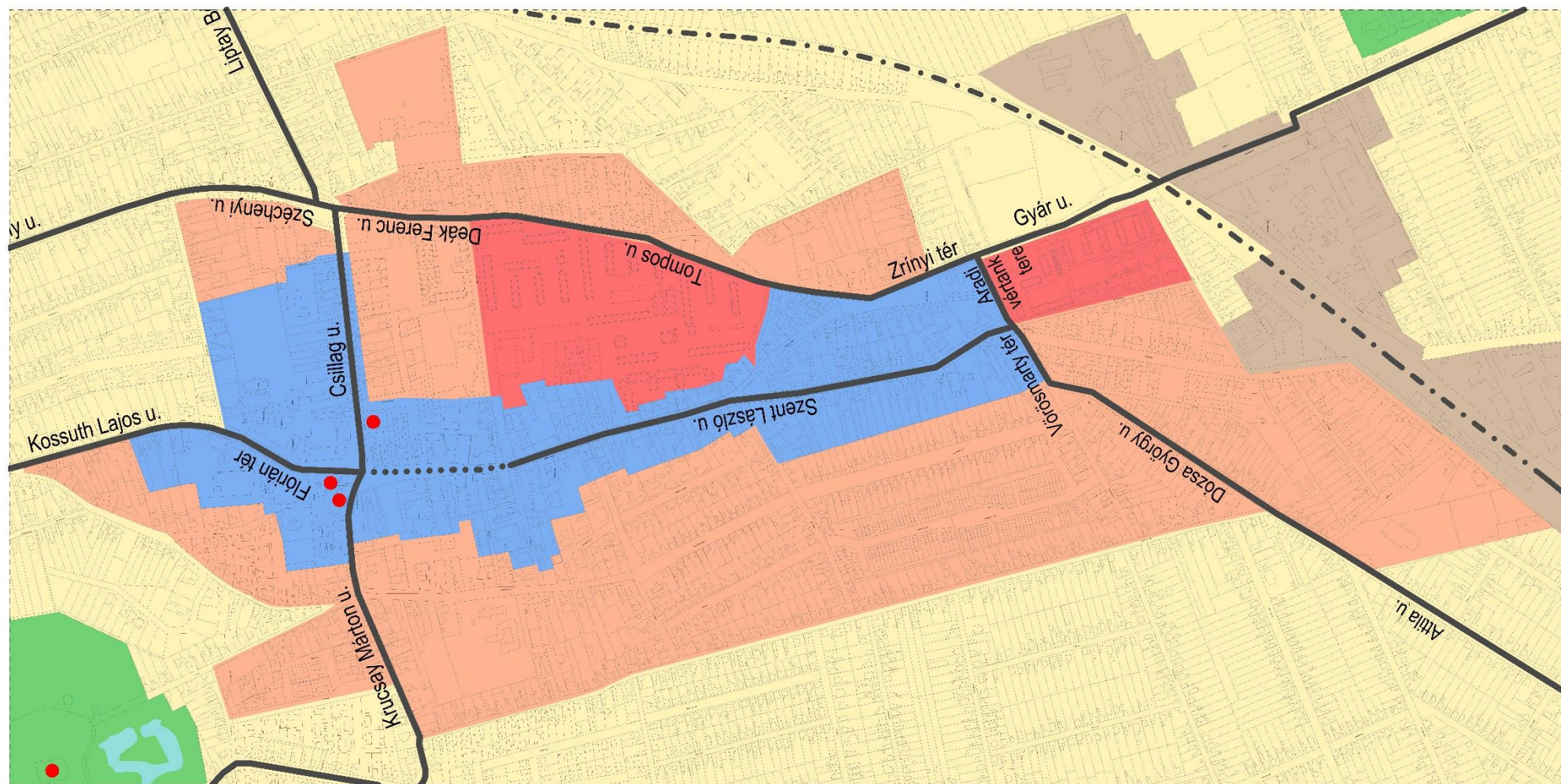
- 1. POLGÁRVÁROSI KARAKTERŰ VÁROSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ
- 2. TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉSŰ VÁROSKÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ
- 3. KISVÁROSIAS LAKÓTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZ
- 4. KERTVÁROSIAS ÉS FALUSIAS LAKÓTERÜLET
- 5. IDEGENFORGALMI, SPORT ÉS REKREÁCIÓS KÖZPONT TELEPÜLÉSRÉSZ
- 6. IPARI, GAZDASÁGI TERÜLETEK
- 7. BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK, BEÉKELŐDŐ, MEZŐGAZDASÁGI-, ÜZEMI TERÜLETEKKEL
- VÍZFELÜLETEK (BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK)
- ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLET
- BELTERÜLETI HATÁR
- SÉTÁLÓ UTCA
- FŐBB UTAK
- FŐBB VASÚTVONALAK
- TEL. TEL. TELEPÜLÉSI TÉRSÉG HATÁRA

Kisvárdai teljes közigazgatási területét ábrázoló térkép a beazonosított eltérő karakterű településrészekkel, könnyebb beazonosítást segítő egyéb térképi jelölésekkel (számozás nélküliek).

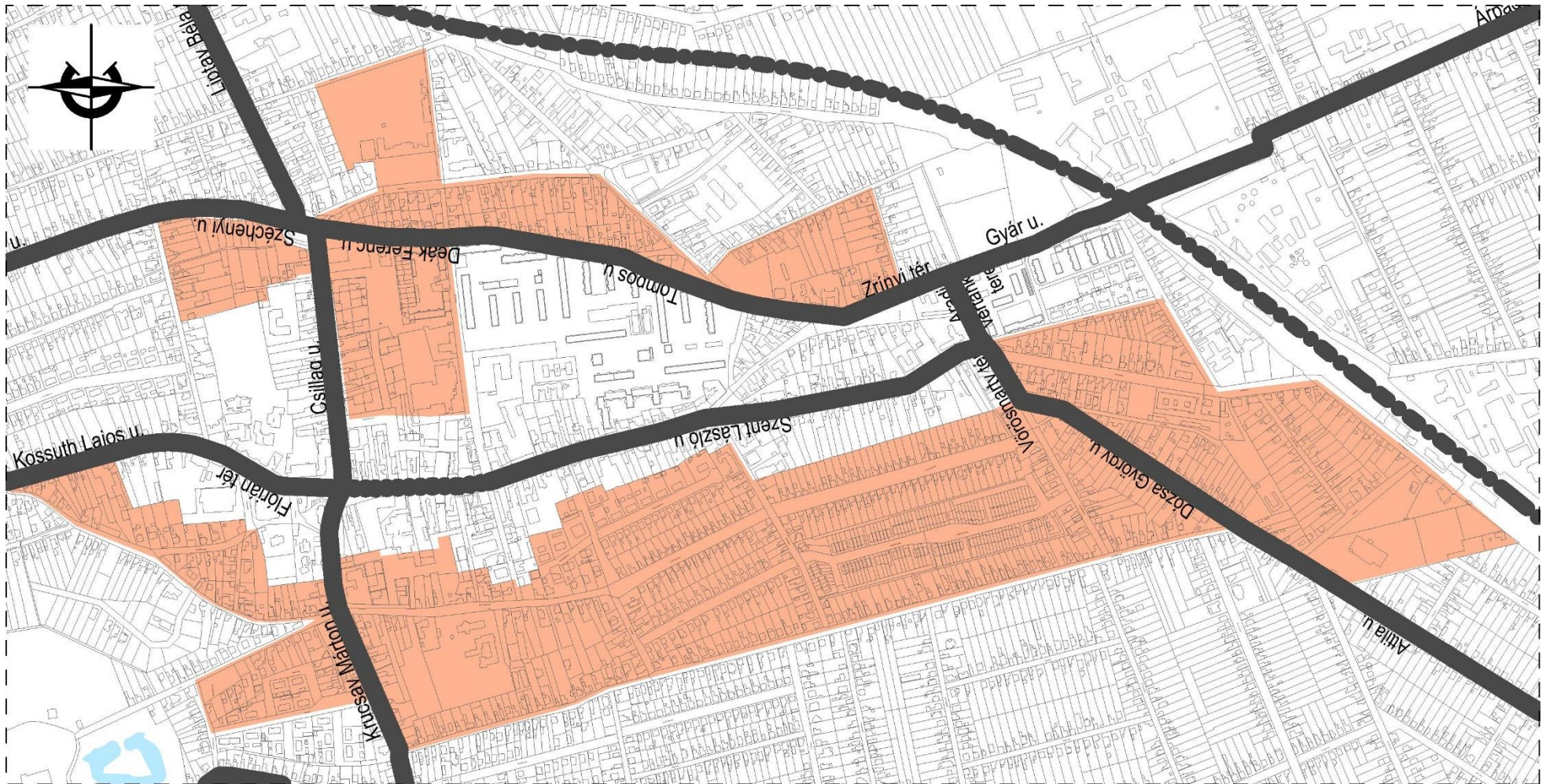
Kisvárdai belterületét ábrázoló térkép a beazonosított eltérő karakterű településrészekkel.

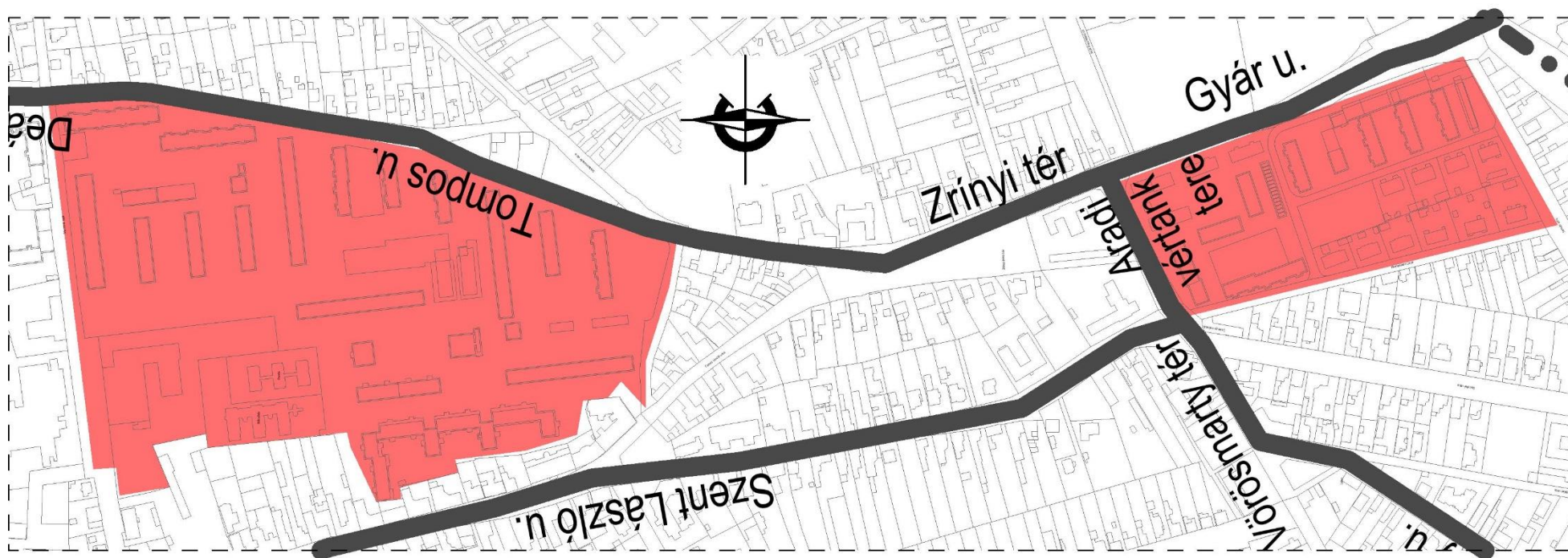
A településközpont.

Polgárvárosias karakterű városközponti településrész

Kisvárdai lakóterületi településrész.

Telepszerű beépítésű városközponti településrész kettő, egymástól fizikailag elkülönülő lakótelepet tömörít: Tompos úti és Gyár úti lakótelepek.

Polgárvárosias karakterű városközponti településrész

A történeti településközpont a több századon át tartó településfejlődési folyamat során, térben állandó helyen jött létre. A karakter mára kialakult jellemzőit az elmúlt száz- százötven év építkezései határozzák meg néhány ennél is idősebb reprezentatív funkciójú épülettel együtt. Ez az állandó tér jelenti az észak-dél tengelyű főutcát - főteret alakító - alapvetően eklektikus – épületeket, melyek akár egy- egy telektömb beépítésével jöttek létre. Jelenti még a hézagosan zárt sorú -kisvárosias jelleget is hordozó- beépítést is melynek zárt sorú válása alakította ki ezt a karakterjellemzőt. Ezek már földszintes, legfeljebb egy emeletes beépítések a központi tértől távolodva, pl. a sétáló utca folytatásában. A városközpont kiemelkedő, jellegzetes karakter típusa a szakrális ill. a reprezentációs (közzszolgálati) épületek kiegyensúlyozott megjelenése, melyeket térben kiegészít a burkolt ill. fásított közterek, közparkok együttese. Az emlékművek, köztéri alkotások e városkarakter további fontos kiegészítő elemei. A települési karakter városi sziluettet érintő vonatkozása is jelentős. Csak a történeti településközpontban jelenik meg egy vertikálisan kiemelkedő mag templomokkal és a környező köz és lakóépületekkel. Ezt övezi a részben kisvárosias karaktert is hordozó, de még polgárvárosi zóna. A településrészen az épületek jellemzően előkert nélkül vannak elhelyezve, elsősorban a központi mag területén. A beépítettség sűrű, 50 % vagy a feletti. a telkek mérete változatos, viszonylag nagyobb méretűek. A többnyire két-három szintes főtéri épületek 9-15 éter közötti utcai homlokzat- magasságúak, az utca szintjén üzletekkel, egyéb szolgáltató funkciókkal. Az épületek tömegalakítása változatos, arányosan összetett mozgalmas utcai megjelenéssel. A saroktelkek és a néhány szabadon álló épület mindkét, vagy akár több- utcai irányban kedvező megjelenést biztosítanak.

Korábbi képeslap a Szent László utcáról: „Üdvözlét Kisvárdáról.” és a „jelenkor” montázs.

A zárt sorú beépítés jellemzője az ilyenkor az alföldi középvárosokra jellemző utcával párhuzamos főgerinc tetőszerkezet, melyet díszes tetőfelépítmények gazdagítanak. Jellemzője még a homlokzatok vízszintes tagolása is annak érdekében, hogy a földszinti funkciókhoz igazított kialakítás eltérjen a az emeleti homlokzati jellemzőktől. vertikális hangsúlyok is jelen vannak, de nem meghatározó mértékben. A homlokzatok díszítései kidogozottak. Hangsúlyosak az ablak és ajtó keretezések, az erkélyek is. A városközpont polgárvárosi karaktert hordozó legkiemelkedőbb épületei a karakter egyes összetevői helyi építészeti értékvédelmet érdemelnek annak érdekében, hogy megőrizhetők legyenek a jövő nemzedékének is. Ezt építészeti értéküknek megfelelő mai használattal is elő kell segíteni. A nem védett épületeken végzett építési munkák ill. foghíjbeépítések esetén is a meglévő történeti városképhez való igazodás a legfőbb elvárás. Az adott településrész a település meghatározó területének minősül.

Telepszerű beépítésű városközponti településrész

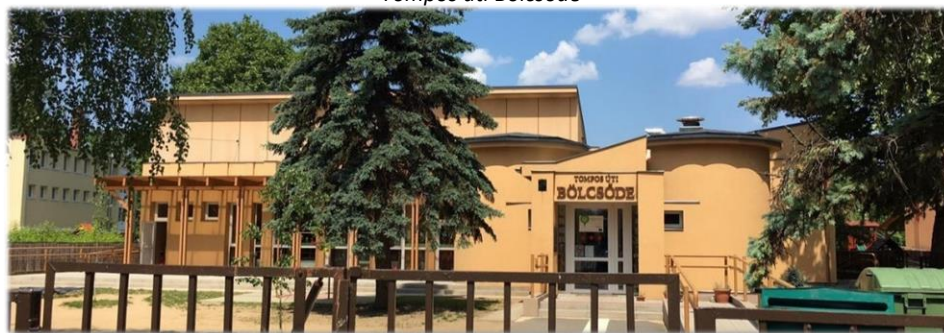
A Tompos utca lakótelepen sajnos kevés lakóépület utólagos szigetelése valósul meg, mely során az épületek színezése is megtörténik.

A kategóriában meghatározó a Tompos utcai lakótelep földszint + 3 szintes, alagút-, illetve csúszózsálas szerkezetű, lapostetős, úszótelkes épületeivel, mely a történeti főutcaként értelmezett Szent László utcától keletre, a városközpont és a szomszédos kertvárosias lakóterület között helyezkedik el. A terület belső magjában oktatási, nevelési (Rákóczi Ferenc Szakközép-és Szakiskola, Vári Emil Általános Iskola, Tompos lakótelepi Óvoda, Tompos úti Bölcsőde) és egyéb közintézmények (Kisvárdai Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézete) találhatók. A városrészt kifejezett növényállomány, fasorok, és zöldfelületek, parkok gazdagítják.

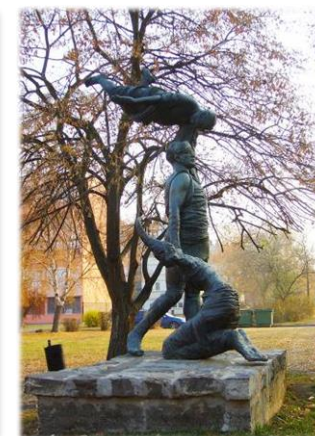
*Tompos lakótelepi Óvoda
Tompos úti Bölcsőde*

Vári Emil Általános Iskola

Tompos úti lakótelep zöldfelületei.

„Érintés” nevezetű szoborcsoport a Tompos úti lakótelepen.

Előbbin túl ebben a településrészben azonosítjuk a Gyár úti lakótelepet, mely a városközponttól délre található, a kertvárosias településrész határán, az ipari-gazdasági településrész közelében. A településrész földszint + 2 szintes, tégl szerkezetű, lapostetős, úszótelkes társasházakat, lakóépületeket, egyéb kereskedelmi-, szolgáltató funkciót is ellátó épületeket foglal magában. Az említett lakótelepi területnek a telepszerű beépítésű városközponti településrészben a beépítés jellege, valamint a lakófunkció mértékadó megjelenése miatt van helye.

A Gyár úti lakótelep földszint + 2 szintes lakóépülete.

Az épületek mértékadó felújítására a mai napig nem került sor. Egy hőtechnikai rekonstrukcióhoz kapcsolódó arculati megújulás számos lehetőséget hordoz a városközpont jövőbeni karakterének alakításában, amire javasolt egységesen kezelt színdinamikai terv készítésével felkészülni.

Kisvárosias lakóterületi településrész

A kisvárosias lakóterületi településrész a Polgárvárosias karakterű városközponti településrészt körülölelő lakóterület, amelynek déli irányba a Dózsa György és a Bocskai út és környezetében található területei, nyugati határait alapvetően a József Attila utcával jelölhetjük ki, északon pedig a Krucsay Márton és a Kossuth Lajos utca közötti területet jelenti. Továbbá a Csillag út, a Széchenyi út és a Deák Ferenc út valamint Tompos út adott szakasza jellemezhetőek kisvárosias lakóterületeknek. Az adott településrész a település meghatározó területének minősül.

Dombköz utcai társasházak.

Krúdy park melletti sorház

Kertvárosias és falusias lakóterületi településrész

A városközpontot közvetlenül körülvevő, valamint különféle távolabbi lakóterületek tartoznak ebbe a kategóriába. A település struktúrája alapján megkülönböztethetjük a városközponthoz közvetlenül kapcsolódó jellemzően átépülő, megújuló lakóterületeket, valamint a helyi névhasználatban többnyire saját nevet viselő egyéb kertvárosias, falusias városrészeket.

Az egyes kertvárosias, falusias területek általános jellemzője az oldalhatáron álló beépítés, ettől eltérő, azaz szabadonálló, netán úszótelkes beépítésre csak elvétve, inkább a területekhez kapcsolódó egyéb funkciójú épületek, középületek esetében kerül sor. Több területen jó állapotú és többnyire megfelelően, esetenként igényesen tervezett családi házak is megtalálhatók. A lakóterületeken esetenként megjelennek a kortárs építészet ízléses, visszafogott példái is, így a mediterrán és a minimál stílus képviselői is, melyek bővebb bemutatására a Jó példákkal foglalkozó fejezetekben kerül sor.

Kákástó utcai látkép.

Egységes mediterrán utcai megjelenés a Várkert utcában.

Szüret utcai látkép.

Idegenforgalmi, sport és rekreációs központ településrész

A város déli részén lévő rekreációs, természeti környezet madártávlatból.

Kisvárdai kulturális öröksége, táji és természeti értékei olyan adottságai a városnak, melyek jó alapot szolgálnak egy térségi szintű turisztikai, idegenforgalmi rekreációs központ kialakításának. A vár és várfürdő eddig is sok turistát vonzott a városba, az adottság, hogy mindezek egy helyen találhatóak egyértelműen mutatta a fejlesztési irányt. A meglévő turisztikai létesítmények fejlesztési elképzelései során fő szempont volt, hogy a város olyan élményt tudjon nyújtani az idelátogatók számára, ami egyedi és különleges, minden korosztályt kiszolgáló, és összességében egész évben látogatható. A desztináció alapú tervek és elképzelések teljes mértékben megfelelnek annak a tudatos szakmai stratégiának, ami 2017-ben indult meg hazánkban. Ennek lényege, hogy turisztikai szempontból összefüggő térségekre külön egységekként tekintünk, hiszen a turisták utazási döntéseiket is egy-egy desztinációhoz kapcsolódó élményígéret szempontjából hozzák meg.

A 4. sz. főútról a városba érkezve, a település északi részén található az a 32 hektáros rekreációs fogadóterület, amelyet a közeljövőben kíván a város megtölteni egymással kapcsolatban álló és egymásra épülő turisztikai attrakciókkal, intézményekkel, szolgáltatásokkal.

Itt található a Kisvárdai vár, melynek helyreállítása és bővítése a Nemzeti Várprogram keretén belül tervezett. A vár rekonstrukciójának első ütemeként 2017. augusztusában megkezdődtek a régészeti feltárások.

Kisvárdai vár

A Vár közvetlen szomszédságában helyezkedik el a Vártürdő, melynek felújítása már folyamatban van. A meglévő medencék beillesztésével egy olyan modern fürdőkomplexum fog születni, amelyet minden elemében átszól a város kulturális

öröksége és múltja. A Vár és a strand között épült egy sportszálló is, mely a jövőben egy balneológiai szárnyal kapcsolódik majd közvetlenül a fürdőhöz.

Az Aquacinema impozáns csúszdaparkja

Az Aquacinema részleges megnyitása 2018. július 23-án történt meg, így már 16 csúszdából álló csúszdapark, 50 méter hosszúságú 220 cm mély versenymedence, 2 db kisebb méretű termálvizes medence és gyerekeknek játszópark áll a vendégek rendelkezésére.

A sportfejlesztés is megjelenik a területen, a már meglévő Várkerti Sporttelep észak-keleti sarkában, a nemrég épült új sportöltöző melletti üres teleken valósult meg az új stadion.

A 2018. augusztus 11-én átadott Stadion.

A Stadion nyitómeccsére és ünnepélyes átadására 2018. év augusztus hó 11. napján került sor. A természetes füves talajjal rendelkező sportlétesítmény 2.993 férőhelyes (ülőhelyek száma), Kisvárdai adottságait kihasználva termálvizes pályafűtéssel szerelt.

A szintén 2018. évben átadott Várda Sport Hotel Kisvárdai egy közkezdelt részén, a Kisvárdai vár szomszédságában, a várkert nyújtotta nyugodt, csendes környezetében található. A hotel minden igényt kielégítő felszereltsége és szolgáltatásai kiváló feltételeket biztosítanak sportcsapatok, egyéni sportolók felkészülésére, edzőtáborok szervezésére.

A Várda Sport Hotel építészeti szempontból visszafogott, a környezetében illeszkedő ténymódálása.

Az „Idegenforgalmi, sport és rekreációs terület” minden kisvárdai számára is izgalmas helyszín; Új Kisvárdai Stadion, labdarúgópályák, fedett és szabadtéri edzőpályák, Aquacinema - 50 méteres versenymedencével és számos további kiváló adottságokkal és felszereltséggel rendelkező helyszín.

Kisvárdai déli részén lévő rekreációs, természeti környezet madártávlatból, a 2018. évben megépített stadionnal, sportszállóval.

A Várda Sport Hotel épületét visszafogodtság és a praktikum határozza meg.

A Várda Sport Hotel letisztult eleganciája a belső terekben is tükröződik. A Várral és a tóval való összekapcsolódást a Hotel nyitott terasza is biztosítja.

A Várda Sport Hotel nyitott terasza.

A stadion mellett helyet kap több edzőpálya, egy fedett edzőcsarnok és egy multifunkciós csarnok is. A rekreációs terület része lesz továbbá a nádas-tavat magába foglaló ökofilmpark, mely ötvözi a terület védett természeti értékeit a szintén örökségként számon tartott filmes tematikával, mely időszakosan megújul, visszavárva az idelátogató külföldi és hazai turistákat.

A város déli részén, az Árpád utca mentén található a Felső-Szabolcsi Kórház, mely az idegenforgalmi rekreációs településrész másik területe. A kórház a megye második legnagyobb egészségügyi intézménye, lefedve ez által a megye határ-menti területeit, jelentős vonzáskörzetet alakítva ki Kisvárda körül. Az intézmény épületein belül 13 osztály található. Ellátás szempontjából körülbelül 30 km sugarú kör felel meg körzetének. A kórház környezetében tervezett valamennyi szociális és egészségügyi funkció elhelyezése, melyek jelenleg a város különböző pontjain, szétszórtnan helyezkednek el (Idősek Otthona, Fogytékos Személyek Nappali Ellátása)

A Felső-Szabolcsi Kórház főépülete.

Ipari és gazdasági területek

A város ipari és gazdasági területei a főbb közlekedési tengelyek mentén helyezkednek el, jellemzően a 4. számú főút, a Mátyás király út, Döge felé vezető felső szakaszán, illetve a legnagyobb kiterjedésben a város déli részén, immár az új elkerülő út mindkét oldalán. Ez utóbbi iparterületen találhatóak a település legnagyobb üzei: Közép-Európa egyik legnagyobb baromfitenyésztés-és feldolgozással foglalkozó Master Good Kft., a Caroflex Fékbetétgyár Kft., és az elektronikai cikkek gyártója az EMF Kft. A város belső részén, a Temesvári úton székel a Várda Drink Kft., mely a magyar pálinka piac egyik meghatározó gyártó cége. A 3814. számú, Kékcse-Kisvárdai összekötő út mentén épült meg a közelmúltban a HÁDA Kft. üzemcsarnoka is, mely az ország egyik legnagyobb használtruha-kereskedő cége. További ipari cégek betelepülése várható a lendületesen fejlődő városba, nemrég rakták le az alapköveket a 4. számú főút mentén épülő, 100%-ban exportra termelő éticsiga feldolgozó és fagyasztott térszertermékeket gyártó üzemnek.

Az 1900 embert foglalkoztató, családi tulajdonban lévő Master Good Kft. mintaboltja az üzem telephelyén, az Ipari úton.

Az idén készült el az üzem bővítése, igényes anyaghasználatával és modern tömegével sugározza a dinamikus gazdasági fejlődést.

EMF Kft. épülete.

A HÁDA Kft. irodaépülete jó példa a megjelenésében igényes, és funkcióját szól kiszolgáló ipari épületeknek.

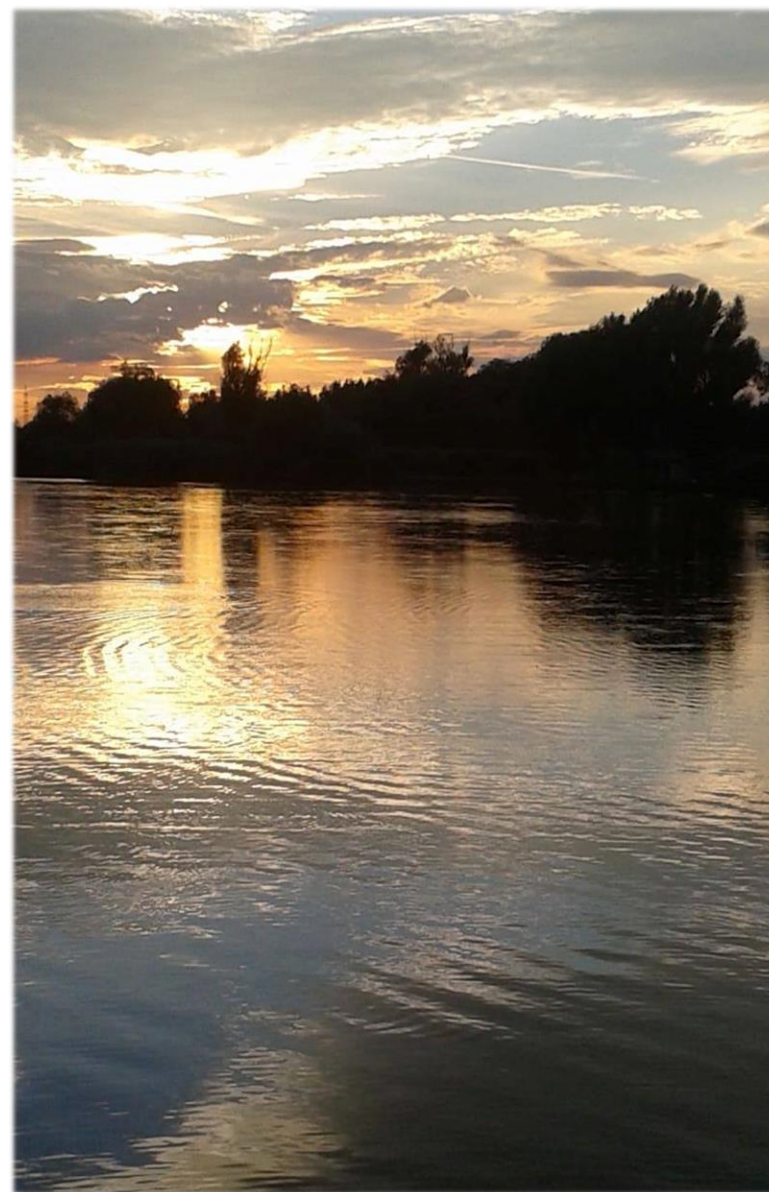
Beépítésre nem szánt területek beékelődő üzemi területekkel

Kisvárdai beépítésre nem szánt területei a környező kistelepülésekkel, azaz Ajakkal, Rétközberencessel, Kékcsevel, Dögével, Jékével, Pappal, Szabolcsbákával, valamint Anarccsal határosak. A város két nagy tájegység határánál fekszik, keleten a Nyírség, nyugaton a Rétköz határolja. A beépítésre nem szánt területek rétek, legelők, erdőségek, ligetes részek, mezőgazdasági művelésű területeik, gyümölcsösök formájában vannak jelen. Kiemelkedő jelentőségű természeti területek a lápok és rétek, melyek növény- és állatvilágának védelme, megőrzése kiemelten fontos feladat.

A természetvédelmi területek vonatkozásában meg kell ismerni a területekre vonatkozó kezelési terveket és az azokban foglaltakat be kell tartani. Törekedni kell arra, hogy a tájhasználat módja segítsen megtartani a növény- és állatvilág eredeti karakterét, el kell kerülni a növény- és állatvilág felesleges zavarását, karakterének megváltoztatását

A 4. sz. főközlekedési út melletti természetvédelmi, beépítésre nem szánt területek.

Kedvelt horgászhely a helyiek számára a Pontyos-tó.

A tanyákon, majorokon állattenyésztés is folyik. A Hosszúlápi tanya a szennyvíztelep után található. Környezetében NATURA területek vannak, maga a terület erdőterületbe sorolt.

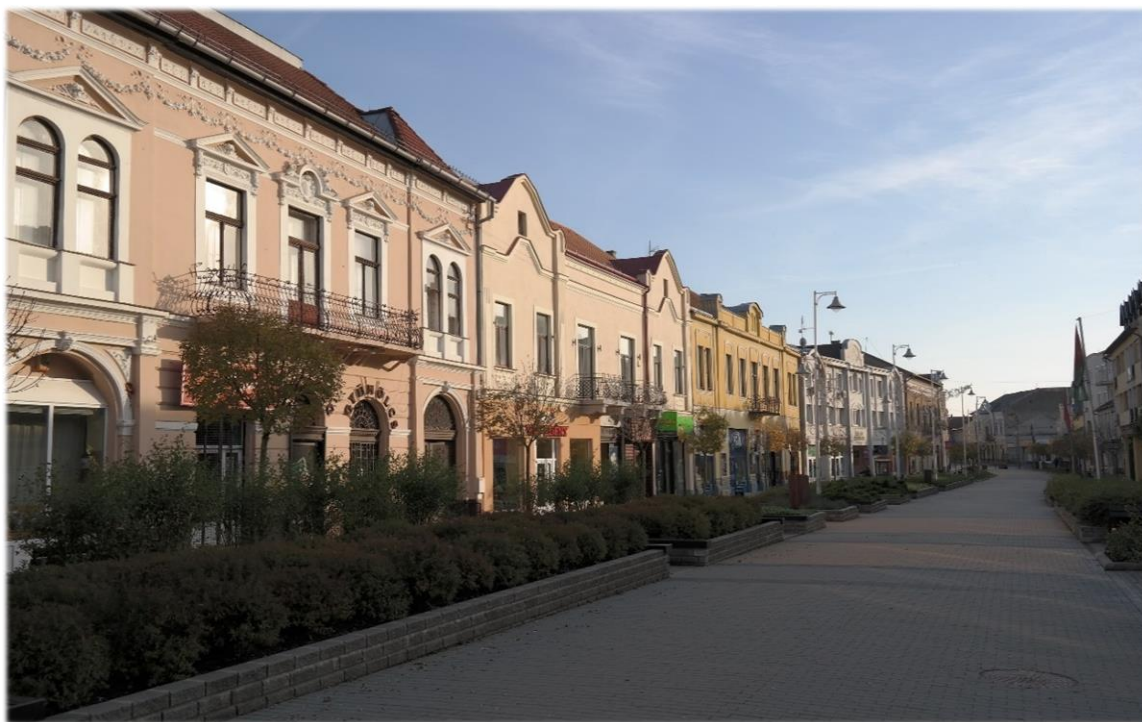

5.1. Ajánlás – Polgárvárosias karakterű városközpont településrész

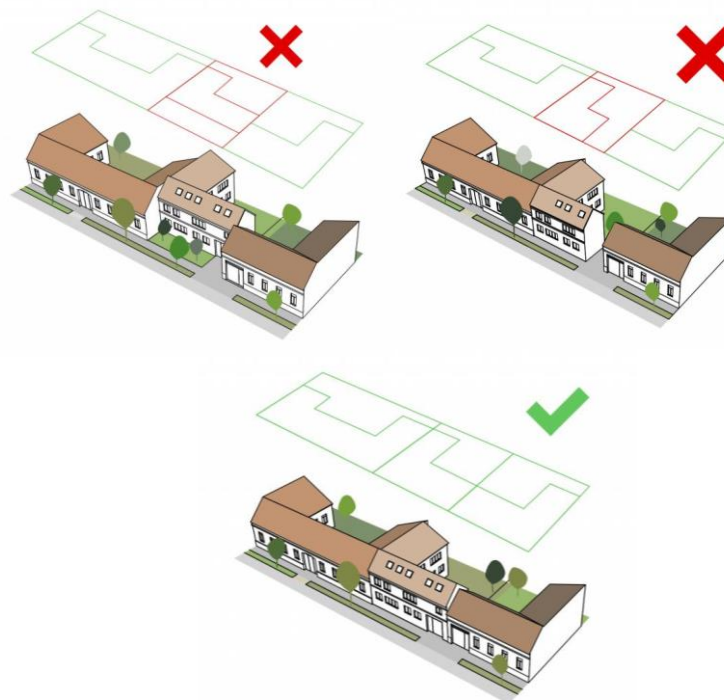
a településképi minőségi formálásra vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Telepítés

A terület építészeti karakterét jellemzően kettő vagy többszintes magas tetős épületek határozzák meg. A polgárvárosi karakterű városközponti településrészen az épületek telepítésére a zárt sorú, illetve a hézagosan zárt sorú beépítés jellemző, az épületek gerince az utcával párhuzamosan fut. A nem az utcával párhuzamosan telepített, és indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi házak építése nem javasolt. Az épületek a telek utcafronti részén találhatók, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

A sétáló utca zárt sorú beépítése patinás hangulatot áraszt.

Terepalakítás

Kisvárdai polgárvárosias karakterű városközponti településrészen a terepadottságok nem indokolják a terepalakítást.

Magasság

Kisvárdai polgárvárosi karakterrel rendelkező városközponti településrészén az épületek magassága változatos. A polgári lakóépületek többnyire egyszintesek, a középületek jellemzően többemeletesek, nagyobb épületmagassággal rendelkeznek. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Kisvárdai polgárvárosi karakterű városközpont településrészének utcaképébe. Mivel a jelen fejezetben tárgyalt településrész Kisvárdai történelmileg kialakult része, az épületmagasságok is változatosak.

Régi képeslap, melyen az épületek változatos magassága jól kivehető.

A polgárvárosias karakterű városközpont épületállományát egy és kettő szintes épületek alkotják.

A polgárvárosias karakterű sétáló utca, magasságukban illeszkedő épületeivel.

Tetőhajlásszög

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetük. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Kisvárdai polgárvárosi karakterű városközpont településrészének utcaképébe.

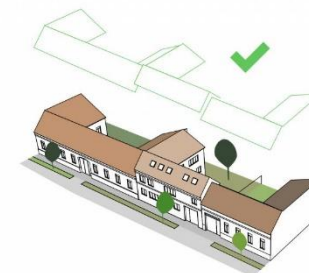
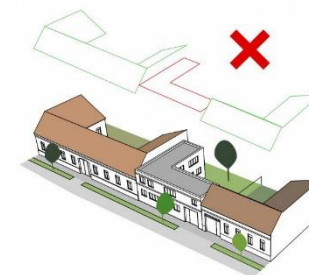
A sétáló utca zárt sorú beépítésű épületeinek egymáshoz illeszkedő tetőkialakítása (tetőhajlásszög és tetőforma tekintetében egyaránt) és magassága valamint pasztel színű épületei jól harmonizálnak egymással, meghitt hangulatot kölcsönözve az utcáfrontnak.

A Városháza és szomszédos épületei madártávlatból: passzoló tetőformák.

Tetőforma

Az építésénél az utcában jellemző tetőforma figyelembe vételével kell illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Színek

Kisvárdai polgárvárosias karakterrel rendelkező városközponti településrészének színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. A városközponti övezetben a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat. Tetőfedő anyagként csak a helyben hagyományos anyagok és színek alkalmazhatók.

Kellemes és a faburkolatú portálhoz illő színválasztás egy üzlet homlokzatán.

Jó példa a megfelelő színhasználatra a Sétáló utcában a S-print üzletház, amely átalakulása során kapott nemrég új színezést a hideg, lila szín helyett meleg árnyalatú, sárga tónusú földszínt. Javasolt a hideg árnyalat helyett melegárnyalatú színek használata, elsősorban pasztell és földszínek.

Halványárnyalatú, pasztellszínek alkalmazása előnyös, és javasolt. Az épület gazdag építészeti elemeit, eltérő, de egymással harmonizáló színek alkalmazásával még jobban hangsúlyozhatjuk. Általános javaslat az illesztés elve; a homlokzat és az épülettömeg kialakításával kapcsolatos építészeti megoldások összehatása a homlokzat tagolásával, színezésével, a nyílászárók kiosztásával, az épület rendeltetésével és használatának sajátosságaival teljes. A nem megfelelő színválasztás azonban fentiek harmonizálását ronthatja. Az anyagban, színben, mintázatban és méretben egymástól különböző - eltérő állapotú és színvonalú, vagy éppenséggel vadonatúj, de egymást "túlkiabáló", harsányságot keltő - utcai kapubehajtók torz karaktert adnak az utcának, és rontják az általános utcaképet.

Anyagában és stílusában és színezésében egymáshoz illeszkedő kapu és erkély a Csillag utcán.

Jó példa az épület gazdag építészeti elemeinek eltérő, de egymással harmonizáló színek alkalmazásával való hangsúlyozására.

Kerítések

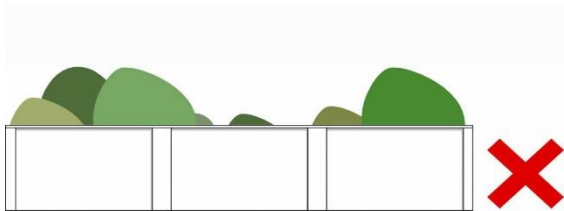
Kisvárdai polgárvárosi karakterrel rendelkező városközponti településrészen az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendők.

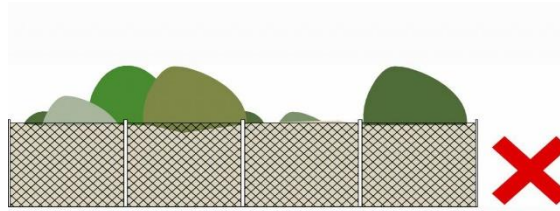
Javasolt megoldás: természetes határ, kerítés kialakítása növényzetből.

Javasolt megoldás: Oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

A tömör, falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Áttört kerítések nádszövettel és egyéb módon való zárása nem megfelelő.

Természetes fa anyagból készült kerítés, amely előnyösen kiemeli az udvar dús növényzetét.

Az épület honlatszínével és anyaghasználatával harmonizáló kerítés.

Kovácsoltvas és kőburkolat hatásos és ízléses alkalmazása.

Erkélyek, tornácok

Kisvárdá polgárvárosi karakterű városközponti településrészén nem jelennek meg a tornácós házak az utca képében.

A modern építészetben újra értelmezett tornác a lakóépületek mellett akár középületeinken is megjelenhet. Ez továbbra is véd az esőtől, a hótól, árnyékol és az akadálymentesítésben is fontos szerepe lehet. Ez alatt ugyanis fedetten lehet kialakítani az akadálymentes megközelítést biztosító rámpát.

A Városháza „modern tornáca” rejtj a mozgásukban akadályozottak számára készült rámpát is. A pilléreken nyugvó ívek oldják az épület robosztusságát, az árkád nyitottá teszi az épületet amellet, hogy patinát kölcsönöz annak.

A Várszínház és Művészetek Háza „árkádja”.

Polgárépületekre jellemző külső folyasó.

Tornácós ház a Zrínyi téren.

Ajtók, ablakok

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A középületeken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakokat találhatunk, és a városképi hangulat megőrzése érdekében az ablakkiosztások illeszkednek. Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Ügyeljünk itt is a színek harmonizálására, válasszunk megfelelően illeszkedő árnyékolót, redőnyt.

Az ablak (portál) fa keretének színezése illeszkedik a reklámfelirathoz.

Áttört vaskapu.

Díszített ablak.

Hosszú, sűrű kiosztású, keskeny ablakok, illetve a nagy üvegfelületek alkalmazása a Városháza épületegyüttesén.

A homlokzati színekkel harmonizáló ablakkeret és redőny a Mártírok útján.

Egységes homlokzat a dísszel és az ablakpárral a Mester utcán.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Egy épület homlokzatának a kialakítása az építtető/ tulajdonos felelőssége. A kialakítás módja, a választott szín és anyaghasználat mind befolyásolják és meghatározzák a kialakult vagy kialakulóban lévő utca képét. Új házak építésekor, illetve a meglevő polgári karakterű házak felújítása esetén szem előtt kell tartani a városrész történeti jellegét, ahhoz illeszkedő arculatot érdemes kialakítani. Nem elfogadhatóak a kirívó homlokzati színhasználatok, és az sem előnyös, ha túl sokféle anyagot használunk a homlokzatunk díszítésére, így az összhatás disszharmonikussá válhat. Igyekezzünk a homlokzatot úgy megtervezni, hogy a választott színek és anyagok harmonizáljanak egymással, ugyanakkor az épület a környezetével is összhangban legyen, így egy egységes arculat hozható létre, melyre büszkéek lehetünk.

Lakóépület üzletekkel.

Irodaház üzletekkel.

Üzletek.

Részletek

A részletek nagyon fontosak az összkép kialakításában, karaktert adnak egy jellegtelen épületnek, meghatározzák annak stílusát. Kisvárdra történeti struktúrájú településrészén nagyon sok szép apró részletet találhatunk a polgárházak vonatkozásában és a műemléki jellegű épületek esetében egyaránt. Ezek a részletek egyedivé teszik épületeinket, kitűnnek a környezetükből és sajátos hangulatot teremtenek ezáltal. A leggyakoribb építészeti részlet, amit a történeti városközpontban megfigyelhetünk, az az épületek homlokzatát díszítő különféle lizénák és rizalitok sora. A díszítő elem legtöbbször valamilyen növényi ornamentikát, emberi alakot/arcot jelenít meg. Érdeemes nyitott szemmel járni, és néha felfelé tekinteni, hiszen sokszor nem is vesszük észre a hétköznapi életünk során, hogy milyen szép és értékekben, részletekben gazdag környezetben élünk.

Az épületbelső kialakítása is fontos: elegáns korlát egy többszintes épületben.

A Flórián tér kincse a gazdag homlokzatzdíszítéssel bíró Könyvtár épülete.

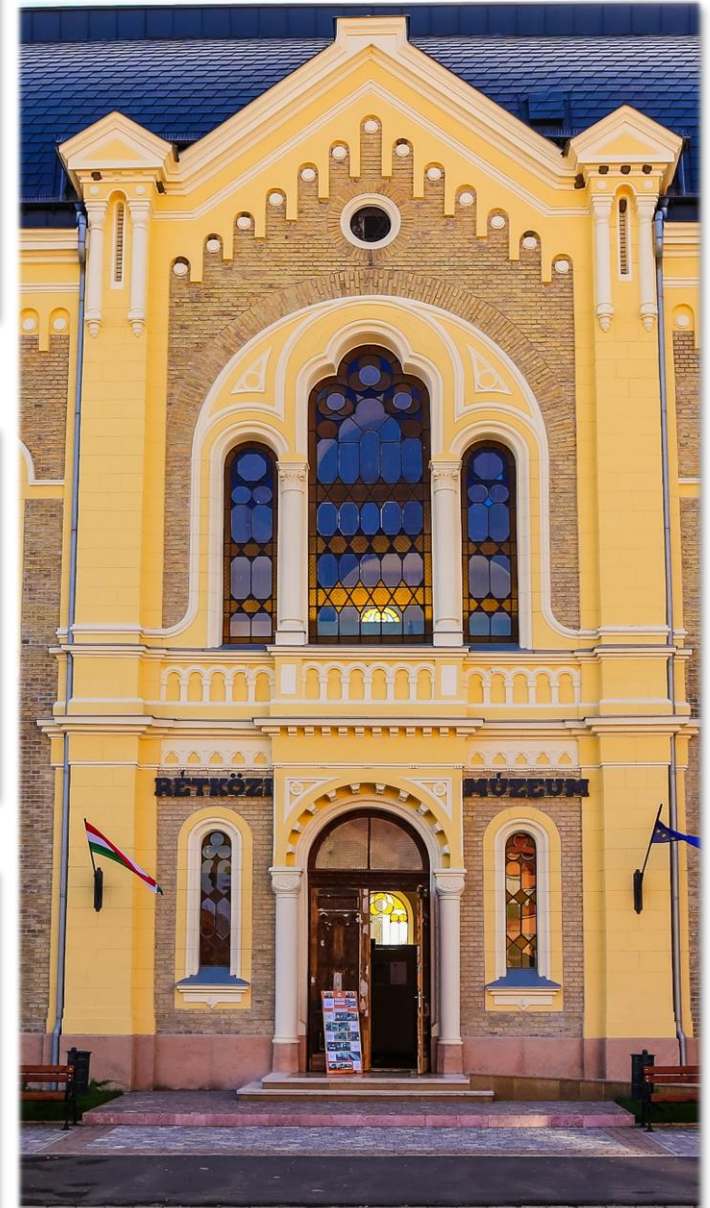
A kapu-bejárók kovácsoltvas berakásai finom, de hatásos díszítő elemei az épületeknek.

A sétáló utca épületeinek felső szintjén jellemző a központi francia erkély valamint a szimmetrikus és gazdag homlokzatdíszítés.

A Zsinagóga épületének gazdag díszítése, üvegberakásos ablakai.

Részletek – műszaki berendezések, reklámtáblák

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk kevésbé frekvéntált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.

Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne folt szerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményszínt, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények stb.) elhelyezésékor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.

Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk. Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

Jó példák a napkollektor elhelyezésre.

Utcák

A települések úthálózatának kialakulása általában visszavezethető a tájalakulás történetére. Az egykori természeti adottságok meghatározták a letelepedés helyét, a kialakult lakóhelyeket pedig közlekedésre alkalmas utakkal kötötték össze.

Egy település arculatához az utak, utcák állapota, megjelenése nagyban hozzájárul. Az út, amin keresztül a településre érkezünk meghatározza a településről alkotott véleményünket, ezért különösen fontos, hogy az utak mindig karban legyenek tartva, az út menti növényzet ápolva legyen rendszeresen.

A polgárvárosias karakterű városközpont meghatározó eleme a Szent László utcai sétáló övezet.

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, vezetnek a tekintetet, és nem utolsósorban zöldfelületet képeznek, melynek számos környezetjavító hatása van, mint például a zaj és egyéb légszennyező anyagok, a por szűrése és a mikroklíma javítása.

A fajok kiválasztásánál sok szempontot kell figyelembe venni, de a két fő szempont a tűrőképesség és a jó regenerálódó képesség legyen, hiszen a városi közegben élő növények között a fasorokat éri a legtöbb és a legerősebb károsító hatás (sózás, kipufogógázok, taposás, a talaj szárazsága és levegőtlenesség stb.).

Fasor a Szent László utcán.

További fontos szempont lehet a fajok kiválasztásánál a fa várható magassága, ami azért fontos, mert az ágakat később lehet, hogy vissza kell vágni, ha azok a

felsővezetékbe érnek és előnytelenül fognak mutatni a vízszintesen lenyesett lombkoronájú fák.

Ajánlott olyan fajtát választani, melyek kevesebb idő és energiaráfordítást igényelnek a fenntartás során. Kerüljük a könnyen töredező fajtákat, mint a fűz és a nyárfa fajok, és azokat is amelyek virágukkal, termésükkel szemetelnek (pl. japánakác, szivarfa). Manapság egyre gyakoribb népegészségügyi probléma a lakosság körében az évente akár többször is jelentkező szénanátha, ezt a szempontot is vegyük figyelembe a fajok kiválasztásánál, ne ültessünk pollenallergiát okozó fajtákat (nyír, nyár, hársfa fajok) sűrűn lakott területekre. Kerüljük az invazív fajtákat (nyugati ostorfa, amerikai kőris), ültessünk helyettük a már beállt zöldfelületekbe illő, a helyi környezeti adottságokhoz könnyen alkalmazkodó fajtákat. Utcafásításra ajánlott fajok például a korai juhar és különböző fajtái (Acer platanoides 'Globosa' és 'Crimson King') gömbkőris (Fraxinus ornus 'Mecsek'), kínai díszkörte (Pyrus calleryana 'Chanticleer'), csörgőfa (Koelreuteria paniculata).

A burkolt járdák esetében válasszunk tartós, könnyen tisztítható anyagokat, színválasztásnál a semleges, környezettel harmonizáló árnyalatokat részesítsük előnyben. A lakóházak előtt kialakított kertek is jelentős szerepet játszanak az utcakép formálásában, továbbá összekapcsolják a közterületeket a magántelkekkel. Kisvárdán is előszeretettel alakítanak ki ilyen előkerteket a lakosok, melyet nagy gonddal ápolnak.

Ezeknek az átmeneti zöldfelületeknek a tervezésekor vegyük figyelembe a kialakult környezethez való illeszkedés szabályait. Kerüljük a túl sűrű, túl nagy területet kitakaró növényfajta kialakítását, különös tekintettel az utcák kereszteződésében és a gyalogos átkelők környezetében, ahol az utak beláthatósága az elsődleges.

Közterek, közparkok, közkertek

A közösségi szabadterek azok a találkozási pontok, ahol a településhez, településrészhez és a helyi közösséghez tartozásunkat a természethez kapcsolódva, szabadabban élhetjük meg. Mivel rendszerint hosszabban tartózkodunk ezeken a helyeken, megjelenésük különösen fontos. A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal. Kisvárdai polgárvárosi karakterű városközponti településrészét kisebb-nagyobb közterek, parkok hálózák be, melyek a fasorokkal együtt kielégítik a városközpont zöldfelületi igényeit.

Flórián tér.

A városközpont egyik legnagyobb közparkja a Flórián tér, ahol a Református templom és lelkészi hivatal, a Várdai István Városi Könyvtár épülete is megtalálható.

A tér a tavaszi időszaktól virágosított, amely meghitt hangulatot kölcsönöz, és illeszkedik a körülötte lévő épületekhez.

Ehhez a parkhoz tartozik a Várszínház és Művészetek Háza melletti (Várdai István Városi Könyvtár, a Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza, a Református és a Római katolikus templomok által határolt területe) parkfelület is, amelynek ékessége a zöldfelületen túl az első magyar nyelven írt magánlevél íróját megörökítő alkotás, Várdai Aladár szobra. A szobor Hlavács Viktor kisvárdai születésű szobrászművész alkotása.

Várdai Aladár szobra, háttérben a Várszínház épületével.

A sétálóutcában található meg a Béres József Park, amely üde környezetet teremt.

A Béres József Park gazdag virágállományának pompás színei.

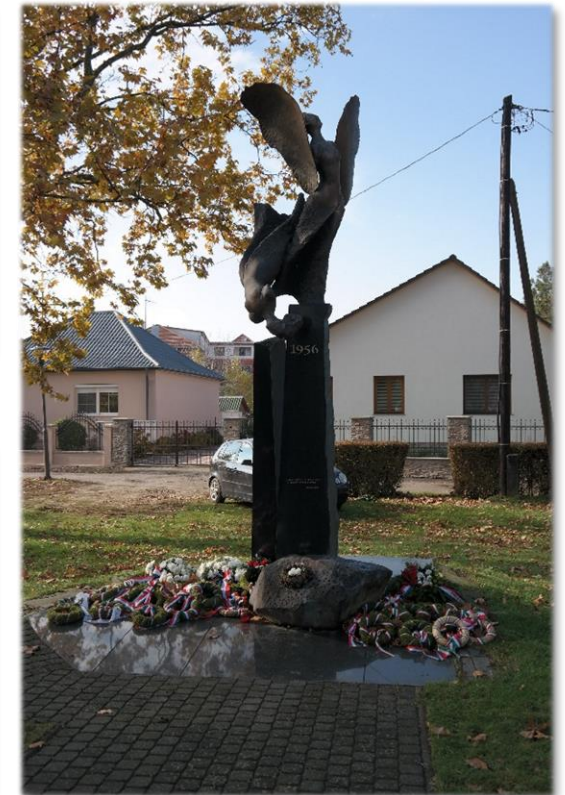
A Béres József Park faragott táblája.

A polgárvárosias karakterű városközpont déli részén elhelyezkedő Zrínyi tér dúsán fásított, sétányokkal és pihenő padokkal rendelkező park. A parko központi eleme egy, az 1956-os forradalomnak és szabadságharcnak emléket állító köztéri alkotás, melyen Márai Sándor: Mennyből az angyal című költeményének részlete olvasható.

A Zrínyi tér és a benne lévő 1956-os emlékmű

5.2. Ajánlás – Teleszerű beépítésű városközponti településrész

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Telepítés

A teleszerű beépítésű lakóterületi településrészen az épületek telepítésére a zárt sorú, illetve a szabadon álló tömbszerű beépítés jellemző. Egységes utcakép létrehozása egyenlő távolságra lévő épületekkel lehetséges.

A túlzottan hátrahúzott épület megtöri az utca ritmusát. Az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt jó ritmusú képet adnak. Alapvetően a településrész kialakulnak tekinthető, így új épület elhelyezése, a meglévők bővítése nem kívánatos.

Terepalakítás

A teleszerű lakóterületi településrészekben a terepviszonyok nem indokolják a terepalakítást.

Magasság

Kisvárdai teleszerű beépítésű lakóterületi településrészen az épületek nagyobb magassággal rendelkeznek, többszintesek. Az új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévő épületeknek. A túl alacsony, illetve túl magas épületek nem illenek az utca képébe.

Tetőhajlásszög, tetőforma

A lakótelepeken a lapostetős kialakítás a jellemző, és a továbbiakban is ez javasolható. Az utólag megépített pavilonok esetében is szerencsésebbek a lapostetős megoldások. Eltérő tetőformájú épületek megbontják az utca kép egységességét. Nem azonos településképet hoznak létre. Új ház építéskor törekedni kell az azonos tetőformák kialakítására.

Színek

A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat. A visszafogott színek feldobják a tömbházak egyhangúságát.

Az épületek mértékadó felújítására a mai napig nem került sor.

A területen található épületek felújítása esetén törekedni kell az egységes megjelenés megtartására.

Egy hőtechnikai rekonstrukcióhoz kapcsolódó arculati megújulás számos lehetőséget hordoz a városközpont jövőbeni karakterének alakításában, amire javasolt egységesen kezelt színdinamikai terv készítésével felkészülni.

Felújításra, hőtechnikai rekonstrukcióra váró lakótömb a Gyár utcai lakótelepen.

Kerítések

Kisvárdai telepszerű beépítésű lakóterületi városrészén az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendőek, jó megoldás az épületek növényzettel való határolása.

A vizsgált karakterű településrészben alapvetően nem jellemző a kerítések alkalmazása, illetve gyakorta a telepített növényzet (túlnyomó részt sövény) térelválasztó funkcióval jelenik meg, amely egyfajta kerítésként értelmezhető. A területen megtalálható tömbházaknak jó példái a terület intenzív használatnak, hiszen a szabadon álló, tömbös sokszintű épületekhez tartozó földterületek több épülethez is tartoznak, azok kertítéssel való elválasztása nem megoldható.

Járdát szegélyező sövény.

Javaslatok színdinamikai terv alapján színezett tömbházak tekintetében.

Erkélyek, tornácok

A lakóterületi telepszerű épületeknél a tornácos kialakítás nem jellemző, legfeljebb fedett lépcsőket, bejárókat találni, erkélyek kialakítására viszont számos példa van. Az erkély hasonlóan a tornáchoz, lehetőséget nyújt arra, hogy élvezzük a természet közelségét és a szobából kilépve közvetlen kapcsolatba kerülhessünk a környezetünkkel. Az erkély akár pótolhatja is a kertet, ahol annak kialakítására nincs lehetőség. Az erkélyt különböző cserepes növényekkel, kerti bútorokkal tehetjük még otthonosabbá. Kerüljük az erkély teljes takarását (nádszövettel például), a meleg és a fény ellen védekezzünk redőnnel, árnyakolóval. Az erkélyek kialakításánál próbáljunk az épülethez, nyílászárókhoz illeszkedő anyagokat és színeket választani, külön figyelmet szentelve a korlátok, mellvédek kialakítására is. Az erkélyek hangsúlyos elemként jelennek meg a homlokzaton, hatással vannak az utca képére, ezért igyekezzünk azokat a szomszédos erkélyekkel is összhangba hozni. Egy-egy egyedi kialakítású korlát vagy mellvéd jól mutat önmagában, de az épület egészen nagyon kitűnik a többi közül, megbontja az összképet.

Ablakok

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük azt. A tömbszerű épületeknél ez különösen hangsúlyos, mivel az ablakok sorban jelennek meg egymás mellett nagy felületen. Kerüljük az egyedi, kirívó kialakításokat, helyette próbáljunk hasonló anyag és színhasználatot alkalmazni a nyílászárók, redőnyök, és az esetleges spaletták esetében, az épület egész homlokzatán. Jó megoldás lehet, ha az adott lakótömb lakói közösen tudnak pályázni például épületkorszerűsítésre/energetikai felújításra.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A lakóterületi tömbszerű épületek kiemelkednek a környezetükből, és jelentős szerepet játszanak a városrész arculatának kialakításában, ezért fontos ezeknek az épületeknek a homlokzatát szakszerűen és körültekintően megtervezni. Az épületek alapja általában adott, valamilyen hasáb vagy kocka forma. A sok egyforma épületet azonban fel lehet dobni különféle módokon. Burkolt felületekkel kiemelhetünk bizonyos részleteket, vagy akár el is választhatunk két különböző funkciójú épületrészt. Másik ilyen eszköz lehet a különböző épülettömegek megmozgatása, elcsúsztatása, kiemelése a síkból, ezeknek az elemeknek a különböző színűre való festése ezt a hatást még jobban fokozza.

Eltérő színezés használata bontja az épületek nyomasztó hasonlóságát, némi egyediséget kölcsönöz a lakótömböknek. Jó példa a Tompos úti lakótelepről.

Részletek

A lakótelepeken kerülni kell egyes anyagokat, amelyek a családi házaknál szokásosak. Ne legyen a tető, előtető cseréppel, bitumenes zsindellyel fedve, a teraszok, erkélyek korlátai ne legyenek lécből, deszkából. Ne használjunk szabálytalan kövekből álló burkolatot. Az erkély-, vagy loggiamellvédeket nem szabad egyénileg lecserélni, átszínezni.

Az épületeken megjelenő műszaki berendezések (parabola antenna, légkondicionáló berendezések, napelemek, napkollektorok stb.), reklámtáblák nagyban befolyásolják az utca képét, ezért nem mindegy hova és milyen minőségben kerülnek elhelyezésre.

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk kevésbé frekvenciált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala.

Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne folt szerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg.

Sajátos építményszínek, vonalas létesítmények (közlekedési, hírközlési, közmű- és energiaellátási, vízellátási és vízgazdálkodási létesítmények stb.) elhelyezésükor javasoljuk az erre vonatkozó jogszabályok betartásán túl az illeszkedés elvét szem előtt tartani. Lehetőség szerint a közműveket a föld alatt vezessük be az épületbe, ha szükséges az épület oldalfalán vezessük a kábeleket, csöveket, ahol kevésbé zavarják a látványt.

Reklámtáblák, cégérek, hirdetőfelületek elhelyezésekor vegyük figyelembe az épület stílusát, korát, ahhoz színben, anyagban harmonizálva illeszkedjünk.

Javasolt az épület homlokzatának védelme érdekében az épület falához rögzített konzolos táblák vagy az épület elé kihelyezett álló táblák alkalmazása.

*Épület színéhez illeszkedő színű bejárat.
Egységes redőnyök az épületen.*

Utcák, terek, zöldfelületek

A tömbszerű lakóépületek környezetében még inkább felértékelődik a zöldfelületeknek, kerteknek a jelentősége. Az emberben megvan a környezet alakítására, szépítésére való igény bárhol is lakjon, virágkiültetésekkel, kerti bútorokkal, tesszük otthonosabbá életterünket.

A növények telepítésre korábban tett ajánlások itt is érvényesek, vegyük figyelembe kertünk adottságait, fekvését, növényfajokat ennek megfelelően válasszunk. A fák, cserlyék helyének megválasztásakor járjunk el körültekintően, vegyük figyelembe a kifejlett növény méreteit, kerüljük a nagyra növő örökzöldeket, tartsunk távolságot a növényzet és az épület között. Kerüljük a „szemetelő” fajokat, és azokat, amelyek légúti allergiát okoznak vagy mérgezőek.

Hangulatos, élénk színű virágok.

A kerti bútorokat, szalonnasütőket a környezethez leginkább illeszkedve alakítsuk ki, a kertbe válasszunk az épülettel színben és anyagában is harmonizáló burkolatot.

A zöldfelületeket alkotó faállomány összetétele vegyes, kerüljük az invazív fajok alkalmazását. Fontos az utcák, közterek, parkok rendszeres ellenőrzése és karbantartása. A sérült utcabútorok, játszószerkek cseréje.

A kifejlett fák a lakótelepen.

A Tompos úti lakótelepen található Petőfi park a zóna zöldfelületének minőségét növeli, a költő köztéri szobra és a faragott fa székelykapu díszei a parknak. A helyi lakosok kedvelt találkozási helye a park.

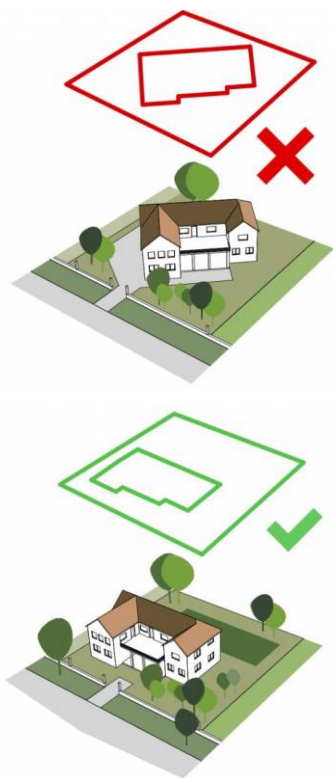
A költő szobra és a székelykapu a Petőfi parkban.

5.3. Ajánlás – Kisvárosias lakóterületi településrész

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Telepítés

A kisvárosias lakóterületi településrészre a szabadon álló tömbszerű beépítés jellemző. Egységes utcakép létrehozása egyenlő távolságra lévő épületekkel lehetséges. A túlzottan hátrahúzott épület megtöri az utca ritmusát.

Terepalakítás

A kisvárosias lakóterületi településrészen a terepviszonyok nem indokolják a terepalakítás szükségességét.

Magasság

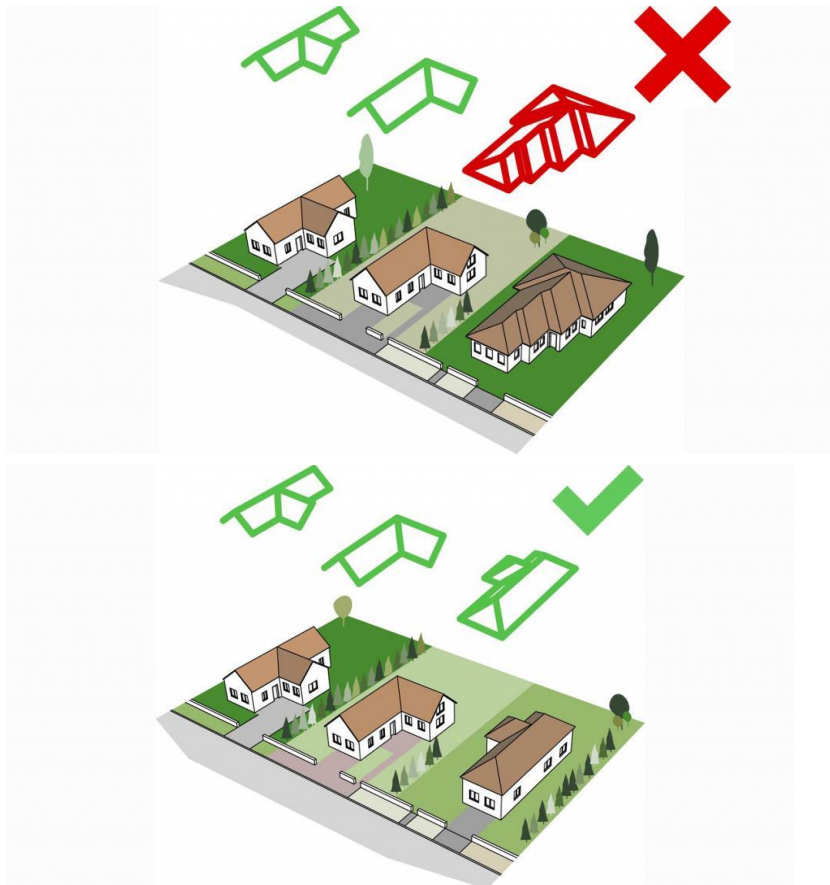
A kisvárosias lakóterületi településrész egyes területein (jellemzően a társasházi tömbszerű épületeknél) az épületek nagyobb magassággal rendelkeznek, többszintesek, egyes részein azonban jellemzően egy szintes beépítettség található. Az új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévő épületeknek. A túl alacsony, illetve túl magas épületek nem illenek az utca képébe.

Adott utcaképet egységessé tevő szempont a házak hasonló magassága (Virág Ferenc utca).

Tetőhajlásszög

A településrészen a házak tetőhajlásszöge változatos, többnyire enyhe hajlásszögű, lapostetős épületek fordulnak elő. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben levőknek. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utca képébe.

Tetőmagasság

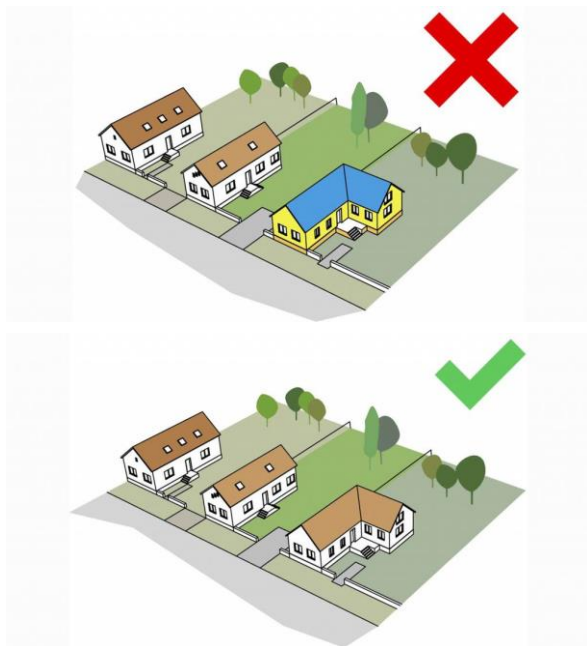
A településrészen az épületek tetőformája változatos. Előfordulnak a lapostetős tömbházak, és a nyereg, illetve sátoztetős épületek is. Eltérő tetőformájú épületek megbontják az utca kép egységességét. Nem azonos településképet hoznak létre. Új ház építéskor törekedni kell az azonos tetőformák kialakítására.

*A Dombköz utca több szintes lakóépületei.
(A Kisvárosias lakóterületi településrészen egyszintes épületállomány is megtalálható.)*

Színek

A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű féMLEmez fedés és burkolat. A visszafogott színek feldobják a tömbházak egyhangúságát.

Kerítések

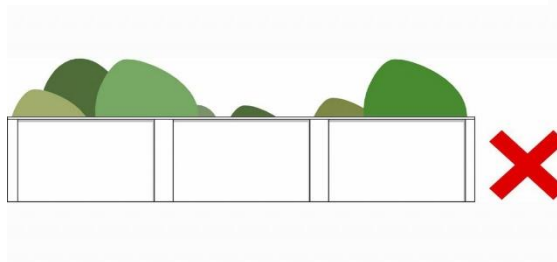
A kisvárosias lakóterületi településrészen az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendők, jó megoldás az épületek növényzettel való határolása.

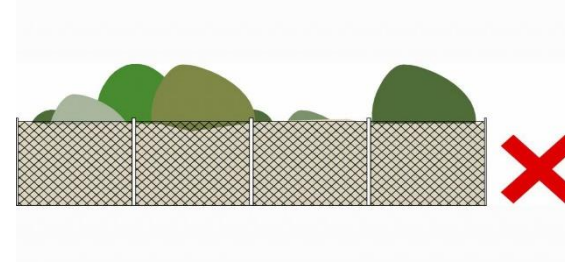
Javasolt megoldás: természetes határ, kerítés kialakítása növényzetből.

Javasolt megoldás: Oszlopos kerítés 1/3 lábazat és 2/3 áttört résszel.

A tömör, falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Áttört kerítések nádszövettel és egyéb módon való zárása nem megfelelő.

Erkélyek, tornácok

A kisvárosias lakóterületi településrészen a tornácos kialakítás nem jellemző, legfeljebb fedett lépcsőket, bejárókat találni, erkélyek kialakítására viszont számos példa van.

Az erkély hasonlóan a tornáchoz, lehetőséget nyújt arra, hogy élvezzük a természet közelségét és a szobából kilépve közvetlen kapcsolatba kerülhessünk a környezetünkkel. Az erkély akár pótolhatja is a kertet, ahol annak kialakítására nincs lehetőség. Az erkélyt különböző cserepes növényekkel, kerti bútorokkal tehetjük még otthonosabbá. Kerüljük az erkély teljes takarását (nádszövettel például), a meleg és a fény ellen védekezzünk redőnnyel, árnyakolóval.

Az erkélyek kialakításánál próbáljunk az épülethez, nyílászárókhoz illeszkedő anyagokat és színeket választani, külön figyelmet szentelve a korlátok, mellvédek kialakítására is. Az erkélyek hangsúlyos elemként jelennek meg a homlokzaton, hatással vannak az utca képére, ezért igyekezzünk azokat a szomszédos erkélyekkel is összhangba hozni. Egy-egy egyedi kialakítású korlát vagy mellvéd jól mutat önmagában, de az épület egészen nagyon kitűnik a többi közül, megbontja az összképet.

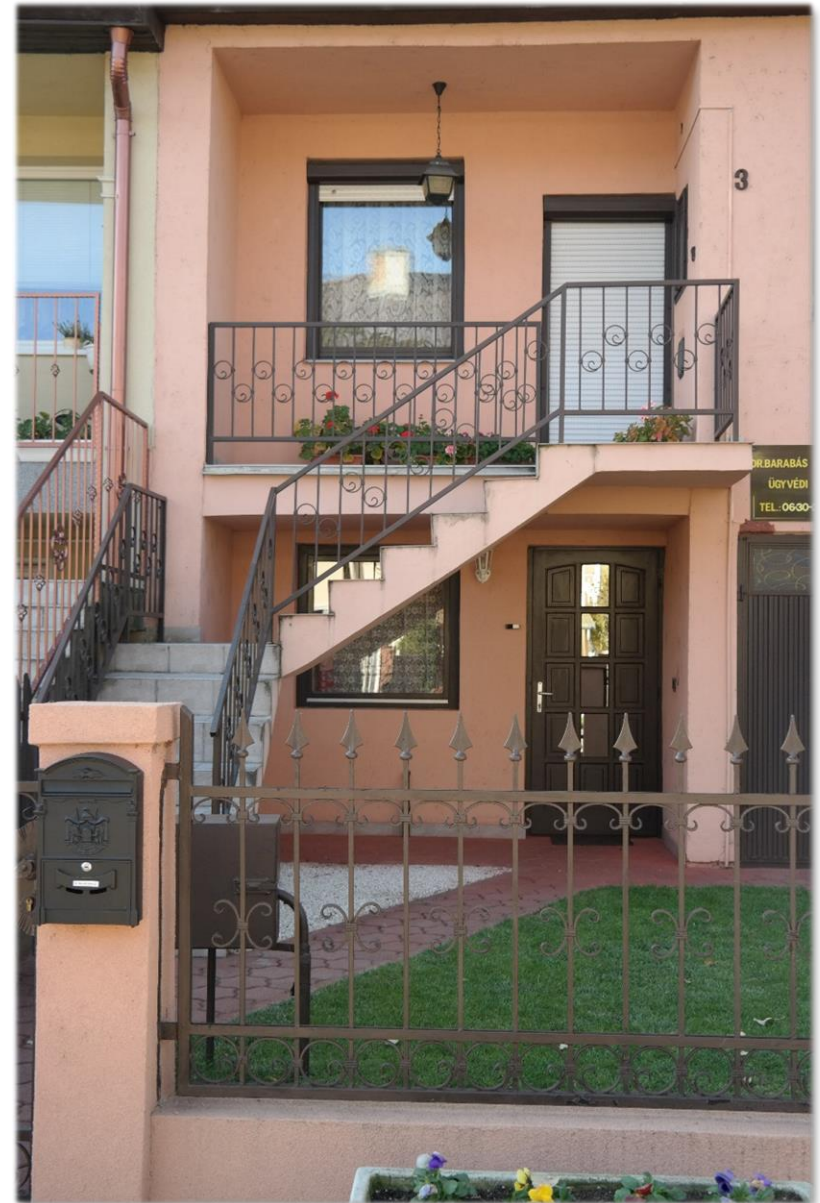
A társasházak esetében jelentős élettér növelő hatású az erkély. .

Ajtók, ablakok

A garázskapu igényes kialakítása a Deák Ferenc utcán.

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A középületeken a funkcióhoz igazodó méretű és formájú ablakokat találhatunk, és a városképi hangulat megőrzése érdekében az ablakkiosztások illeszkednek. Az ablakok keretezése mindig is hangsúlyos eleme volt a homlokzatoknak. Ügyeljünk itt is a színek harmonizálására, válasszunk megfelelően illeszkedő árnyékolót, redőnyt.

Virág Ferenc utcai sorházak homlokzatához illő ajtószín és azzal harmonizáló kerítés és korlát színezés.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

Egy épület homlokzatának a kialakítása az építtető/ tulajdonos felelőssége. A kialakítás módja, a választott szín és anyaghasználat mind befolyásolják és meghatározzák a kialakult vagy kialakulóban lévő utca képét. Új házak építésekor, illetve a meglévő polgári karakterű házak felújítása esetén szem előtt kell tartani a városrész történeti jellegét, ahhoz illeszkedő arculatot érdemes kialakítani. Nem elfogadhatóak a kirívó homlokzati színhasználatok, és az sem előnyös, ha túl sokféle anyagot használunk a homlokzatunk díszítésére, így az összhatás disszharmonikussá válhat. Igyekezzünk a homlokzatot úgy megtervezni, hogy a választott színek és anyagok harmonizáljanak egymással, ugyanakkor az épület a környezetével is összhangban legyen, így egy egységes arculat hozható létre, melyre büszkéek lehetünk.

Harmonizáló anyaghasználatra jó példa ennek a társasháznak a homlokzata.

Részletek, műszaki berendezések

A részletek, műszaki berendezések ajánlás minden településrész tekintetében egyfajta univerzálé, vagyis a harmóniára és az épület esztétikai értékét növelő apró építészeti részletek igényes megoldására tett javaslat.

A műszaki berendezések utcafronton, illetve homlokzaton való elhelyezését kerülni kell, helyette válasszunk kevésbé frekvenciált helyet, ahol kevésbé zavaró a látványuk. Légkondicionáló, parabola antenna elhelyezésére például alkalmas lehet az erkély, loggia vagy az épület hátsó, oldalsó fala. Az alternatív energiaforrások használata háztartásunkban pozitív és támogatandó. Ügyeljünk arra, hogy a napelemek lehetőleg egységes felületet képezzenek, ne folt szerűen telepítsük őket. A napelemek tartószerkezetét lehetőség szerint a tetőcserép színével harmonizálva valósítsuk meg. Az illeszkedés elvét szem előtt tartandó.

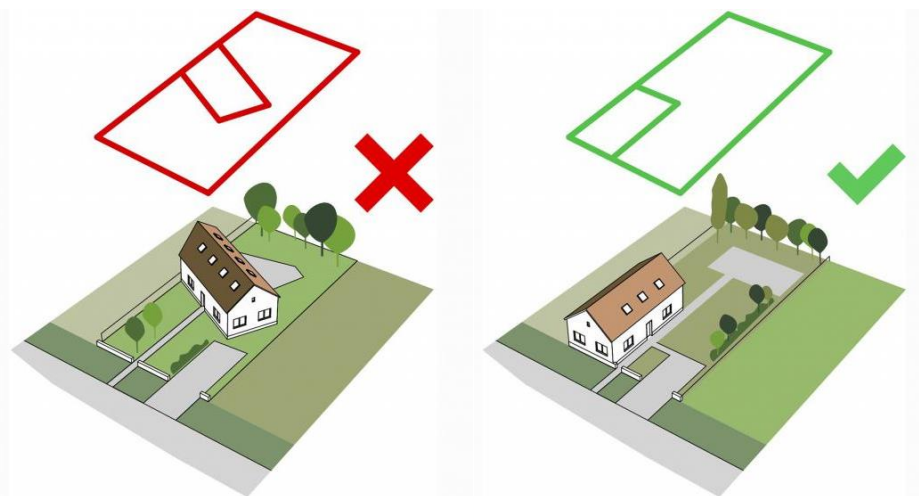
Elegáns utca és házsám felirat.

5.4. Ajánlás – Kertvárosias és falusias lakóterületi településrész

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

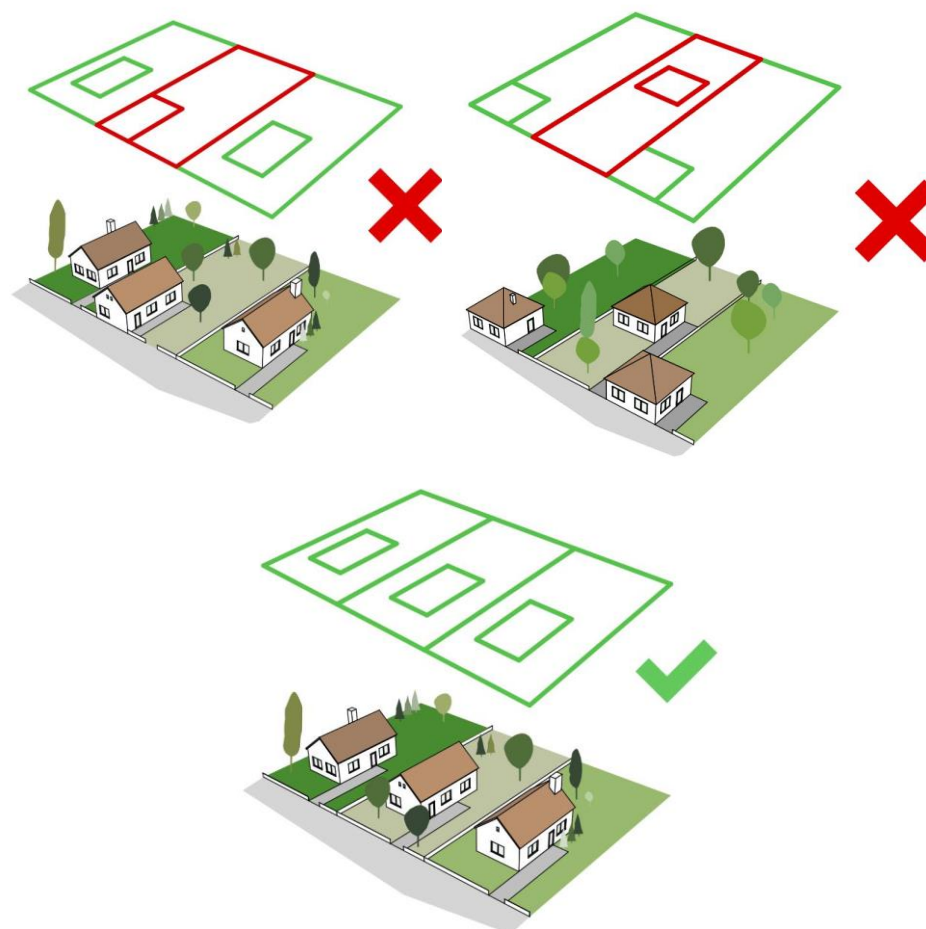
Telepítés

Kisvárdán a kertvárosias, falusias lakóterületi településrészekben a családi házak telepítése jellemzően oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

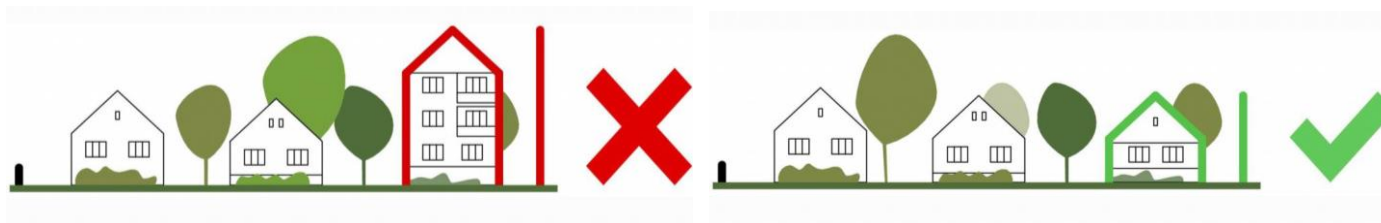
Terepalakítás

A terepadottságok nem indokolják a terepalakítást.

Magasság

A falusias lakóterületen a családi házak magassága többnyire egységes képet mutat. Egy vagy kétszintes lakóházak jellemzőek. Az új háznak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetükben lévő épületeknek. A túl magas, illetve túl alacsony házak nem illeszkednek az utcaképbe.

Jellemzően egy magasságú lakóépületek egységes utcaképet biztosítanak.

Tetőhajlásszög

A falusias lakóövezetében a családi házak tetőhajlásszöge változatos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetükben levőknek. A túl magas, illetve túl alacsony tetőhajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a kialakult utcaképbe. Amennyiben alacsonyabb hajlásszögű, mediterrán típusú házak állnak egymás mellett, akkor megfelelő, ha az új építésű ház is enyhébb hajlásszögű tetővel készül. A lényeg itt is, az illeszkedés elve, mindig vegyük figyelembe a szomszédos épületeket és a környéken jellemző hajlásszögeket. Kisvárdán egyes utcák esetében (például a mediterrán stílusú lakóépületek esetében) a közvetlen környezetben is jellemző a túl tördelt tetőforma megjelenése, ilyen esetben annak alkalmazása megengedett az illeszkedés jegyében, az egységes az utcakép érdekében.

Tetőforma

Új házak építésénél az utcában jellemző tetőforma figyelembe vételével kell tervezni a tetőt. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú. Amennyiben az építési telek körül sátoztetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú. Amennyiben az építési telek körül összetett tetőformájú vagy lapostetős épületek állnak, úgy oda törekedjünk hasonló formákat választani.

Színek

A falusias lakóterületi övezet színvilága változatos. Kevés a kirívó színhasználat. A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Színválasztásnál használjunk semleges, környezethez illő színeket. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat. Tetőfedő anyagként ajánlott a helyben használt hagyományos anyagok és színek alkalmazása.

Kerítések

A falusias lakóterületi településrészen az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások kerülendők.

Áttört kerítések, különböző anyaghasználattal.

Erkélyek, tornácok

A tornác a népi építészet egyik jellegzetes eleme. Az Alföld némely vidékén, pl. a tanyákon a szegénység jele volt a tornác hiánya. Ma már kevés hagyományos oldaltornácos házat találni Kisvárdán. A tornác kialakítása azonban máig létező igény az építetőkben, erre különféle stílusban és módon kivitelezett példákat találni városszerte. Ezek az átmeneti- „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. Ügyeljünk arra, hogy a tornác kialakítása illeszkedjen az épület többi részéhez mind színében és anyaghasználatában egyaránt. Ezek az elvek különösen fontosak azok számára, akik utólagosan döntenek úgy, hogy hozzáépítenek egy tornácot a meglevő épülethez. A fedett tornác egy olyan tér, mely lehetőséget nyújt arra, hogy a szabadban legyünk, mégis az épület oltalmát élvezzük. A tornác a közösségi élet színtere lehet, ahol az emberek összegyűlnek, beszélgetnek, miközben élvezhetik a kert látványát. A tornác és az erkélyek kialakítása meghatározza az épület arculatát, ezáltal hatással van az utca képére is, tervezésük körültekintést igényel.

A kertvárosias és falusias településrészen megtalálható tornácok.

Szép példa a tornácos házak közül a Kákástó utcából.

Ajtók, ablakok

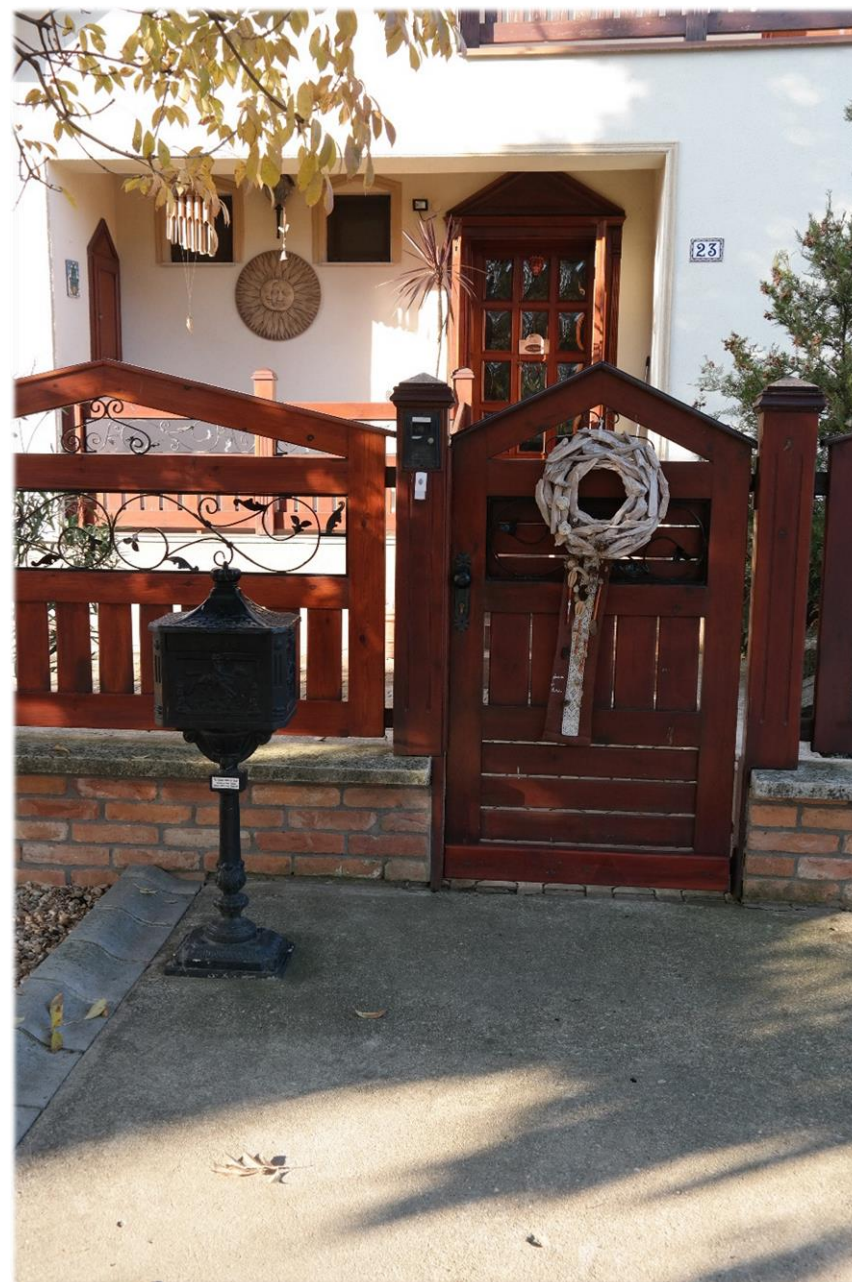
Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, matt üvegezésű osztott ablakok beépítése javasolt. Utcai homlokzaton érdemes spalettát vagy zsalugátert kialakítani. Redőnyszekrényt beépített, rejtett formában alkalmazhatunk, különösen ügyelve a nyílászáróval való színbeli egyezésre. A nyílászárók színe harmonizáljon az épület homlokzatán használt színekkel. Kerüljük a túl élénk, rikító színeket.

A zsalugáteres ablakok és ajtó előtti fellépő növényzettel futatott korlátja.

Homlokzatképzés, anyaghasználat

A homlokzat környezetbe illeszkedő kialakítása, anyaghasználata, az építészeti megoldások összehatása a homlokzat tagolásának, kedvező színvilágával, a nyílászárók rendszerével, osztásrendjével biztosítható úgy, hogy közben az épület funkcionális használatára is tekintettel van. A homlokzat kialakítása során törekedjünk a természetes anyagok választására, a terméskő, téglá, vakolt felületek, faburkolatok alkalmazása javasolt. A tető fedésére választhatunk beton vagy kerámia cserepet egyaránt, itt is ügyeljünk arra, hogy a homlokzati színhez passzoló, természetes árnyalatot keressünk, ugyanez vonatkozik az ereszcatorna színének kiválasztására is. Az alacsonyabb tetőhajlású házak esetén használhatunk semleges színű bádoglemezfedést vagy akár kialakíthatunk passzív zöldtetőt is. Régi épületek felújításánál törekedjünk az egyedi, markáns stíluselemeket megőrizni.

A fa és fém kombinált anyaghasználata egyszerre nyújt természetes és elegáns megjelenést.

A modern építészet alkotta lakóházak letisztult és következetes homlokzatképzése, anyaghasználata.

Kertek

Kisvárdai kertvárosias és falusias településrészen fontos, hogy az épületek harmonikusan illeszkedjenek a környezetbe. A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes háttérrel adjunk az épületnek. Így otthonunk olyan lesz, mintha már rég ott állna, emellett a kertben és az épületben tartózkodás is kellemesebbé válik. Az épületet részlegesen takarjuk növényekkel, amelyek kiemelik annak szépségét, kontrasztosabbá téve az emberi alkotást. Az épület tájba illesztését nagyban segíthetjük a meglévő növényzet megtartásával. A földmunkák során próbáljuk megóvni a területen lévő növényzetet, hiszen egy beállt ökoszisztémával rendelkező kert kialakulásához hosszú éveknek kell eltelnie. Az épület mellett kertünk megtervezésére is fordítsunk kellő időt és energiát, ha tehetjük kérjünk szakmai segítséget a tervezéshez. A kert funkcióit tervezzük az egyes épületrészekhez igazodva, így a kert és az épület egy egységes látványt és életteret fog biztosítani számunkra. A volt zártkerti és majorsági területeken törekedjünk az egykori használat megidézésére. Ha módunkban áll, alakítsunk ki haszonkertet, ahol termesztünk zöldséget, gyümölcsöt. A garázst lehetőleg az épülethez kapcsoljuk, így nem vesszük el a teret a kertünkben. Burkolatok választásánál keressük a vízáteresztő, könnyen tisztítható fajtaikat, használhatunk régi, bontott téglát is a kevésbé intenzív használatú részekben. A régi anyagok újra felhasználása a környezet szempontjából is előnyös.

Igényes kert térkövezéssel.

Utcák, terek

Kisvárdai kertvárosias, falusias településrészein az utcák szélességétől függ, hogy van-e lehetőség az út mentén fásításra vagy zöldsáv kialakítására és hogy az milyen minőségben tud megvalósulni. Ahol lehetőségük van rá, ott az emberek előszeretettel alakítanak ki zöldfelületeket az épület, illetve a kerítés előtti területen. Ezek többnyire nem alkotnak összefüggő fasorokat, zöldsávokat.

Ha elegendő terület áll rendelkezésünkre, mindenképp ajánlott járda kialakítása közlekedésbiztonsági szempontokból.

5.5. Ajánlás – Idegenforgalmi, sport és rekreációs központ településrész

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Az idegenforgalmi, sport és rekreációs központ településrész tekintetében jellemzően önkormányzati felügyelet mellett külön beépítési terv alapján zajlanak a fejlesztések, emiatt jelen TAK külön ajánlásokat nem fogalmaz meg.

A Kisvárdai vár és környezetének fejlesztési koncepciója.

5.6. Ajánlás – Ipari és gazdasági területek

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Telepítés

Az ipari üzem funkciósmájája - hasonlóan minden speciális funkciójú épületegyütteshez - gondos technológiai tervezés eredményeként alakul ki. A telken az épületek általában szabadon állóak. A nyersanyagok, félkész termékek beszállítása és a késztermék elszállítása a technológiától, a rendeltetéstől függően jelentősen eltérő területet igényelhetnek. Külön szempont a környezeti hatások kezelése, ami védelmi és biztonsági célú területekkel növelheti az üzem területigényét. A településrendezési szempontból meghatározó teherforgalomra méretezett közlekedési rendszer és a megfelelő méretű épületek a kiszolgáló udvarra (rakodóudvarra) szerveződnek. Az ellenőrzött ki-beszállítás, ki-beléptetés visszahat a telek kialakítására és belső szervezésére is. A vendégek és az alkalmazottak parkolói az épület előtt vagy mellett, általában elkülönítve helyezkednek el. Az épületek biztonsága sok esetben szükségessé teheti az épületek körüljárását (tűzoltóút). A telkek beépítettsége a funkciótól és a zöldfelületek előírt mértékétől függően igen szélsőséges értékek között változhat, de általában 40% fölé csak sajátos esetben emelkedik.

Megfelelő ipari telepítés.

Terepalakítás, tájbaillesztés

Az építmények kivitelezésekor igyekezzünk a földmunkákat minimalizálni, kerüljük a talaj felesleges bolygatását, amennyiben a területen már meglévő növényállomány található, törekedjünk annak megóvására, hiszen egy beállt növényzet kialakulásához hosszú évekre van szükség. Az épület tervezésekor igyekezzünk az épületet minél inkább tájba illeszteni, kerüljük a hatalmas, környezetéből túlzottan kiugró épülettömegek alkalmazását, a nagy magasságokat.

Már meglévő, és építés alatt lévő ipari épület.

Anyaghasználat, színek

Az ipari, gazdasági építmények általában nagy felületen jelennek meg a tájban, ezért nem mindegy, milyen anyagokat és színeket használunk. Az épületek színének megválasztásakor járjunk el körültekintően, próbáljunk semleges árnyalatokat választani, ezzel is segítve a környezethez való illeszkedést.

Fémlemezfedés gyakori fedési forma az ipari, gazdasági területeken, de itt is kerüljük a tájidegen, rikító színek használatát. Javasolt: pasztell, földszínek használata.

Környezetalakítás

Az épületek mellett fordítsunk időt és energiát az épület környezetének megtervezésére is, kérjük szakember segítségét ebben. A parkos, zöld környezet többféle funkciót is betölt, egyrészt esztétikailag javítja a környezet minőségét, megtöri az épületek monotonitását, feloldja a burkolt felületek egyhangúságát, másrészt mikroklimatikus hatásai révén javítja a levegő minőségét. Amennyiben az ipari, gazdasági tevékenység zavaró hatású a környezetre nézve (zaj, légszennyezés, bűz), gondoskodjunk megfelelő védősáv/védőfásor kialakításáról, az objektum takarásáról. A védősáv tervezése során felmerülő fontos szempontok: a védősáv szélessége, a védősávot alkotó növényfajok összetétele, növények tűrőképessége, ültetési távolság stb. A növényfajokat a helyi adottságoknak megfelelően válasszuk ki, a talaj minősége, a terület fekvése, benapozottsága, a növény szárazságtűrő képessége is fontos szempont. Érdemes az ipari, gazdasági létesítmények fogadó részét, a bejárat környékét hangsúlyozni színes növénykiültetésekkel, ezek vonzzák a tekintetet, és pozitív benyomást keltenek az ide érkezőben. Gondoskodni kell a növények megfelelő vízellátásáról, különösen, ahol nagy felület burkolt, így fokozott a hőfelvétel, hóleadás mértéke és kevés a növény ültetőközege. A zöldfelületek vízellátása megoldható telepített öntözőrendszerrel, csöpögtető berendezésekkel vagy hagyományos módon kézi öntözéssel is.

5.7. Ajánlás – Beépítésre nem szánt területek, beékelődő üzemi területekkel

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

A talaj, mint a növényzet egyik alapvető élettere, a legfontosabb természeti erőforrások közé tartozik, melynek védelme különösen fontos Magyarországon, mivel az ország területének kb. 50%-án szántóföldi művelés folyik. A mezőgazdasági művelés alatt álló területeken az intenzív talajművelés igen súlyos talajerózióhoz, talajtömörödéshez, a biodiverzitás csökkenéséhez, valamint a bemosódott növényvédőszerkelet által a felszíni, felszín alatti vizek szennyeződéséhez vezethet. Olyan talajkímélő művelési módokat kell alkalmazni, amelyek a talaj erózió és defláció elleni védelmét, a talajszerkezet és -nedvesség megőrzését, a talaj szervesanyag tartalmának növelését, a talajélet védelmét célozzák meg. A talajerózió és a különböző művelési rendszerek összefüggéseit vizsgáló kutatási eredmények alapján elmondható, hogy a kímélő művelés világszerte hozzájárult a talajerózió csökkenéséhez. A természetközeli élőhelyek szomszédságában a természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó hagyományos művelési módok, gazdálkodási formák részesítendőek előnyben. A mezőgazdasági szennyező források mennyiségét csökkentve hozzájárulhatunk a természetközeli élőhelyek megóvásához. A helyi tájhasználatra jellemző művelési ágak megtartására és fejlesztésére, a hagyományos tájszerkezet megőrzésére, illetve visszaállítására kell törekedni. Tanyák, majorok építésénél biztosítani kell a tájba illesztést megfelelő, lehetőleg pavilonos (nem tömbösített) telepítési koncepcióval, természetes tájba illő anyaghasználattal, egyszerű építészeti tömegformálással, magastetős kialakítással, a területen jellemző természetes anyagú fedési móddal. Kerítések szükségessége esetén természetes, lehetőleg faanyagú megoldások a kedvezőek, fonott vagy egyéb természetes anyagú, illetve fa betétmezőkkel.

A helyi tájhasználatra jellemző művelési ágak megtartására és fejlesztésére, a hagyományos tájszerkezet megőrzésére, illetve visszaállítására kell törekedni. Ösztönözni kell a hagyományos növényi kultúrák termesztését, valamint a biogazdálkodás megteremtését. A település külterületén, valamint a belterület határán a deflációra hajlamos homoktalajok megkötésére védőfásítás telepítése javasolt őshonos fafajok alkalmazásával, melyek jól bírják a szélsőséges időjárási viszonyokat (nyár, nyírfafajok, fűz félék, kocsányos tölgyek). A defláció és az erózió okozta káros hatások mérsékléséhez, megszüntetéséhez elsődleges a parlagon hagyott, kopár területek felszámolása és a művelésbe való bevonásuk. Az állattartó telepek létesítése, korszerűsítése mellett, támogatandó a felhagyott állattartó telepek felújítása és üzembe helyezése.

6. Jó példák – Épületek, építészeti részletek

„A forma a szerkezet lehetősége”

(Ludwig Wittgenstein)

Városháza

A települések látványa és a látvány fejlődése azért lényeges motívum, mert egyfajta üzenetet hordoz, a múlt üzenetét. Egy település életébe történő beavatkozás sikeressége szükségessé teszi a letűnt korok üzenetének megértését, értelmezését, értékelését. Kisvárdra esetében jó példa erre a Városháza épületének rekonstrukciója.

Átalakítás, bővítés előtti Városháza

A Városháza felújítása és bővítése jó példa arra, hogyan kell figyelembe venni az átalakítandó épület stílusát, hogy az illeszkedjen a már kialakult utcaképbe, egyensúlyozva a modern és hagyományos építészeti formákat és anyagokat.

A volt Zsinagóga épületének ablakoztása visszaköszön a Városháza sűrű kiosztású, keskeny ablakoraiban.

A Városháza melletti, volt Béke mozi telke sokáig állt üresen. A Városháza felújításával, bővítésével egyidőben sikeres foghíjbeépítésként az üres telek is beépítésre került, a város új Konferencia Központot kapott. Az épületegyüttes ma már a város egyik jelképévé vált.

Városháza melletti, korábban üres terület.

A Városháza és a Konferencia Központ mai épületegyüttese.

A mediterrán és minimál stílusú lakóházak Kisvárdán

A divat egy időszak társadalmi-gazdasági-kulturális összefüggéseinek sajátos leképeződése az élet legkülönbözőbb területein. Így van ez az építészetben is, ahol egy-egy lakóforma, amit a piac ténylegesen használati értéktől függetlenül presztízzsel ruház fel és nagyra értékel. A divatok hulláyszerűen vonulnak át a településen, mely a város legkülönbözőbb településrészein egyaránt megfigyelhetők.

Mediterrán stílusú házak.

A Várkert utcájában egységesen megfigyelhető a mediterrán típusú házak sora, mely a 90-es években kezdett elterjedni hazánkban. Annak ellenére, hogy a stílus nem magyar építészeti hagyományokon nyugszik, jó példa arra, hogy az egységes építészeti megjelenés rendezett utcaképet mutat.

A legújabb építészeti divatirányzat, a minimál stílus is megmutatkozik már a városban.

A Mártírok útja és a Tompos utca sarkán található minimál stílusú épület jó példa arra, hogyan simuljon bele környezetébe egy modern épület.

Környezetébe simuló minimál stílusú lakóház.

Egyszerű, letisztult anyag- és színhasználat, a minimál stílus egyik legfőbb ismérve. A minimál stílus az egyszerű formák és a rend alkalmazásával teremt harmóniát. A stílus első képviselői a „tisztá” formát keresték, száműzve minden mellékes és zavaró díszítést.

A minimál stílus alapvető filozófiája, hogy a tér szolgálja az embert. Jellegetessége a különböző funkciójú terek egybenyitása. A külső nyílászárók egyszerű vonalvezetésűek, nagy méretekkel. Fentiek nemcsak az épületre, hanem környezetére is jellemzőek.

Minimál stílusú lakóház minimál stílusú kerítése.

A Rétalja utcában lévő, felújított ház jó példa az előzőekben leírtakra.

A Természetes anyaghasználat, és a részletek finomságainak összességei adják az igényesen felújított épület összhangját.

Felújított épületek, lakóházak

Egy régóta kialakult, beépült utcaképbe, mai, modern elvárásoknak megfelelően alkotni nagy odafigyelést és alázatot követel. Alázatot, a már ott lévő épületek sora iránt, melyek egységesen sorakoznak, rendben egymás után.

A környezetében uralkodó szín-, természetes anyag-, és fimon építészeti motívumok használata mindig javát szolgálják az új, vagy felújítandó épületeknek.

Mester utcán található épület szintén egy jó példa a meglévő ház igényes, környezetbe illő felújítására. Szemben található a Tompos úti lakótelep Mester utcai közparkja, így a természet ihlette motívumok, természetes anyaghasználat illeszkedik közvetlen környezetébe.

Mester utcai felújított épület.

Az épület igényes részletei.

A hagyomány addig él, amíg a mindennapi élet része. A magyar építészet gyökere a népi építészet. Azt, hogy a népi építészet még mindig él, és motívumai még mindig közkedveltek, több jó példa is bizonyítja a városban.

Szép példája a Kákástó utcán található lakóépület arra, hogyan jelenik meg a tradíció fáján egy új hajtás. Gyökerei azonosak az eredeti népi építészeti kultúra gyökereivel, de az ág a napi kultúrában él: mai.

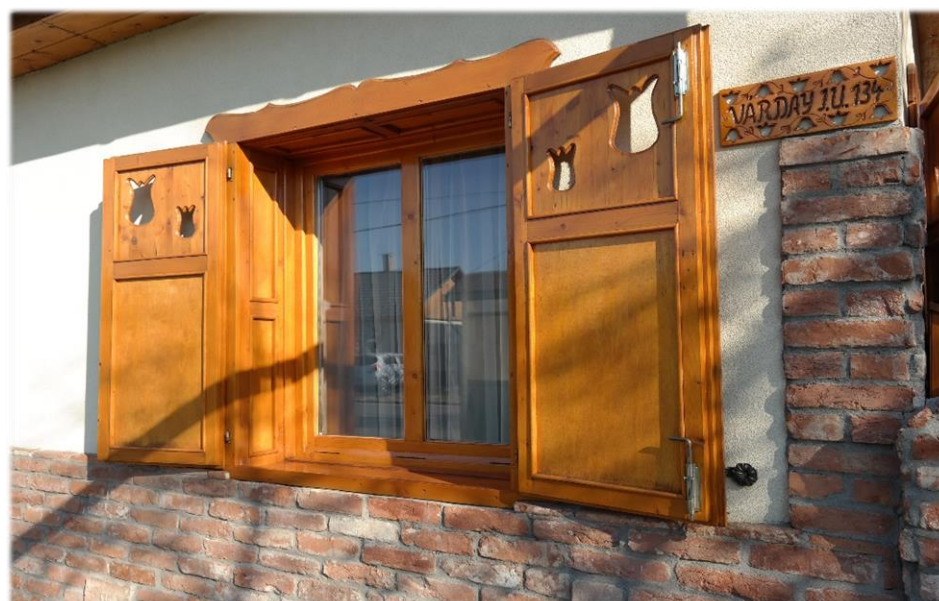

Az épület igényes részletei.

A népi építéset igényes felújítására jó példa a Várdai István utcában található lakóház.

*A népi építészet igényes
felújítására további jó példa a
Váralja úton található
lakóház.*

7. Jó példák - Sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések Cégek, reklámtáblák, információs és megállító táblák

A környezetalakítás kulturális dimenziójának jelenlétét erősíti minden olyan jegy és jel, amely alapján egy település arculata valamely szempontból egységet sugároz, stílushoz kötődik. A reklámhordozók és utcabútorok városformáló hatása egyértelműen érezhető. A városközpontban az épületek homlokzati megújulása mellett egyre inkább megfigyelhető a reklámberendezések terén is az igényes, egységes megjelenés. Az utcák jellegzetes tartozékai cégek, melyek a középkorban elterjedt reklám- és tájékoztató eszközök. A kovácsoltvas, kovácsoltvas jellegű cégek visszatérése a régmúlt emlékeit idézik és nagy mértékben hozzájárulnak a történelmi belváros patinás stílusú megjelenéséhez. Ma már a városközpontban egyre több jó példát találhatunk.

Századfordulós kovácsoltvas cégér

Ma, a környezetükbe illeszkedő cégek

Az üzlet- és cégfeliratok kialakításánál javasolt a külön álló betűk elhelyezése, nagyságuk, betűtípusuk illeszkedjen az épület stílusához, arányaihoz. Táblás felirat esetében fontos szempont, hogy épület tagozatot ne takarjon el.

Jó példák az épület tagozathoz illeszkedő táblás feliratok közül.

Ízléses, a tagozatot reklámfelületként helyesen kihasználó táblák egy optikai szaküzletnél.

Visszafogott színezésű, méreteiben illeszkedő felirat egy lottozónál.

Az intézményfeliratoknál is a külön álló betűk elhelyezése javasolt.

Anyaghasználatával és színével illeszkedő, elegáns logót is magában foglaló felirat a Kálvin Konferencia Terem homlokzatán.

Estétikus, az épület nagyságához megfelelő felirat a Szent László Középiskola épületén.

Modern betűtípusú, különálló betűkből készített felirat.

A kerítéshez passzoló egyszerű és praktikus hirdetőtábla, melyre krétával rögzíthető az aktuális információ.

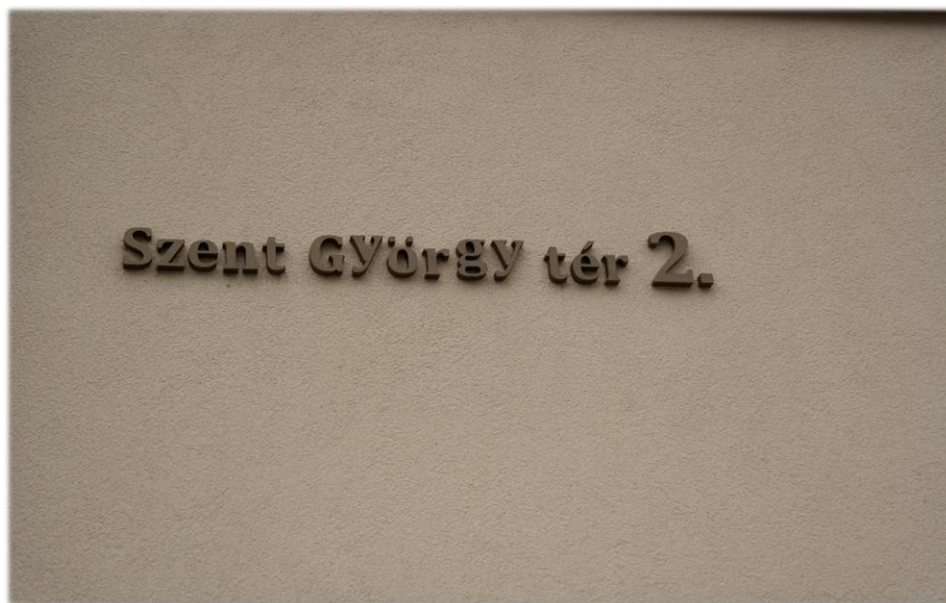
Szolid színhasználat a megfelelő.

Diszkrét, de hatásos „játék” a betűk nagyságával és a felirat szögével.

Kisvárdán egyre több, az adott épület homlokzatképzéséhez, anyaghasználatához és színezéséhez illeszkedő felirat és házszám-tábla található.

Információs és megállító táblák

Szintén fontos a megállító táblák terén is az egységes megjelenés, különös tekintettel a frekvenciált területeken. Ennek érdekében a városvezetés ajánlásokat tett közzé, melyek az üzlettulajdonosok számára jó iránymutatásként szolgálnak.

Ajánlást figyelembe vevő, elegáns információs és megállító táblák

Ajánlás az információs és megállító táblákra

Egyéb műszaki berendezések

Az egyéb műszaki berendezéseknél fontos megemlíteni a közmű szekrényeket is, jelenlétük nélkülözhetetlen egy város életében, mégis sokszor gondot okoz a nem túl impozáns megjelenésük. E berendezések takarására is kidogozott az városvezetés egy egységes megjelenést eredményező ajánlást, amelynél egyformán fontos szempont volt a környezetbe illeszkedés és a használhatóság.

Városképbe illeszkedő burkolatok az utcai tereptárgyakon

Portálok

Az üzlet külső képének elengedhetetlen része a homlokzat a cégfelirattal, a be- és kijárat, valamint a kirakat. Ezek együttesen alkotják a portált. A portál kialakításánál egyforma hangsúlyt kell kapnia a kilakult utcaképbe való illeszkedésnek és az üzlet stílusához való igazodásnak. Ennek az egyensúlynak a megteremtése a cél, minden egyes üzlekialakítás során, mely közös érdeke mind az üzettulajdonosnak, mind a városnak. Ezen közös gondolkodás eredményeképpen születik egyre több jó példa Kisvárdán.

Gyakran találkozhatunk olyan országos üzletlánc hálózattal, melyek rendelkeznek saját egységes cégmegjelenéssel. Ilyenkor is figyelembe kell venni a kialakult környezetbe való illeszkedést, és ha indokolt, el kell térni a cég arculattervétől és egyedi, az adott települési arculatba illőt kell kialakítani. Erre jó példa a „Százszorszép” üzletlánc kisvárdai üzlete a sétáló utcában.

Az üzletlánc „eredeti” arculata.

Az környezetéhez illeszkedő, az „eredeti” arculattól eltérő, egyedi megjelenése az üzletfeliratnak.

Utcabútorok, virágládák

A közterek, utcák akkor válnak igazán jól használhatóvá, vonzó környezetté, ha a településen belül elfoglalt szerepének megfelelően berendezett. Ennek egyre nagyobb jelentősége van, illetve lesz. Kisvárdra vezetése erre külön gondot fordít, mert felismerte, hogy a „köz” területeinek kialakítása, minősége a lakosság környezetének meghatározó tényezője. A városvezetés a tőle elvárható mértéken túl is igyekszik a település utcáit, köztereit otthonossá varázsolni, mely munkája során nemcsak az utcabútorok és kerékpártárolók kihelyezését, karbantartását végzi el, hanem törekszik virágossá, természet közelivé tenni Kisvárdát.

8. Fejlesztési elképzelések

A települési folyamatok modellezése az elképzelt beavatkozások eredményeinek absztrakt kivetítése a valóság tapasztalatainak előzetes értékelése alapján: a rekreációs településrész beépítési terve jelen esetünkben. A települések esetében a tervek és valóság között általában nagyobb távolság húzódik. A település élő organizmus, amely reagál az élet eltéréseire, adott helyzetekre, melyek az esetek többségében előre nem láthatóak. Az eltérések miatt a megvalósuló valóság gyakran eltér attól, amit a tervezők eredetileg elhatároztak. A folyamatosan változó környezet és az egyetlen pillanatot kimerevítő terv között feszülő ellentmondás a tervezés egyik sajátossága és szépsége.

A tervek mindig a jövőről szólnak, de mindig a múltra alapozódnak.

Kisvárdai esetében fentiek kiemelten igaz gondolatok az „Idegenforgalmi, sport és rekreációs központ településrész” tekintetében.

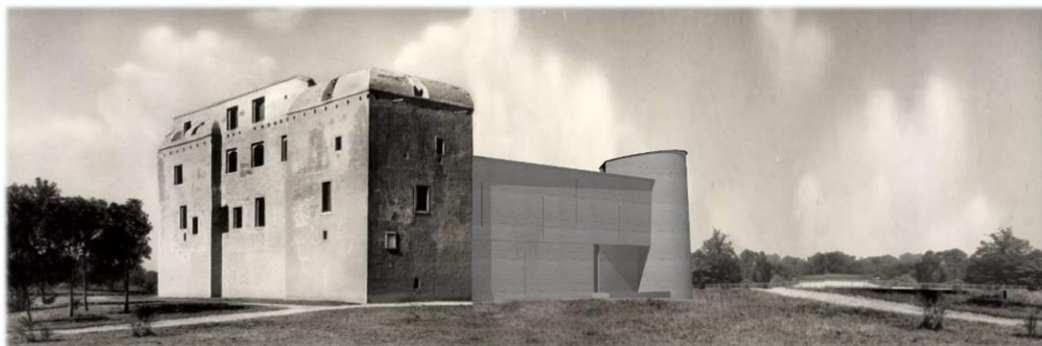
Az „Idegenforgalmi, sport és rekreációs központ településrész” alapvetően kettő, egymástól nemcsak területileg, de funkciójában is elkülönülő településrészt tömörít: egyrészt a Kisvárdai vár és környezetét, másrészt a Felső-Szabolcsi Kórház területét. Mindenkettő elem fejlesztése elengedhetetlen, kiemelt feladata a városvezetésnek.

Mint minden település, Kisvárdai is minden lehetőséget kiaknázva igyekszik meglévő értékeit megőrizni, fejleszteni, azokat újakkal gyarapítani.

Jelen fejezetben az olvasó kezében tartott Települési Arculati Kézikönyv készítésekor már ismert jelentős fejlesztési elképzelések közül az örökségvédelmi szempontokból talán a legfontosabb, a Kisvárdai vár és környezetének, a várkertnek a rekonstrukciójának ismertetése történik meg.

Kisvárdai vár és környezetének (várkert) rekonstrukciója

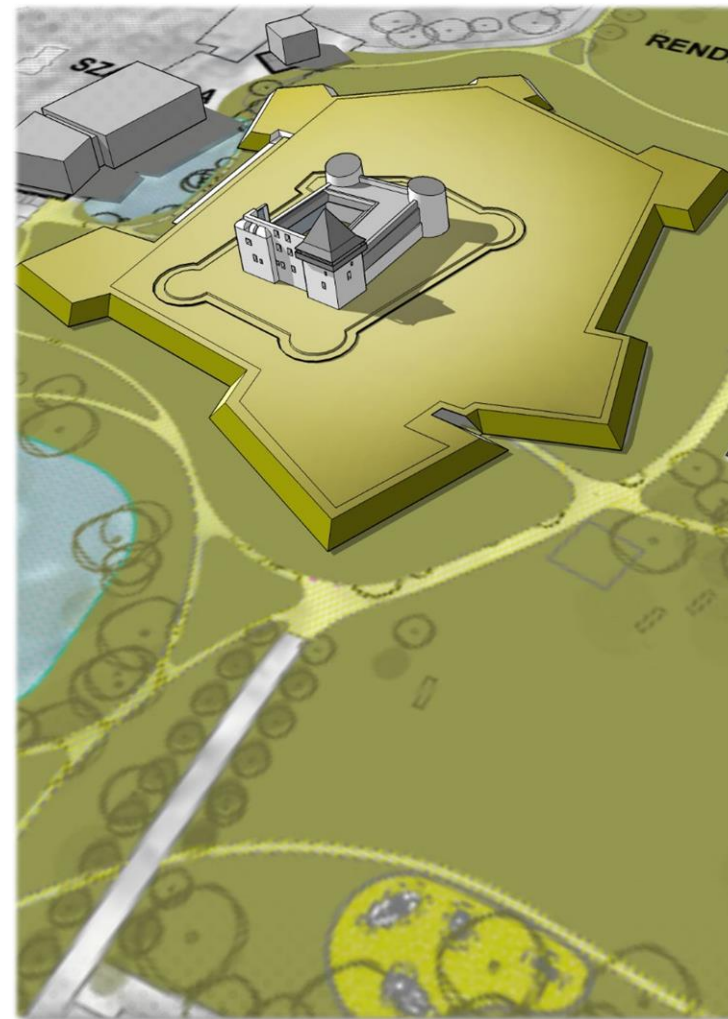
A tervezett felújítás egyrészt az álló középkori torony és várfalak felújítását és turisztikai fejlesztését hagyományos „műemlékvédelmi” eszközökkel, másrészt a megsemmisült északi és keleti szárnyak, az északi sarokbástyák és a külső falak helyén a 16. század derekán állt épületek tömegeinek megidézését kortárs építészeti formálással vette célba. A tervezők nagy és erős tömbben gondolkodva éles határt húztak a régi és új között. Ezt a nyugati homlokzaton egy törésvonallal hangsúlyozták. Ezen alapgondolatot markáns építészeti megoldással jelenítik meg: Nem kívánják visszaállítani a fennmaradt 28 db inventárium és leírás alapján az egykori vár – feltételezhető - eredeti állapotát, hanem a megmaradt nyugati és keleti torony, valamint az azokat összekötő pengeszerű fal – az országban egyedülálló megoldásként - mint műemlék konzerválódik, a vár többi eleme pedig mind tömegében, mind anyaghasználatában merőben eltérő konstrukcióként csatlakozik és válik egésszé.

Látványterv (déleleti oldal).

Látványterv (észak-nyugati oldal).

Látványterv (távlat).

A kisvárdai vár történeti várkertjének helyreállításának és fejlesztésének célja, hogy kerttörténeti tudományos dokumentáció alapján a kert 19. század végi, 20. század eleji stílusjegyeit helyreállítsa a természetvédelmi szempontok érvényesülésével párhuzamosan.

Várkert beépítési javaslata.

Impresszum

KISVÁRDA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Cím: 4600 Kisvárd, Szent László utca 7-11.
Telefon: +36 (45)500-700
Fax: +36 (45)405-128
Honlap: www.kisvarda.hu
E-mail: hivatal@kisvarda.hu

Polgármester: Leleszi Tibor
Főépítész: Marosán Andrea okl. településmérnök

Készítette: ART VITAL Kft.
Cím: 4400 Nyíregyháza, Selyem u. 21.
Telefon: +36 (42)435-676
Szöveg: ART VITAL Kft.
Marosán Andrea okl. településmérnök
Jambrik Imre okl. építészmérnök
Végh József okl. építészmérnök
Fotó: Szabó Sándor fotográfus
Marosán Andrea
Szerkesztés: ART VITAL Kft.
Papp György
Betűtípus: Calibri
Ábrák: Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti
és Informatikai Nonprofit Kft.

2018.

Felhasznált irodalom és források

- Építészeti útmutató ábrái: Lechner Tudásközpont
- Magyarszéphegy településképi arculati mintakézikönyv
- Nagy Béla: A település. az épített világ (GEO-Könyvek sorozat)
- <http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-kisvarda.shtml>
- <http://www.kisvarda.hu/>
- <http://nepesseg.com/szabolcs-szatmar-bereg/kisvarda>
- www.muemlekem.hu
- http://www.hnp.hu/uploads/files/termeszetvedelem/natura2000/HUHN20113_kisvardai_gyepek.pdf
- <http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=HUHN20113>
- Földkelte Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület
- Településrendezési terv készítése és vonatkozó kidolgozás alatt lévő Megalapozó Vizsgálat egyes fejezetei (Art Vital Kft.)

A „**8. Fejlesztési elképzelések**” című fejezet Kisvárdai Város Önkormányzatának szíves adatszolgáltatása alapján készült. Felhasználásra kerültek illusztrációs jelleggel az alábbi építészirodák által készített tervek, látványtervek, dokumentumok:

- B. Kóródy Anna (Nemzeti Kastélyprogram és Nemzeti Várprogram)
- Konstruma Mérnöki Iroda Kft.

Ezúton is köszönjük.

